

5 Avgifter, finansiering och styrning

Vi föreslår mer resurser för Kemikalieinspektionens tillsynsverksamhet.

Vi föreslår ändringar av avgiftsuttaget för kemikalieavgifter så att de endast avser prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

Vi föreslår att kemikalieavgiften tas ut per ton efter en produkts farlighet.

Vi föreslår att avgiftssystemet för bekämpningsmedel ändras så att prövningen till lika delar finansieras med intäkter från ansökningsavgifterna och årsavgifter.

Subventioner införs för att stimulera introduktionen av biologiska bekämpningsmedel och kemiska bekämpningsmedel vars verksamma ämne är en feromon eller en tillsats som är godkänd för att användas i foder eller livsmedel.

Vi ska enligt uppdraget lämna förslag till system för kemikalieavgifter och bekämpningsmedelsavgifter. Vi ska dessutom utreda för- och nackdelar med en avgiftskonstruktion som stimulerar introduktion av bekämpningsmedel som bedöms vara särskilt önskvärda på grund av sina miljöegenskaper.

För att en verksamhet ska kunna finansieras med avgifter enligt miljöbalken måste verksamheten avse prövning eller tillsyn. Om avgiften dessutom ska betalas av ett visst kollektiv måste kollektivet i stort få en motprestation i form av prövning eller tillsyn.

Vi har i de överväganden och förslag vi redovisar nedan tagit fasta på att finansieringen ska vara tydlig och utgå från vad som syftas i miljöbalken beträffande finansiering av prövning och tillsyn. I våra bedömningar om vad som kan finansieras med avgifter har vi tagit hänsyn till Miljöbalkskommitténs slutbetänkande (SOU 2005:59) för att få, ett så långt möjligt, likartat system avseende finansieringen som inom angränsande områden.

5.1 Förutsättningar för finansiering av tillsyn och prövning

Vi gör nedan en genomgång över vilka kostnader som generellt sätt kan avgiftsfinansieras i en offentligrättslig verksamhet samt vad som kan rymmas inom begreppen prövning och tillsyn.

5.1.1 Kostnader som kan avgiftsfinansieras

Vi har ett uppdrag att lämna förslag till system för kemikalieavgifter och bekämpningsmedelsavgifter. Vi ska bl.a. ta hänsyn till Riksrevisionens rapport RiR 2006:4 och de rekommendationer som lämnas i rapporten. Vi behöver därför ta ställning till Riksrevisionens kritik att kemikalieavgifterna i praktiken används för andra ändamål än tillsyn, vilket innebär att vi måste bedöma vilka kostnader som i framtiden bör finansieras med avgiftsintäkter.

Kemikalieinspektionens avgiftsuttag för att finansiera kemikaliekontrollen har diskuterats allt sedan Kemikalieinspektionen inrättades år 1986. Trots att ett antal remissinstanser då ansåg att den allmänna produktavgiften hade karaktären av en skatt godtog lagrådet bemyndigandet till regeringen att besluta om avgifter för Kemikalieinspektionens verksamhet.

Senare har frågan om kemikalieavgiften enligt lagen om kemiska produkter prövats av regeringsrätten i rättsfallet RÅ1991 ref 87. Målet gällde om avgiftskonstruktionen stred mot regeringsformen och därför skulle underkännas. Regeringsrättens prövning var en s.k. lagprövning enligt 11 ap. 14 regeringsformen. I en sådan prövning kan en domstol avgöra bl.a. om en föreskrift står i strid med en bestämmelse i grundlag eller annan överordnad författning. Sådana föreskrifter får enligt lagrummet inte tillämpas. Har riksdagen eller regeringen beslutat föreskriften, dvs. det är fråga om en föreskrift i lag eller förordning, krävs dock att felet är uppenbart. Regeringsrätten ansåg att det vid en bedömning med utgångspunkt i de förarbeten till regeringsformen som rör frågan om gränsdragningen mellan skatt och avgifter i statsrättslig bemärkelse starkt måste ifrågasättas om kemikalieavgiften var att betrakta som en avgift. Visst utrymme för en vidare bestämning av det statsrättsliga avgiftsbegreppet kunde dock enligt regeringsrätten inte uteslutas. Regeringsrätten fann slutligen att författningsregleringen av kemikalieavgiften i vart fall inte var uppenbart felaktig.

Sedan 1999 finns avgiftsbemyndigandet i miljöbalken och innebär att avgifter endast får tas ut för prövning och tillsyn. Vi ser förändringen som en tydlig begränsning av vad som ska ingå i beräkningsunderlaget vid utformningen av avgifterna.

Enligt Tillsynsutredningens slutbetänkande¹ bör hänsyn tas till hur närliggande tillsynsområden finansieras. Avgiftskonstruktionerna bör därför, om möjligt, enas för att skapa större förståelse för uttaget hos den som betalar avgiften. För att avgiftsuttaget ska ske på ett likartat sätt inom närliggande områden anser vi att beräkningsgrunden bör vara den samma, med utgångspunkt ur Miljöbalkskommitténs slutbetänkande².

Vad gäller tillsyn ansåg Miljöbalkskommittén (SOU 2005:59) att följande kostnader kan avgiftsfinansieras:

- egeninitierad tillsyn
- handläggning av inkommande tillsynshandlingar
- externt initierad inspektion och kontroll
- kontroll av tillstånd
- förelägganden
- övrig tillsyn, som inkluderar anmälningsärenden, information och rådgivning samt tillsynsvägledning

Förutom dessa kostnader tillkommer kostnader för administration, ledning, resor och lokaler samt vissa verktyg som behövs för en effektiv hantering av ärendena vid myndigheten. Dessa kostnader fördelas normalt med ett påslag på de direkta kostnaderna, men kan göras annorlunda. Oavsett hur dessa kostnader fördelas är det viktigt att de kommer med för att ge en rättvisande bild över den avgiftsfinansierade verksamhetens kostnader och för att ett beräkningsunderlag ska bli så rättvisande som möjligt.

5.1.2 Vad är prövning och tillsyn?

Kemikalieavgifterna är reglerade i förordningen (1998:942) om kemikalieavgifter m.m. Denna har regeringen meddelat med stöd av bemyndigandet i 27 kap. 1 § miljöbalken. Avgifterna ska täcka myndigheters kostnader för prövning och tillsyn. Bestämmelsen i

¹ SOU 2004:100 Tillsyn – Förslag om en tydligare och effektivare offentlig tillsyn, s. 97.

² SOU 2005:59 Miljöbalken, miljökvalitetsnormer, miljöorganisationerna i miljöprocessen och avgifter, s. 211.

miljöbalken ger även kommunfullmäktige i varje kommun rätt att meddela föreskrifter om sådana avgifter.

Kommunernas och statens avgifter vilar således på samma rättsliga grund. Staten kan inte finansiera andra kostnader än kommunerna och vice versa.

Statens tillämpning av 27 kap. 1 § miljöbalken kan få betydelse för vad kommuner kan tänkas finansiera med avgifter. Detta är viktigt att beakta med tanke på att kommunernas tillsynsansvar i större utsträckning än statens omfattar små företag.

Om Kemikalieinspektionens avgifter anpassas till övriga avgiftssystem under miljöbalken anser vi att det saknas skäl att reglera dem i en egen förordning. Det kan då införas i 6 kap. förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

Prövning

Vi betraktar prövning som en verksamhet som innebär att myndigheten tar ställning till en anmälan eller en ansökan eller liknande och prövar om denna uppfyller gällande regler för ett tillstånd, godkännande eller annan förmån. Prövning är inte att likställa med bedömningar i största allmänhet. Då tappar begreppet sin innebörd och blir att likställa med myndighetsarbete i största allmänhet.

Prövningen exkluderar möjligheten för en myndighet att debitera en avgift för att besvara en remiss eller en förfrågan från en annan beslutande myndighet. Miljööverdomstolen har i en dom³ nekat en kommun att debitera avgift för att svara på en remiss i ett tillståndsärende. Av detta följer att Kemikalieinspektionens kemikalieavgifter inte kan täcka kostnader för att svara på remisser och medverka i beredningen inom Echa eller EU, exempelvis av ett tillståndsärende eller beslut om harmoniserad klassificering av ett kemiskt ämne.

Kemikalieinspektionen kan komma att utföra ämnesutvärderingar på Echas uppdrag. Sådana utvärderingar är inte resultatet av ansökningar från enskilda företag och är ingen prövning utan ett sätt att på EU-nivå få underlag för reglering av enskilda ämnen. För sådana utvärderingar kommer kostnadsbidrag från Echa. Resterade kostnader förväntas medlemsstaterna finansiera. Detta kan inte finansieras med kemikalieavgifter.

³ Miljööverdomstolens dom 2004-12-13, i mål nr M 7352-04.

Prövning exkluderar normerande verksamhet, exempelvis att meddela föreskrifter som sedan ska ligga till grund för prövning eller tillsyn. Därmed exkluderar prövningen i än högre grad medverkan i andras normerande arbete, exempelvis att bistå regeringen i regelutveckling. Det exkluderar även arbete för att bistå regeringen som expertmyndighet, exempelvis i EU-arbetet och i att driva på samhällets kemikaliekontroll eller att utföra regeringsuppdrag. En sådan tillämpning av 27 kap. 1 § miljöbalken från staten skulle motsvara att en kommunal nämnd debiterade företagen avgifter för att bistå kommunfullmäktige i det allmänna kommunalpolitiska miljöarbetet.

Tillsyn

Tillsynens kärna menar vi är att kontrollera och genomdriva regelefterlevnad. Det är också den betydelsen som Tillsynsutredningen tagit in i sin definition som Ansvarskommittén ställt sig bakom. Av det skälet anser vi att all verksamhet som i enskilda fall går ut på att kontrollera efterlevnad och på att besluta i enskilda fall om åtgärder för rättelse oomtvistligt är tillsyn.

Vi betraktar däremot inte normgivning som tillsyn. Att en tillsynsmyndighet är bemyndigad att meddela föreskrifter innebär inte att föreskriftsarbete kan avgiftsbeläggas. Vi menar att man bör skilja på vad som är uppgifter eller skyldigheter som är ålagda en tillsynsmyndighet och vad som är tillsyn.⁴ Alla skyldigheter som kan vara ålagda en tillsynsmyndighet kan inte per automatiskt betraktas som tillsyn. Inte heller kan uppgifter, som visserligen ligger tillsynen nära, men som inte syftar till att kontrollera och genomdriva regelefterlevnad i enskilda fall betraktas som tillsyn. Här kan som exempel nämnas kartläggning av identifierade användningar i förhållande till faktiska användningar i syfte att utvärdera om intentionerna med Reach fått genomslag, utan koppling till inspektionsinsatser.

Arbete med information och vägledning är arbete som vi anser går att finansiera med kemikalieavgifter, men som kanske inte är självklart att betrakta som tillsyn i alla sammanhang.

Kemikalieinspektionen är en central tillsynsmyndighet. Tillsynsansvaret består av två delar, en operativ och en tillsyns-

⁴ Jfr 2 § förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken (tillsynsförordningen) och vad som där betecknas som "tillsynsmyndighetens allmänna skyldigheter".

vägledande del. Tillsynsvägledning är per definition tillsyn⁵ och operativ tillsyn innefattar att inte bara kontrollera utan att också genomdriva regelefterlevnad i enskilda fall. Det finns ingen rättsligt given form eller metod för hur efterlevnaden måste genomdrivas. Den kan lika gärna ske med information och råd som med föreläggande och förbud.

Råd och information i enskilda fall som kan leda till ökad lag- efterlevnad anser vi därför vara ett tillsynsarbete som kan avgifts- debiteras. Vi menar också att central vägledning om regelverket syftar till samma sak som råd och information i enskilda fall. Detta gäller både när den centrala informationen avser tillsynsvägledning som riktar sig till operativa tillsynsmyndigheter och när den avser vägledning som riktar sig till företagen. När både operativa tillsynsmyndigheter och företag kan nyttja den går det inte att skilja den ena informationen från den andra. Central information och råd menar vi i princip skiljer sig i avgiftshänseende från kommunal information genom kopplingen till tillsynsvägledning.

Den centrala informationen träffar visserligen fler än avgifts- kollektivet, men utgör ändå en motprestation till det.

5.1.3 Tillsyn av varor

Det kollektiv som i dag belastas med kemikalieavgiften är inte liktydigt med det som tillsynen av varor riktas mot, även om viss överlappning kan finnas. Kemikalieinspektionen utövar i dag tillsyn över varor men i begränsad omfattning. Tillsynen finansieras med Kemikalieinspektionens anslag, vilket indirekt kommer från kemikalieavgifterna.

Årlig avgift

Om möjligt ska verksamheten avgiftsfinansieras, men det förutsätter att det går att för verksamheten ta ut en ändamålsenlig avgift. Ett stort problem är att tillsynskollektivet är för svårdefinierat för att en årlig avgift ska kunna tas. Det går inte i förväg identifiera alla berörda tillsynsobjekt och där med inte att fakturera dem på ett lämpligt sätt. Sedan är frågan, om det ändå visar sig möjligt att identifiera alla tillsynsobjekt, är det då möjligt att fakturera alla

⁵ 3 § tillsynsförordningen.

utan att de administrativa kostnaderna blir allt för stora. Troligen är de möjliga tillsynsobjekten så många att en årlig avgift blir så pass låg att den inte går att motivera utifrån ett resonemang om kostnadseffektivitet. Med hänsyn till detta samt alternativets likhet med uttag av t.ex. mervärdesskatt, kan det därför finnas skäl att överväga skattefinansiering.

På grund av praktiska skäl att debitera själva årsavgiften utesluter vi möjligheten att kunna finansiera verksamheten med uttag av en sådan.

Timavgift

En möjlighet som redan finns är att finansiera verksamheten med att ta ut en timtaxa. Ett bemyndigande för att meddela föreskrifter om sådana avgifter finns i 7 kap. 14 § förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken. Avgiften tas då av de företag som det görs tillsyn på och inte av hela kollektivet. För att full kostnadstäckning ska uppnås beräknas den totala avgiften inte bara efter hur lång tid en eventuell inspektion tar utan efter all den tid som behövs för att kunna utföra tillsynen. Kostnaderna, förutom för själva inspektionstiden och påslag för administrativt stöd, lokaler m.m. som måste räknas med, är bland andra:

- resor
- inläsning
- bearbetning av resultat
- provtagning
- analyskostnader
- metodutveckling

Till motsats från problemet med att identifiera vem som ska betala en årsavgift innebär ett system med timtaxa att det finns en till synes självklar avnämare som kan debiteras avgiften. Dock är denna form av avgiftsuttag förknippad med vissa problem som vi nedan vill belysa.

Motprestation

Det är rimligt att anta att tillsynen kommer att utföras i form av stickprover på några utvalda objekt. Myndigheten väljer ut några objekt som tillsynen ska riktas mot. Här kan det ifrågasättas om

inspektionen i sig innebär en motprestation riktad mot det enskilda företaget, mot hela kollektivet eller mot det allmänna (samhället). Motprestationen har ett värde endast i förhållande till en tvingande statlig reglering (tillsyn). Denna har dock normalt betraktats som en acceptabel grund för avgiftsuttag. Detta innebär att företaget i princip kan hävdas få en motprestation från samhällets sida.

Däremot kan det uppfattas som mycket orättvist om endast en bråkdel av tillsynsobjekten inom hela tillsynskollektivet ska utsättas för myndigheternas tillsyn.

Oförutsägbar och konkurrensämmande avgift

I och med att tillsynskollektivet är stort och det endast är frågan om att göra tillsyn i form av stickprover blir helt oförutsägbart för dem som blir ålagda att betala avgiften. De har på förhand inte någon chans att varken förutse avgiftens storlek eller att de ska betala den. Avgiftsuttaget kan också upplevas som konkurrensämmande av det företag som fått tillsyn, vilket belastas med kostnader som konkurrenter helt slipper.

För att minska oförutsägbarheten i avgiftsuttaget och samtidigt minska dess inverkan på företagets konkurrenskraft och lönsamhet kan en timtaxa kombineras med en viss begränsning av avgiftsuttaget. En tänkbar åtgärd är att ett enskilt företag inte ska kunna belastas med högre avgiftsuttag än en viss andel av företagets omsättning. För ett företag som omsätter 20 000 000 kronor innebär en begränsning av avgiftsuttaget till 0,05 procent av omsättningen att avgiftsuttaget som mest kommer att uppgå till 10 000 kronor.

Risk för styrning mot betalningsstarka tillsynsobjekt

Även med en begränsning, så som ovan, av avgiftsuttaget kan denna form av avgiftsuttag innebära en uppenbar risk för att tillsynsmyndigheten väljer att utöva tillsynen mot sådana tillsynsobjekt som kan förmodas betala. Risken är att myndighetens tillsyn i större utsträckning riktas mot de som har större betalningsförmåga än andra, vilket kan leda till kvalitetsbrister i det underlag tillsynen efterlämnar sig. Dessutom finns en risk att myndighetens

avgiftsberäkning mer anpassas efter företagets betalningsförmåga än efter faktiska kostnader i samband med varje utförd inspektion.

Svårt att nå full kostnadstäckning

Ett vanligt problem med uttag av timtaxa för finansiering av tillsyn är att den sällan räcker som finansieringskälla. Finansieringen måste kompletteras med andra intäkter för att verksamheten ska kunna bedrivas meningsfullt.

Bemyndigandet

Bemyndigandet i 7 kap. 14 § förordningen om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken förutsätter att en myndighet har centralt ansvar för tillsynsvägledning. I dag finns ett sådant, men vi föreslår att enbart Kemikalieinspektionen ska vara operativ tillsynsmyndighet på varuområdet. Därmed faller behovet av att ha kvar ansvaret för tillsynsvägledning. Bemyndigandet kan i så fall inte utnyttjas i dess nuvarande lydelse.

Timtaxor inom myndighetsutövning

Uttag av timtaxa är en vanlig finansieringsform inom kommunal verksamhet, men bidrar oftast bara till att finansiera den avsedda verksamheten. Inte sällan är kostnadstäckningen så låg som runt 40 procent.⁶

I Tillsynsutredningen anges att kostnadstäckningen för kommunal tillsyn är ännu lägre, runt 25–35 procent. För en kommunal tillsynsverksamhet kan den dock vara ändamålsenlig då tillsynsfrekvensen är förhållandevis hög och där tillsynsobjektet kan räkna med att någon gång under de närmaste åren få en inspektion. Företaget har då ofta möjlighet att påverka avgiftens storlek om de kan förbereda för en kommande inspektion och på andra sätt verka för att tillsynstiden begränsas.

Timtaxor förekommer sparsamt inom statlig offentligrättslig verksamhet och då sällan inom tillsyn. Lotteriinspektionen är en

⁶ I revisionsrapporten för Hylte kommun Granskning av tillsynsavgifter 2008-02-08 visas att de halländska kommunernas avgiftsuttag i form av timtaxor endast når en kostnadstäckning motsvarande 40-50 procent..

myndighet som tar ut timtaxa vid tillsyn, men då handlar det inte om stickprover utan om kontrollanter vid tillståndspliktiga lotterier som debiterar hela sin tid. Då blir tillämpningen av en timtaxa till och med mycket ändamålsenlig och förutsägbar då företaget på förhand kan beräkna tidsåtgången och dessutom får en motprestation direkt kopplad till den avgift som betalas.

Skattefinansiering

Tillsynsutredningen konstaterar att det är generellt svårt att hitta skäl mot en skattefinansiering av tillsynen. Som huvudprincip anger den dock att då tillsynsobjekten i huvudsak är verksamma utanför den gemensamt finansierade sektorn så ska tillsynen avgiftsfinansieras. Med detta som utgångspunkt tolkar vi att tillsynen av varor ska, om det är möjligt, avgiftsfinansieras, eftersom tillsynen inte riktar sig till någon av samhällets gemensamt finansierade verksamheter. Om avgiftsfinansiering inte är möjligt så kan skattefinansiering av verksamheten övervägas.

I Tillsynsutredningen anges också en rad krav som måste uppfyllas för att en avgiftskonstruktion ska kunna anses som ändamålsenlig, vilka vi reflekterar över i avsnitt 2.13 Principer för avgiftsfinansiering av statlig verksamhet. En verksamhet bör ha som målsättning att uppfylla samtliga krav⁷. Eftersom en årsavgift inte är praktiskt möjlig att ta ut kvarstår alternativet med timtaxa att ställas mot dessa krav.

⁷ Kraven som anges i Tillsynsutredningen är följande:

- Vara statsrättsligt acceptabel och ha stöd i lag
- Vara i enlighet med internationella åtaganden
- Ha principen om full kostnadstäckning som ekonomiskt mål
- Motsvaras av en tydlig motprestation från tillsynsorganets sida
- Stödja syftet med tillsynen och ge incitament till avsedda beteenden hos tillsynsorgan och objektsansvariga
- Vara konkurrensneutral och upplevas som rimligt rättvis av betalarna
- Inte på andra sätt oavsiktligt vara hämmande för tillsedd verksamhet i fråga
- Vara enkel, lättbegriplig och förutsebar för de objektsansvariga
- Innebära låga kostnader för tillsynsorganets administration
- Beakta avgiftskonstruktioner för "närliggande områden"

Vi konstaterar att en avgiftskonstruktion med timtaxa som belastar några få tillsynsobjekt i ett mycket stort kollektiv inte kommer att uppfylla kraven på att:

- nå upp till målet om full kostnadstäckning
- stödja tillsynens syfte eller ge incitament till avsett beteende
- vara konkurrensneutral och uppfattas som rättvist
- inte vara hämmande för den som tillsynen riktar sig mot
- innebära låga kostnader för administrationen av avgiften
- likna avgiftskonstruktioner inom närliggande områden
- vara förutsebar

Av ovan angivna skäl anser vi att skattemedel är den enda rimliga finansieringsformen.

5.2 Överväganden och analys av Kemikalieinspektionens avgiftsuttag

Kemikalieinspektionens totala avgiftsuttag uppgick 2007 till 98 587 000 kronor⁸. Avgiftsuttaget motsvarar ungefär hälften av Kemikalieinspektionens finansieringsbehov för att täcka de totala kostnaderna, 184 090 000 kronor⁹. Avgiftsuttaget har tidigare fått kritik och av många anses vara allt för omfattande i förhållande till den tillsyn som Kemikalieinspektionen utövar. Nedan gör vi en bedömning av vilka kostnader vid Kemikalieinspektionen som kan avgiftsfinansieras med stöd av miljöbalken. Vi gör överväganden och drar slutsatser om vad som behöver förändras för att avgiftssystemen ska uppfylla kraven på bland annat tydlighet, att det följer de regler som gäller för avgiftsuttag, att det inte är hämmande för små företag eller utvecklingen av biologiska bekämpningsmedel. Avgiftssystemen måste dessutom vara rimligt enkelt att tillämpa.

⁸ 66 090 tkr+20 896 tkr+11 601 tkr=98 587 tkr.

⁹ Kemikalieinspektionens årsredovisning 2007.

Förutom uppdragsverksamheten finns tre system som på ett betydande sätt skiljer sig, trots att ramarna är förhållandevis lika (avgiftsintäkterna ska enligt miljöbalken finansiera prövning och tillsyn och det ekonomiska målet är full kostnadstäckning):

- Kemikalieavgiften
- Avgifter för prövning av bekämpningsmedel
- Avgifter inom det Svenska rapportörsprogrammet (SERP)¹⁰

5.2.1 Kemikalieavgifterna

Vår slutsats är att de nuvarande kemikalieavgifterna inte enbart används till prövning och tillsyn.

Antingen måste bemyndigandet i miljöbalken ändras till att omfatta finansiering av mer än prövning och tillsyn eller så måste beräkningsunderlagt till den nuvarande kemikalieavgiften anpassas till bemyndigandet i miljöbalken.

Vi anser att avgifterna bör anpassas till miljöbalken.

Vad kemikalieavgiften egentligen finansierar och om det finns ett väl definierat avgiftskollektiv som får en motprestation som står i relation till den avgift de betalar har ifrågasatts flera gånger. I Riksrevisionens granskning från 2006, avseende 2004, menade de att endast 12 000 000 kronor av Kemikalieinspektionens totala intäkter från kemikalieavgiften på 57 000 000 kronor¹¹, användes till en motprestation i form av direkt tillsyn. Dock ansåg Riksrevisionen att vissa indirekta kostnader måste läggas till för att få fram den verkliga kostnaden för motprestationen.¹²

Verksamhetens nuvarande kostnad

I Kemikalieinspektionens årsredovisning från 2007 specificeras vilka kostnader och till hur stor del de täcks med intäkter från kemikalieavgiften. Fördelningen i tabellen är en utveckling av den fördelning som föreslogs i Kemikalieutredningen (SOU 2001:4).

¹⁰ Kemikalieinspektionen är utsedd till rapportör och utför inom Svenska rapportörsprogrammet (SERP), för EU:s räkning, riskbedömning av befintliga och nya verksamma ämnen i bekämpningsmedel. Verksamheten omfattar såväl växtskyddsmedel som biocider. Makrobiologiska organismer som ingår i bekämpningsmedel prövas dock inte inom detta program.

¹¹ Enligt Kemikalieinspektionens årsredovisning för 2004 var intäkterna 67 000 tkr.

¹² RiR 2006:4, Mer kemikalier och bristande kontroll.

Kostnader som täcks med kemikalieavgiften enligt årsredovisningen

| Verksamhet | Total kostnad | Avgiftsfinansiering | Avgiftsfinansiering i tkr |
|--|---------------|---------------------|---------------------------|
| Programmet för nya och existerande ämnen | 13 727 | 80 % | 10 982 |
| Klassificering och märkning | 11 240 | 100 % | 11 240 |
| Vägledning och annat förberedande arbete inför REACH | 4 463 | 100 % | 4 463 |
| Exponering och åtgärder | 1 902 | 50 % | 951 |
| Samordning och stöd | 1 238 | 80 % | 990 |
| Hälsa- och miljöeffekter - utvärdering | 4 531 | 80 % | 3 624 |
| Statistik och produktregister | 11 928 | 100 % | 11 928 |
| Inspektion och vägledning | 16 467 | 100 % | 16 467 |
| Strategier och styrmedel | 3 892 | 50 % | 1 946 |
| Begränsningsregler | 7 557 | 70 % | 5 290 |
| Kemi-jour | 636 | 100 % | 636 |
| Juridik författningsarbete m.m. | 977 | 100 % | 977 |
| Totala kostnader finansierade med kemikalieavgifter | | | 69 494 |
| Kemikalieavgifter som redovisats mot inkomsttitel | | | 66 090 |

Källa: Kemikalieinspektionens årsredovisning 2007.

I tabellen ovan är det svårt att göra någon bedömning om Riksrevisionens påpekande i rapporten RiR 2006:4, om att det endast är en mindre del av kemikalieavgiften som avser en motprestation i form av prövning eller tillsyn riktad till avgiftskollektivet, stämmer. Dessutom tar tabellen inte hänsyn till tillkommande uppgifter som kan eller bör avgiftsfinansieras. Vid en jämförelse med motsvarande tabell i Kemikalieinspektionens årsredovisning avseende 2004 ser vi att verksamhetsgrenen Tillsyn och vägledning uppgår till drygt 12 000 000 kronor. Det är sannolikt att det är denna verksamhet som Riksrevisionen i RiR 2006:4 anset vara tillsyn.

Vår bedömning är att i huvudsak arbetsuppgifter som ingår i verksamheterna Vägledning och annat förberedande arbete inför REACH, Samordning och stöd, Statistik och produktregister, Inspektion och vägledning och Kemi-jour kan utgöra grund för

avgiftsuttag. Detta motsvarar i 2007 års kostnadsläge ca 32 000 000 kronor¹³

Nedan redogör vi för vår bedömning av Kemikalieinspektionens kostnader och huruvida de kan avgiftsfinansieras med hänsyn till de gällande principerna.

Enligt det resonemang vi fört tidigare beträffande avgiftsuttag finns det vissa kriterier som bör uppfyllas. Bland annat ska ett avgiftsuttag kunna motiveras utifrån att det finns en motprestation och att det finns ett stöd för att finansiera den avsedda verksamheten med just avgifter. Vår avsikt är att avgiftssystemet ska vara likartat andra avgiftssystem inom angränsande områden, varför vi utgår från Miljöbalkskommitténs slutbetänkande (SOU 2005:59).

I uppräknningen nedan finns även med verksamheter som vi inte anser kan finansieras med intäkter från kemikalieavgiften, som i kolumnen Finansiering är markerad med *Skatt* eller *Annan finansiering*. Denna verksamhet har tidigare finansierats med kemikalieavgiften eller är nytillkomna verksamheter som har viss anknytning till kemikalietillsynen, men där avgiftsfinansiering är svårt att motivera. Enligt vår uppfattning är avgiftsfinansiering av dessa verksamheter inte motiverad då det dels inte innebär någon motprestation till kollektivet i produktregistret och dels inte är frågan om prövning eller tillsyn enligt miljöbalken. I kolumnen för årsarbetskrafter har vi med ett streck markerat de verksamheter som inte ska belasta kollektivet i produktregistret och gör därmed inte någon bedömning av hur stort resursbehov som behövs för att bedriva verksamheterna.

¹³ Summeringen av de nämnda verksamheterna som vi anser kan utgöra en motprestation i form av prövning eller tillsyn mot kollektivet i produktregistret blir 4 463 tkr+990 tkr+11 928 tkr+16 467 tkr+636 tkr=34 484 tkr. Vissa kostnader ska dock inte medräknas, t.ex. kostnader Kemikalieinspektionen har för offentlig statistik och tillsyn av bekämpningsmedel. Utifrån detta bedömer vi att kostnaderna uppgår till 32 000 tkr.

Kostnader ska täckas med kemikalieavgiften

| Operativ tillsyn | Finansiering | Årsarbets- krafter |
|--|---------------------|-------------------------------|
| Tillsyn/inspektionsprojekt kemiska produkter (inkl. egenkontroll, produktval, VOC, gifttillstånd, detergentförordningen, PIC, klassificerings- och märkningsregler, förpackningsregler etc.) | Avgifter | 9 |
| Nytt tillsynsområde Reach m.m. | Avgifter | 0,75 |
| Varutillsyn RoHS-tillsyn m.m. | Skatt | - |
| Tillsyn för nya områden såsom bränslen, batterier, ODS, f-gaser | Avgifter | 1 |
| Tillsyn bekämpningsmedel såsom biocider, växtskydd | Annan finansiering | - |
| Summa | | 10,75 |
| Tillsynsvägledning | Finansiering | Årsarbets- krafter |
| Tillsynsvägledning (planering och genomförande av seminarier för tillsynsmyndigheter, "Råd och tips"-materialframtagning, samverkan nationellt, TOFR m.m.) | Avgifter | 2 |
| Tillsynsvägledning samverkan, stöd m.m. | Avgifter | 1,5 |
| Delta i arbetet inom EU för att utveckla vägledningsdokument för företag och myndigheter om för efterlevnaden av Reach | Avgifter | - |
| Rapportering av resultat från inspektioner | Annan finansiering | |
| Telefon, e-post och brevfrågor | Avgifter | 2 |
| Summa | | 5,50 |
| Övrigt som rör tillsyn | Finansiering | Årsarbets- krafter |
| Tillsynssamverkan i EU (Reach Forum) | Avgifter | 0,75 |
| Remissvar som berör tillsyn. | Skatt | - |
| Planering och genomförande av 7,5-poängskurs i kemikalie-tillsyn, vidareutbildning av inspektörer | Skatt | - |
| Summa | | 0,75 |
| Annan vägledning och information | Finansiering | Årsarbets- krafter |
| Upplysning och information till svensk industri för att främja tillämpningen av Reach (bl.a. Reach-upplysningen) | Avgifter | 9 |
| Framtagande och förmedling av information till företag och tillsynsmyndigheter till Keml:s webbplats, nyhetsbrev m.m. | Avgifter | 1 |

| Operativ tillsyn | Finansiering | Årsarbets- krafter |
|---|-----------------------------------|-------------------------------|
| Revidering och framtagning av vägledningsdokument för industrin | Avgifter | - |
| Kemijour - Telefonjour om allmänkemikalier | Avgifter | 1 |
| Summa | | 11 |
| Normering och annat regelarbete | Finansiering | Årsarbets- krafter |
| Granskning av andra länders klassificeringsförslag för harmoniserad klassificering | Skatt | - |
| Granskning och prövning av andra länders och Echas förslag till ämnen för tillståndsprövning (kandidatlistan) samt granskning av ämnen på kandidatlistan för att tas upp på Bilaga XIV för tillståndsprövning | Skatt | - |
| Juridiskt författningsarbete | Skatt | - |
| Granskning av andra länders förslag till begränsningar | Skatt | - |
| Uppdatering och revidering av Reach-lagstiftningen | Skatt | - |
| Summa | | 0 |
| Regeringsuppdrag m.m. | Finansiering | Årsarbets- krafter |
| Ge stöd till regeringskansliet under förhandlingar i Rådet om ny förordning om klassificering och märkning, bl.a. genom att utarbeta förslag till svenska ståndpunkter | Skatt /delvis avslutat | - |
| Regeringsuppdrag och remisser inom verksamhetsgrenen (år 2006: 5 st regeringsuppdrag, år 2007: 3 st regeringsuppdrag) | Skatt | - |
| Begränsningsarbete (ej Reach, ej bek medel): Ge stöd till regeringskansliet inför rådsförhandlingar samt deltagande i arbetsgrupper inom EU för olika direktiv och förordningar som reglerar farliga ämnen i kemiska produkter och varor. | Skatt och avgift /delvis avslutat | - |
| Arbete i OECD och FN för att utveckla det globala systemet för klassificering och märkning (GHS). | Skatt | - |
| Summa | | 0 |
| Reach-arbete | Finansiering | Årsarbets- krafter |
| Bara registrerade/förhandsregistrerade ämnen infogas i/finns i varor när de sätts ut på marknaden | Skatt | - |
| Registrering görs av ämnen som avses avges från varor | Skatt | - |
| Anmälan görs till Echa av SVHC i varor | Skatt | - |
| Information lämnas till mottagare ("yrkeskunder") om SVHC i varor | Skatt | - |
| Information på begäran lämnas till konsumenter om SVHC i varor | Skatt | - |

| Operativ tillsyn | Finansiering | Årsarbets- krafter |
|--|---------------------|-------------------------------|
| Prövning av industrins ansökningar om tillstånd att använda särskilt farliga ämnen (Tillståndsprövning av ämnen på Bilaga XIV) | Skatt | - |
| Granskning av andra länders förslag till ändringar eller tillägg till gjorda ämnesutvärderingar | Skatt | - |
| Reachrådet | Skatt | - |
| Framtagning av prioriteringslista för ämnesutvärdering | Skatt | - |
| Ämnesutvärderingar tilldelade av Echa | Skatt | - |
| Ärendehantering, bl.a. då Echa konsulterar medlemsstaterna inför beslut om begäran av kompletterande information från registranter | Skatt | - |
| Kontroll av registreringsdossiers på eller utan begäran av Echa | Skatt | - |
| Arbete i OECD för att utveckla nya testmetoder för hälso- och miljöfarlighet. | Skatt | - |
| Utarbeta underlag och föreslå i kommissionens arbetsgrupper att ämnen ska klassificeras som hälso- och miljöfarliga | Skatt | - |
| Kommentera andra medlemsländers klassificeringsförslag. | Skatt | - |
| Summa | | 0 |
| Produktregistret och statistik | Finansiering | Årsarbets- krafter |
| Föra produktregistret och granska produkthanmälningar | Avgifter | 8 |
| Beräkning och kommunicering av Kemikalieavgifter | Avgifter | 1 |
| Handläggning av miljöskaktionsavgifter och viten | Skatt | |
| Hantering av anmälningsärenden enligt EU:s export- och importförordning | Avgifter | 0,25 |
| Uttag från produktregistret (information, underlag m.m. till egen tillsyn) | Avgifter | 2,75 |
| Offentlig statistik | Skatt | |
| Summa | | 12,00 |
| Strategier och styrmedel | Finansiering | Årsarbets- krafter |
| Främjandearbete för att få företagen att efterleva lag stiftningen bl.a. branschdialoger | Avgifter | 3 |
| Handläggning av dispensärenden | Skatt | - |
| Visst nationellt och internationellt arbete om havsmiljö, främst inom OSPAR och Helcom. | Skatt | - |
| Summa | | 3,00 |

I tabellerna ovan har vi gjort en bedömning av om verksamheten vid Kemikalieinspektionen som i dag helt eller delvis finansieras med kemikalieavgifterna fortsättningsvis ska göra det eller om verksamheten borde finansieras på annat sätt. Vi har också lagt in tillkommande arbetsuppgifter för Kemikalieinspektionen som vi anser kan avgiftsfinansieras med avgifter som belastar kollektivet i produktregistret. För de arbetsuppgifter som vi anser att en avgiftsfinansiering är möjlig gör vi en uppskattning av hur mycket resurser som behövs för att utföra uppgiften. Resursbehovet för de arbetsuppgifter som vi anser ska finansieras på annat sätt bedömer vi inte. Vår analys omfattar inte någon bedömning av relevansen av de arbetsuppgifter som i dag finansieras med kemikalieavgiften utan är bara en bedömning av vad som i direkt eller indirekt mening är att betrakta som prövning eller tillsyn riktad mot avgiftskollektivet i produktregistret.

Vi konstaterar att stor del av Kemikalieinspektionens tillsynsverksamhet är informationsarbete, vilket sammanlagt motsvarar 13 tjänster. Det gäller både sådan information som Kemikalieinspektionen själv tar fram och sådan som myndigheten hjälper Echa att ta fram om tillämpningen av Reach och oavsett målgrupp för informationen. Kemikalieinspektionen har enligt artikel 124 i Reach ett omfattande krav på att informera och ge råd till tillverkare, importörer, nedströmsanvändare och andra berörda parter om deras respektive ansvar. Informationsarbetet är i många avseenden en väsentlig del av det förebyggande tillsynsarbetet och är ett väl så viktigt led i arbetet med att öka regelefterlevnaden, vilket i hög grad motiverar att det ingår i beräkningsunderlaget.

Vår uppfattning är att det sammanlagda resursbehovet som kan finansieras med avgiftsuttag de närmaste åren uppgår till 43 årsarbetskrafter. I avsnitt 5.3.1 tar vi hänsyn till vilka kostnaderna blir då Kemikalieinspektionen, enligt vårt förslag, köper vissa tjänster av Statens räddningsverk, Arbetsmiljöverket och länsstyrelserna, samt en viss generell kostnadsökning.

I tabellen nedan sammanfattar vi behovet av avgiftsuttag för den del av kemikalietillsynen som kan ses som en motprestation mot avgiftskollektivet i produktregistret.

Resursbehov fördelat efter verksamhet

| Verksamhet | Årsarbetskrafter | Belopp |
|--|------------------|-------------------|
| Operativ tillsyn | 10,75 | 10 750 000 |
| Tillsynsvägledning | 5,50 | 5 500 000 |
| Övrigt som rör tillsyn | 0,75 | 750 000 |
| Annan vägledning och information | 11 | 11 000 000 |
| Normering och annat regelarbete | - | - |
| Regeringsuppdrag m.m. | - | - |
| Reach-arbete – Varuleverantörer | - | - |
| Produktregistret och statistik | 12 | 12 000 000 |
| Strategier och styrmedel | 3 | 3 000 000 |
| Totalt avgiftsfinansierade resurser | 43 | 43 000 000 |

Vår analys innebär att det finns ett resursbehov för tillsynen om 43 årsarbetskrafter. Detta innebär en ökning av behovet med ca 13 årsarbetskrafter jämfört med 2007.

Vårt förslag innebär mer resurser för tillsynsverksamhet i förhållande till 2007 års tillsynsverksamhet. Vårt förslag innebär också att vi tydliggör vilken verksamhet som efter gällande principer för vad som kan avgiftsfinansieras.. Sänkningen av Kemikalieinspektionens intäkter av kemikalieavgiften beror inte på att vårt förslag innebär mindre resurser för tillsynen eller en minskning av verksamheten i stort.

Kan kemikalieavgifterna användas för granskning av registreringsunderlag?

I avsnitt 2.11 har vi tagit upp frågan om att hos svenska registranter granska kvaliteten på registreringsunderlag som de lämnat till Echa. (Detta gäller alltså inte tillsynen över att registreringsunderlag lämnats in.) Frågan är om kemikalieavgifterna ska användas för sådan kvalitetskontroll. Det framgår av Reach att Echa har fått uppgiften att granska underlagen med en ambitionsnivå på minst 5 procent av underlagen. Företagen betalar avgifter till Echa för att finansiera arbetet. Om Sverige vill säkerställa att svenska registranternas underlag håller hög kvalitet bör det arbetet inte finansieras med kemikalieavgifter eftersom kostnaden då träffar fel avgiftskollektiv. Dessutom skulle svenska registranter få betala två gånger; en gång till Echa och en gång till svenska staten.

Ambitionsnivå och kostnadsansvar är frågor som bör vara föremål för politiska beslut. I framtiden kan det också bli aktuellt att bedöma om Echas kontrollansvar och ambitionsnivå är tillräckliga.

Avgiftskonstruktionen

Det avgiftssystem som finns i dag uppfattas både som invecklat och otydligt. Invecklat i det avseendet att formeln för att räkna fram avgiften är besvärlig att hantera och att det i viss mån går att anpassa antalet produkter som anmäls efter vad som blir fördelaktigast för företaget, utan att den totala volymen egentligen förändras. Avgiftssystemet är otydligt i det avseendet att det inte finns någon självklar koppling mellan den motprestation som företagen erhåller och den differentiering avgiftskonstruktionen har. Fler produkter och större volym innebär en högre avgift än färre produkter och en lägre volym, utan att kostnaderna för Kemikalieinspektionen nödvändigtvis varierar med avseende på dessa faktorer.

Sannolikt har det nuvarande avgiftsuttaget en viss hämmande effekt på dels marknaden som sådan men också på viljan att rapportera korrekt information till produktregistret. Därför är det viktigt att avgiften går att motivera och att den så långt det är möjligt, inte innebär ett överuttag av avgifter av dem som uppfyller sina skyldigheter och lämnar uppgifter till produktregistret. Det finns alltid en viss risk för att ett högt avgiftsuttag i sig medför att företag väljer att inte anmäla till registret trots att de tillverkar eller importerar kemiska produkter. Dessutom kan höga avgiftsuttag skapa oönskade effekter på marknaden i form av trösklar som hämmar nya företag att etablera sig på den.

Övervägda finansieringsformer och avgiftskonstruktioner

Avgift differentierad efter tillsynsbehov

En differentiering av avgiften som direkt är beroende av vilka resurser Kemikalieinspektionen lägger ner på bland annat tillsyn och annat som kan räknas som motprestation är önskvärd. En avgiftskonstruktion som tar hänsyn till vilka faktiska kostnader ett företag eller avgränsat kollektiv förorsakar Kemikalieinspektionen mest tilltalande. Konstruktionen måste dock vara enkel att tillämpa och får inte förorsaka stort administrativt arbete. Den ska vara

enhetlig och tydlig för den avgiftsskyldige. Om Kemikalieinspektionen kan prioritera tillsynsverksamheten över kemiska produkter ut efter det tillsynsbehov (vilket bland annat beror på riskfaktorn) som föreligger så innebär det att avgiften blir differentierad efter den risk som föreligger. Ett problem är dock att risker är svåra att bedöma.

Volymdifferentierad avgift

Om den tillverkade eller i landet införda volymen används som enda styrning av differentieringen av avgiften betalar de företag som importerar eller tillverkar stora volymer mer än de som tillverkar små volymer. Det kan slumpa sig så att det just är de företag som hanterar stora volymer som behöver mycket tillsyn men det motsatta förhållandet kan inte uteslutas. Denna avgiftskonstruktion är förhållandevis enkel att administrera då den bara har en faktor som påverkar avgiftsuttaget. Den stora nackdelen är att den varken speglar faktiskt tillsynsbehov eller Kemikalieinspektionens kostnader för tillsynen. I viss mån tar en sådan avgiftskonstruktion hänsyn till exponering eller potentiell exponering men har inte någon koppling till de kemiska produkternas inneboende egenskaper.

Avgift differentierad efter antalet produkter

Att helt differentiera avgiften efter antalet produkter ett företag anmäler ger i någon mån en bild av kostnaden vid Kemikalieinspektionen, åtminstone initialt. Detta eftersom varje enskild produkt ska tas upp i produktregistret och att det därför finns kostnader i form av merarbete vid själva registreringen. Om det senare leder till mer eller mindre tillsyn beror även på andra faktorer än antalet registrerade produkter. Denna konstruktion har delvis samma brist som det nuvarande, genom att det finns en gråzon beträffande vad som ska räknas som en separat produkt i registret. Det registrerande företaget kan under vissa förutsättningar själv bedöma vad som ska vara en produkt vilket får till följd att två företag som registrerat exakt samma typer av produkter kommer att betala olika avgifter.

Fast avgift för alla som registrerar sig i registret

Denna avgiftskonstruktion innebär att alla företag ses som ett enda avgiftskollektiv och att avgiftens nivå är vad faktiskt tillsynen i snitt kostar per företag. Med hänsyn till de kostnader som vi föreslår ska avgiftsfinansieras i vårt förslag, ca 43 000 000 kronor, och att det är cirka 2 000 företag i produktregistret som betalar avgift i dag skulle en fast avgift kunna sättas till 21 500 kronor. Denna avgiftskonstruktion passar bra när tillsynen är förhållandevis likvärdig i hela kollektivet, men är kanske direkt olämplig i ett avgiftskollektiv där tillsynsfrekvensen skiljer sig avsevärt mellan företagen. Detta är den enklaste tänkbara avgiftskonstruktionen, vilket inte ska underskattas. Den medför dock oönskade fördelningseffekter som kan innebära att betalningssvaga företag betalar en oproportionerligt hög avgift och vars bärkraft därmed riskerar att hämmas.

Omsättningsdifferentierad avgift

Denna avgiftskonstruktion används i dag delvis för att finansiera prövningen av bekämpningsmedel. Fördelen är att en eventuellt hämmande effekt utjämnas så att ett företag som säljer för ett stort värde betala mer än ett som säljer för ett mindre värde. Detta innebär att ett nystartat företag som kanske inte fått igång sin försäljning troligen kommer att ha en lägre avgift än ett etablerat och lönsamt företag. Kopplingen mellan ett företags omsättning och såväl förorsakad kostnad för Kemikalieinspektionen som tillsynsbehov är svag. Förhållandet kan till och med vara det motsatta, att det är de företag med låg omsättning som sköter sig sämst och därmed har störst behov av tillsyn. För att denna konstruktion skulle kunna tillämpas för kemikalieavgifterna krävs att information om företagets omsättning samlas in, vilket skulle öka det administrativa trycket på såväl myndigheten som företagen.

Skattefinansiering av tillsynen

Att helt skattefinansiera tillsynen är tillämpligt då ett avgiftskollektiv är svårt att definiera och avgränsa. Att Kemikalieinspektionen har kontroll över alla kemikalier som förekommer i Sverige är till nytta för hela samhället. Dessutom skulle ett borttagande av

avgiften kunna innebära en kvalitetshöjning av informationen i produktregistret, eftersom ett skäl för företagen att inte registrera sina produkter på ett korrekt sätt skulle försvinna. Statsbudgeten skulle däremot drabbas i form av lägre intäkter. Intäktsminskningen drabbar då hela samhället och inte enbart de företag som importerar eller tillverkar kemiska produkter. Eftersom den tillsyn som görs över kemiska produkter finansieras med ett avgiftsuttag som belastar ett kollektiv som är enkelt att identifiera, de som är registrerade i produktregistret, behöver inte skattealternativ övervägas för finansieringen av denna tillsyn. För annan tillsyn och verksamhet som riktar sig till ett svåridentifierat eller svåravgränsat kollektiv kan skattefinansiering vara den enda möjliga finansieringsformen.

Styrande effekt

Som nämnts så medför olika avgiftskonstruktioner olika effekter för marknaden och företagen som belastas.

Icke önskvärda effekter av avgiftsuttaget är att avgiften riskerar att sänka registreringsviljan till produktregistret och hämma företagens bärkraft och utvecklingen på marknaden. Det finns, som nämnts ovan, en viss risk att en hög avgift kan innebära att fler företag avstår från att anmäla sina produkter till registret, vilket skulle medföra en kvalitetsförsämring av produktregistret. I det avseendet är en så låg avgift som möjligt att föredra.

Det finns inte någon uttalad önskan från statsmakterna att minska antalet aktörer på marknaden. Därför måste avgiftssystemet vara så konkurrensneutralt som möjligt, men samtidigt också motiverat utifrån de kostnader som ett visst företag eller kollektiv orsakar Kemikalieinspektionen. Acceptansen för ett avgiftssystem är också större om det är tydligt och går att motivera utifrån den motprestation som levereras, i form av till exempel tillsyn eller prövning.

5.2.2 Bekämpningsmedelsavgifterna

Finansieringen av bekämpningsmedelsprovningen sker dels genom en ansökningsavgift dels genom en årsavgift. Avgiftens konstruktion är så att runt 10 procent av kostnaden för provning finansieras med ansökningsavgiften resterande kommer från årsavgiften.

Fördelning av intäkterna från bekämpningsmedelsavgifterna 2007

| | |
|--------------------|--------------------------|
| Årsavgifter | 18 796 000 kronor |
| Ansökningsavgifter | 2 100 000 kronor |
| Totalt | 20 896 000 kronor |

Källa: Kemikalieinspektionens årsredovisning 2007 och Förslag till ändring av ansökningsavgifter för handläggningen av bekämpningsmedel Kemikalieinspektionen 2007-06-04

Kostnaden för provningen är som ovan nämnts betydligt högre än vad de sammanlagda ansökningsavgifterna varför årsavgiften således ska ses som en periodisering av provningskostnaderna. Konstruktionen med att den största delen av provningskostnaden täcks med intäkter från årsavgiften innebär att det är de företag som har medel som säljer för stora värden som finansierar den största delen av provningen.

De problem som finns i dag hänger samman med bekämpningsmedelsavgifterna är dels att de hämmar resurssvaga företag att komma in på marknaden och dels att antalet ansökningar växer och Kemikalieinspektionen inte hinner handlägga dem i tillräckligt stor utsträckning.

I tabellen nedan visar vi en övergripande uppdelning av de arbetsuppgifter Kemikalieinspektionen utför inom provningen av bekämpningsmedel. Vi har markerat arbetsuppgifterna med antingen *Skatt* eller *Avgift* beroende på om vi anser att de kan finansieras med avgiftsuttag som belastar det avsedda avgiftskollektivet eller om verksamheten bör skattefinansieras. I kolumnen för årsarbetskrafter har vi markerat de verksamheter som inte ska avgiftsfinansieras med ett streck och gör därmed inte någon bedömning av hur stort resursbehov som behövs för att bedriva verksamheterna.

Bekämpningsverksamhetens resursbehov i årsarbetskrafter

| Arbetsuppgifter | Finansiering | Årsarbetskrafter |
|--|--------------|------------------|
| Handläggning av nyansökningar – växtskydd | Avgift | 12 |
| Omprovning – växtskydd | Avgift | 6 |
| Regelutveckling och tillämpning i EU – växtskydd | Skatt | - |
| Handläggning av nyansökningar – biocid-produkter | Avgift | 5 |
| Omprovning – biocidprodukter | Avgift | 12 |
| Regelutveckling och tillämpning – biocid-produkter | Skatt | - |
| Övrig handläggning | Skatt | - |
| Tillsyn av bekämpningsmedel | Avgift | 1 |
| Totalt avgiftsfinansierade resurser | | 36 |

Källa: Kemikalieinspektionens budgetunderlag för åren 2009–2011

Hämmande kostnader

Avgiften för provning motsvarar som vi tidigare nämnt bara 10 procent av kostnaden för den och är i den nuvarande konstruktionen inte särskilt hämmande för det stora flertalet företag. Däremot kan årsavgiften vara hämmande för många av de små företagen, framförallt för de som har flera makrobiologiska bekämpningsmedel godkända. Även om de inte når upp över lägstanivån på 2 000 kronor så är det inte ovanligt att de har flera organismer godkända och då ska dessa företag betala en årsavgift för var och en av de godkända organismerna.

Mot bakgrund av att företagen som saluför biologiska bekämpningsmedel ofta är små med förhållandevis låg omsättning kan flera årsavgifter sammantaget vara väldigt betungande, särskilt för de med makrobiologiska bekämpningsmedel.

Ansökningsavgiften för de biologiska bekämpningsmedlen är ungefär hälften av vad avgifterna för de kemiska bekämpningsmedlen är, men innebär egentligen ingen subvention, eftersom provningarna är mindre kostsamma för Kemikalieinspektionen.

Förutom avgifterna till Kemikalieinspektionen som företagen måste betala har de kostnader för att ta fram en fullgod ansökan om provning. Den dokumentation som krävs till en ansökan är sannolikt mycket kostsammare än vad själva avgiften för en ansökan om godkännande är.

Avgiftskonstruktionen

Det är några få företag inom branschen som står för den, till volymen sett, största delen av bekämpningsmedlen som finns på marknaden i dag. För många, framförallt för de företag som har bekämpningsmedel bestående av mikro- eller makrobiologiska organismer, är avgifterna betungande. Detta påverkar framför allt deras möjligheter till marknadsintroduktion.

Det nuvarande avgiftssystemets utformning medför att det är några få företag som står för en mycket stor del av den totala kostnaden för provningen, genom att de betalar höga årsavgifter. Detta innebär att det egentligen sker ett överuttag av avgifter från de största företagen samtidigt som de mindre företagen får en subvention, genom ett lägre avgiftsuttag.

Riktmärket vid avgiftssättning är att de avgifter som tas ut ska motsvara den långsiktiga självkostnaden. Detta resonemang utesluter inte att en viss avgift inom resultatområdet innebär ett överuttag och en annan avgift inom resultatområdet ett underuttag, eftersom det är den långsiktiga självkostnaden inom resultatområdet som ska uppnås. Dock bör avgiften sättas så att den så nära som möjligt motsvarar Kemikalieinspektionens kostnad för provningen.

Med hänsyn till ovanstående så är det alltså inte omöjligt att låta mer betalningsstarka företag inom samma resultatområde subventionera resurssvaga företag. Vi menar i ändå att de avgifter som tas ut bättre bör spegla verksamhetens faktiska kostnader samtidigt som avgifterna inte bör hämma nya bekämpningsmedel eller företag att komma in på marknaden.

Övervägda finansieringsformer och avgiftskonstruktioner

Skattefinansierad provning

Att helt skattefinansiera provningen innebär att statsbudgeten belastas med hela kostnaden som härrör från bekämpningsmedelsprovningen, vilket enligt Kemikalieinspektionens för 2007 idag är 19 435 000 kronor. Argumentet för en full skattefinansiering är att provningen kommer hela samhället till nytta och därmed innebär en kollektiv nytta för hela skattekollektivet. Avgiftsfinansiering är motiverad av såväl fördelningspolitiska skäl som principen om att förorenaren ska betala för de kostnader den förorsakar. Utifrån

detta resonemang är det lämpligt att den som ger upphov till kostnader även ska svara för dessa. Dessutom är avgiftskollektivet lätt att identifiera eftersom det omfattar just de som ansöker om prövning i någon form. Skattefinansiering av prövningsverksamheten behöver därför inte övervägas.

Företag med höga intäkter subventionerar de med låga

Att som nu låta vissa företag subventionera andra företags prövningar, inom samma resultatområde, är som vi ovan nämnt inte omöjligt. Vi anser trots det att avgiftssystemet så långt möjligt bör belasta den som förorsakar kostnaden. Därför är det nuvarande förhållandet mellan ansökningsavgifterna och årsavgiften felvisande. Systemet innebär i stor utsträckning en omfördelning av avgiftsuttaget från resurssvaga till mer betalningsstarka företag och underlättar i viss mån en marknadsintroduktion av nya bekämpningsmedel.

Företag med höga intäkter subventionerar de med biologiska bekämpningsmedel

Detta är egentligen en variant av det nuvarande systemet där en omfördelning sker från de företag som är mer resursstarka till de företag som vill släppa biologiska bekämpningsmedel på marknaden. Om subventionen riktas mot biologiska bekämpningsmedel får just dessa bättre förutsättningar att klara en marknadsintroduktion och dessutom innebär det nästan uteslutande ett stöd till företag med låg omsättning.

En fast avgift för alla som ansöker om prövning av bekämpningsmedel

Avgiften betalas utefter vad själva prövningen i snitt kostar Kemikalieinspektionen. Denna avgiftskonstruktion kan differentieras beroende på typ av prövningen, men innebär att företagen bara betalar de kostnader de förorsaka och att ingen årsavgift tas ut. Fördelen är att Kemikalieinspektionen skulle få intäkterna i samband med själva prövningen men samtidigt så skulle det kunna medföra att verksamhetens finansiering kan bli ryckig om antalet ansökningar varierar kraftigt mellan åren. Ett annat problem är att

många företag är väldigt små och skulle ha svårt att bära hela kostnaden för prövningen som en engångsbetalning.

Långa handläggningstider

Vid utgången av 2006 hade Kemikalieinspektionen 140 stycken inneliggande ansökningar om godkännande av bekämpningsmedel i någon form. Balansen med inneliggande ansökningar har bara varit högre fyra gånger den senaste 20-årsperioden.¹⁴ Antalet ansökningar som tar mer än 1,5 år att handlägga är strax under 40, varav ca 15 har legat mer än 3 år i väntan på slutförd handläggning.¹⁵ Viss balans är naturlig att ha i verksamheten men vad som är en optimal ärendebalans är svår att säga. Det faktum att så många som 40 ansökningar tar mer än 1,5 år att handlägga tyder på att det finns en överbalans på minst 40 ansökningar. Eftersom målet för den genomsnittliga handläggningstiden, i regleringsbrevet för 2008, sänkts till 1 år är det sannolikt att överbalansen är ännu högre.

Avgiftssystemets tyngdpunkt ligger förskjutet till årsavgifterna istället för till ansökningsavgifterna. 10 procent av avgiftsintäkterna kommer från uttaget av ansökningsavgifterna och 90 procent från årsavgifterna. Detta innebär i ett optimalt ansökningsärende att de intäkter som sammanlagt behövs för att finansiera prövningen kommer som en tiondel vid själva prövningen och att Kemikalieinspektionen, i snitt, får full finansiering först efter 10 år. I praktiken är det dock några få stora företag, sett till värdet av deras försäljning, som står för den övervägande delen av verksamhetens finansiering.

Även beträffande handläggningstider skulle avgiftssystemet vinna på att göras om så att tyngdpunkten på avgiftsuttaget förskjuts mot själva prövningen. Visserligen skulle det innebära en något mer hämmande effekt på resurssvagare företag men samtidigt ge en process med snabbare handläggningstider då mer resurser finns tillgängliga då själva ansökan inkommer. Snabbare handläggningstider är av stort värde för stora såväl som för små och nystartade företag. Denna förändring kan inte ensam klara av att få bort den överbalans som finns vid Kemikalieinspektionen. För detta behövs ytterligare resurser under en begränsad tid. Dessutom

¹⁴ Försålda kvantiteter av bekämpningsmedel 2006, Kemikalieinspektionen, sid. 18.

¹⁵ KemI:s Årsredovisning 2006, sid. 25.

måste avgiftsintäkterna ökas för att inte överbalanser åter ska uppkomma.

5.2.3 SERP-avgiften

De finansiella problemen inom SERP berör såväl Kemikalieinspektionen som de företag som ansöker om att få ett verksamt ämne godkänt. Verksamheten är underfinansierad vilket innebär ett problem i sig för Kemikalieinspektionen. Dessutom är den hög i synnerhet i förhållande till betalningsförmågan hos många av de mindre företagen och företag med biologiska bekämpningsmedel. Utöver kostnaden för själva prövningen innebär de krav som ställs på de ansökningar som lämnas en stor belastning för företagen, vilket uppmärksammades i Ekonomistyrningsverkets rapport (ESV 2005:12) Stöd för bekämpningsmedel med låg risk.

Avgiftskonstruktionen

SERP-avgiften finansierar i dag större delen av prövningen av verksamma ämnen i bekämpningsmedel. Konstruktionen av avgiftssystemet är dock sådant att avgiften högst motsvarar full kostnadstäckning men att om kostnaden för verksamheten överskrider de i förordningen fastställda beloppen så ska underskottet täckas med anslagsmedel, vilket framgår i Kemikalieinspektionens regleringsbrev för 2008. Har en högre avgift tagits ut av ett företag än vad Kemikalieinspektionens faktiska kostnad för den enskilda prövningen uppgår till, ska Kemikalieinspektionen betala tillbaka de outnyttjade medlen. Detta innebär att Kemikalieinspektionen inte kan ta mer betalt än de fastställda avgifterna, även om kostnaderna överskrider dem. Verksamheten redovisar därför i stort sätt alltid ett underskott.

Intäkterna under 2007 var 12 291 000 kronor samtidigt som kostnaderna för prövningarna uppgick till 15 511 000 kronor, vilket innebär ett underskott på -3 220 000 kronor. Underskottet beror dels på det faktum att överskott från varje enskild prövning återbetalas till den sökande dels på att avgiften inte justerats i den omfattning som varit nödvändig. En begäran från Kemikalie-

inspektionen¹⁶ om att uppdatera avgiftsbestämmelserna har lämnats till regeringen och bereds under 2008. Vi lämnar därför inga förslag i den frågan.

Med denna typ av avgiftskonstruktion som har ett högsta belopp för avgiftsuttaget i kombination med att överskottet från en enskild prövning ska återbetalas, kan i bästa fall nå balans mellan kostnader och intäkter. Det sannolika är dock att den prövande myndigheten måste skjuta till av anslagsmedel för att finansiera verksamheten. Konstruktionen i sig har andra fördelar genom att den dels är tydlig för den som ansöker genom att det maximala avgiftsuttaget är känt dels är rättvis så sätt att ett för högt avgiftsuttag återbetalas till betalaren. Något som innebär ett problem för såväl Kemikalieinspektionen som för det sökande företaget är att den slutliga avgiften först kan fastställas då prövningen är helt avslutad, vilket kan dröja många år. Som regel är den totala handläggningstiden längre än tre år från start till dess att kommissionen fattat beslut om ämnet. Första utkastet till utvärderingen får ta ca 1 år, möjligen något längre om företagen tillåtits komplettera ansökan.

Hämmande avgift

För omfattande prövningar inom SERP kan avgiften som företagen betalar bli mycket hög. Visserligen är avgiften stor i sig, även för stora företag, men den är särskilt kännbar för mindre och i synnerhet för ännu inte etablerade företag.

De företag som tillhandahåller biologiska organismer för bekämpningsmedel är ofta små med relativt liten omsättning. Avgiften blir särskilt hämmande för dem som vill släppa ut mikrobiologiska organismer på marknaden. Prövningen av makrobiologiska bekämpningsmedel är inte EU-reglerade och de företag som vill släppa dessa på marknaden betalar därför ingen SERP-avgift.

Den nuvarande avgiften för prövningen av organismer som verksamma ämnen i bekämpningsmedlen är ungefär hälften så hög som för de kemiska ämnena. Ursprungligen kan detta ha setts som en slags subvention men nu har prövningsförfarandet anpassats efter de biologiska medlens speciella egenskaper varför avgifterna

¹⁶ Skrivelse från Kemikalieinspektionen, Förslag till ändring av förordning (1998:942) om kemikalieavgifter m.m., 2007-06-04.

relativt bra speglar den kostnad Kemikalieinspektionen har för att pröva dem.

För att underlätta etableringen av dessa ämnen är en tänkbar lösning att sänka avgiften. Såsom avgiftssystemet är utformat, med återbetalning, måste en subvention tas av medel från anslaget. Att använda anslagsmedel till en eventuell subvention av en viss grupp av företag, är också en rättvisare åtgärd än att låta vissa företag finansiera sina konkurrenters prövningar. Vad som är en lämplig avgiftsnivå för de berörda företagen är svårt att säga men avgiften måste reduceras betydligt om subventionen ska få någon effekt.

Avgiften i sig är inte bara till nackdel. En avgift innebär också en tröskel som kan vara viktig i sammanhanget. Att avgiften ändå finns innebär att endast de företag som har ett viss mått av bärkraft kan ta sig in på marknaden. Det ligger i samhällets intresse att inte vem som helst, utan varken kapital eller betalningsförmåga, startar ett företag för tillverkning eller import av bekämpningsmedel.

Kan en subvention innebära ett statsstöd?

Beroende på hur en subvention utformas så kan det betraktas som statsstöd. Genom att subventionen finansieras med skattemedel och inte på bekostnad av andra företag, borde kriterierna för statsstöd enligt artikel 87.1 i kommissionen förordning (EG) nr 70/2001 vara uppfyllda. Om stödet gäller exempelvis bara biologiska verksamma ämnen, får de ansökande företagen en selektiv fördel genom att just dessa gynnas, i form av lägre avgifter, varför konkurrensförhållandena förändras.

Stödet kan ses som en avvikelse från det normala avgiftssystemet och ett statligt stöd till näringslivet. Systemet är dock inte nationellt i den bemärkelsen att det bara är svenska företag som kan få nytta av stödet. Även andra länders företag, som vill ansöka om godkännande av en organism som verksamt ämne, blir berättigad till stöd, eftersom det ansökande företagen får vända sig till vilken rapportör de önskar.

En ovan nämnd subvention ger stöd till företag som vill få en mikroorganism prövad som verksamt ämne i Sverige. Ett godkännande efter prövningen är inte bara giltig i Sverige utan inom hel EU. Med hänsyn till att en subvention riktar sig till alla som vill hålla biologiska bekämpningsmedel på den europeiska marknaden eller få sina biologiska verksamma ämnen prövade i Sverige borde

den inte nödvändigtvis behöva innebära ett statsstöd. Reglerna om statsstöd är dock invecklade och Ekonomistyrningsverket drar i sin utredning (ESV 2005:12) slutsatsen att det är bäst att ändå låta kommissionen pröva utformningen av stödet för att få dess giltighet bekräftad. Är stödet av mindre omfattning, understiger 200 000 euro under en treårsperiod per företag, behöver det dock inte anmälas.

Kriterier för införande av en subvention av SERP-avgiften

Som nämns tidigare är SERP-prövningen öppen för alla företag inom unionen. Av den anledningen kan det finnas skäl att inte helt ta bort avgiften för de företag som önskas gynnas. Avgiften bör därför, även med en subvention, uppfylla följande kriterier:

- Den bör vara så pass hög att inte alla europeiska företag väljer Sverige och Kemikalieinspektionen som rapportör för prövningen av verksamt ämne
- Den bör i sammanhanget vara så pass låg att den inte helt utesluter företag som vill introducera biologiska bekämpningsmedel på marknaden
- Den bör även fortsättningsvis innebära en viss tröskel för oseriösa aktörer att ta sig in på marknaden

5.2.4 Andra hämmande kostnader för bekämpningsmedel

Det är långt ifrån bara själva ansökningsavgiften som innebär en hämmande kostnad för företagen. De kostnader företaget har kan delas in i fyra olika faser:

- Forskning
- Produktutveckling
- Registrering och prövning
- Marknadsföring

Det är under fasen *Produktutveckling* som ett underlag ska tas fram i form av studier och annan dokumentation kring det verksamma ämnet som företaget avser att släppa på marknaden. Det är vanligtvis svårt att dra någon gräns vad som är produktutveckling i egent-

lig mening och vad som är den dokumentation i form av miljö- och hälsodata som krävs för en ansökan om godkännande.

Fasen är, så som Ekonomistyrningsverket konstaterade i rapporten ESV 2005:12, besvärlig ekonomiskt för i första hand nystartade företag. Dels är det tidskrävande att ta fram ett fullgott underlag och dels är kostnaderna förhållandevis höga, särskilt för ett företag som ännu inte har börjat sälja någon produkt. Kostnaden räknat i arbetstid för att genomföra studier och köpa rättigheter eller licenser från andra företag kan vara mångdubbelt högre än själva ansökningsavgiften. Om önskan är att få fram fler biologiska bekämpningsmedel på marknaden är det även nödvändigt att stödja de aktuella företagen redan i det stadiet, eftersom företagen oftast är små och relativt nystartade.

5.2.5 Behov av stöd för vissa bekämpningsmedel

Användning av kemiska bekämpningsmedel kan ses som en hälsofråga såväl som en miljöfråga. Det är svårt att förutsäga vilken effekt olika kemikalier tillsammans har på människokroppen och miljön efter flera år av daglig exponering. Länsstyrelsen i Västra Götalands län menar dessutom att många av dagens kemiska bekämpningsmedel har varit i bruk i Europa så länge att risken för att skadedjur, som kommer in med plantmaterialet, redan är resistent mot de medel vi har tillgång till.¹⁷

Vi ska enligt direktivet överväga om det går att minska den tröskel som finns, i form av offentlighetsliga avgifter, hämmar introduktionen av nya miljöanpassade bekämpningsmedel. I detta sammanhang hade det vara en fördel om de mer miljöanpassade produkterna hade gått att identifiera redan innan prövningen vid Kemikalieinspektionen. Den prövning Kemikalieinspektionen gör vid dels godkännande av verksamma ämnen dels vid de nationella godkännandena av själva bekämpningsmedlet, ska visa på vilka risker som finns och om de är acceptabla. Det är därför svårt att föregå prövningen, genom att redan innan prövningen anta vilka verksamma ämnen som innebär en låg risk och vars introduktion därmed borde stödjas.

I många fall, inte minst i växthus, går den kemiska bekämpningen att ersättas med biologisk bekämpning. Vid biologisk

¹⁷ Biologisk bekämpning för prydnadsväxtodling i växthus, PM från Länsstyrelsen i Västra Götaland, 2006.

bekämpning används en annan organism, en feromon eller ett naturligt förekommande växtextrakt för att uppnå den önskade bekämpningseffekten.

Avgiftssystemet för att pröva de verksamma ämnena/organismerna i ett bekämpningsmedel kan innebära en, i förhållande till företagets betalningsförmåga, mycket stor belastning för små företag. Det nuvarande avgiftssystemet för den nationella prövningen är relativt rättvist, sett till att det ger en viss ökning av avgiftsuttag av med avseende på företagets betalningsförmåga. Sammantaget innebär avgifterna ett problem för nya och mindre företag att introducera bekämpningsmedel på marknaden. Vi vill peka på de fördelar som många av de etablerade företagen fått i jämförelse med nya och mindre företag.

Det är under en förhållandevis kort period som avgifter för prövning av bekämpningsmedel över huvud tagit har tagits ut. Många av de nu etablerade företagen hade vid sin introduktion på marknaden inte detta hinder och hade då en konkurrensfördel i förhållande till dagens nystartade företag.

De första företagen med verksamma ämnen i växtskyddsmedel som skulle prövas, betalade inte någon avgift för detta. Det fanns vid den tiden inte något stöd för avgiftsuttag i direktivet om växtskyddsmedel, 91/414/EEG.

Kemikalieinspektionens kostnader för prövning av verksamma ämnen har sedan starten redovisat underskott. Detta på grund av att avgiftsuttaget dels är förenat med ett tak för hur hög avgift som kan tas ut dels krav på att överskott ska återbetalas i de fall en för hög avgift betalats av företagen. Detta innebär att de riktigt kostsamma prövningarna redan i dag är subventionerade.

5.2.6 Hur prövningen subventioneras i andra länder

Även i andra länder har problemet med att avgifterna för prövning av verksamma ämnen möjligen hämmar framkomsten av mer miljövänliga bekämpningsmedel, uppmärksammas. Nedan visar vi exempel på hur Nederländerna och Storbritannien delvis har försökt att minska den hämmande effekten.

Nederländerna

Under det tre år långa projektet *Genoeg* har Nederländerna försökt att ökat effektiviteten bland växtskyddsmedel med biologiskt ursprung eller med naturligt förekommande gifter som används inom växthusodlingar.

Projektets syfte har varit att bland annat skilja ut de effektiva medlen från de som inte är effektiva och publicera dem på en lista, samt att hjälpa företagen i ansökningsfasen. Målsättningen har också varit att ta fram oberoende kunskap om dessa bekämpningsmedel och visa på att odlarna är öppna för förändringar vad det gäller bekämpning.

Stödet har omfattat varierande typer av verksamma ämnen som sorterar under:

- växtextrakt
- feromoner
- mikroorganismer
- utsöndringsprodukter
- mineraler

Projektet är finansierat med offentliga medel och kan ge varje sökande företag finansiell hjälp för 50 procent av kostnaderna, dock maximalt 10 000 euro per fyraårsperiod och företag. Företaget kan erhålla stödet för kostnader i samband med att ta fram studier, ansökningsavgifter med mera. Dock kan kostnader för konsult hjälp inte täckas med stödet.

Projektet avslutas efter 2008.

Storbritannien

Storbritanniens program för att främja alternativ bekämpning mot skadegörare heter *Biopesticide scheme*. Programmets syfte är att i ett så tidigt skede som möjligt stödja företagen i ansöknings- och godkännandeprocesserna fram till ett godkännande. Programmet ska också handha information om hur ansöknings- och godkännandeprocesserna går till samt sätta ned avgifterna för själva prövningarna.

Programmet omfattar en variation av bekämpningsmedel indelade efter följande verksamma ämnen samt efter den maximala avgiften för respektive ämne:

- feromoner (13 000 pund)
- mikroorganismer (22 500 pund)
- växtextrakt (22 500 pund)
- andra nya alternativa produkter än de ovanstående tas med efter utvärdering (avgiften ska motsvara prövningens komplexitet)

Det tillkommer dock en avgift om 7 500 pund i de fall prövningen av de ovan nämnda kategorierna dessutom kräver en prövning av den aktiva substansen på europeisk nivå, som en del av den nationella prövningen.

I de fall den prövande myndighetens kostnader överstiger de fastställda maximiavgifterna, täcks underskottet genom att ett överuttag av avgifter görs av de större företagen.

5.3 Förslag till kemikalieavgifter

5.3.1 Kemikalietillsynens kostnader

Vi föreslår att Kemikalieinspektionen även fortsättningsvis tar ut en årlig avgift för att finansiera kemikalietillsynen. Förutom Kemikalieinspektionens verksamhet ska avgiften även täcka kostnaderna för den tillsyn som utförs med personal från Räddningsverket, Arbetsmiljöverket och länsstyrelserna. Avgiften betalas till statsverkets checkräkning i Riksbanken och redovisas mot inkomsttitel på statsbudgeten. Därefter får Kemikalieinspektionen anslagsmedel för att täcka kostnaderna för den sammanlagda tillsynen.

Avgiftssystemets utgångspunkt är att ge den centrala tillsynen full kostnadstäckning utifrån vilka kostnader som kan härledas till verksamheten och motiveras enligt gällande principer. Vår slutsats i avsnitt 5.2.2 är att det tidigare avgiftsuttaget har varit för vidsträckt och föreslår därför en snävare syn på vad som kan finansieras med kemikalieavgiften. Detta innebär att det som ska tas med i beräkningsunderlaget som kostnader för direkt och indirekt tillsyn samt vissa övriga kostnader för att sköta produktregistret, informera om kemikalier med mera minskas. Vårt förslag innebär att även om avgiftsuttaget minskas så ska den tillsyn som kan finansieras med kemikalieavgiften totalt öka. Kostnaden för en årsarbetskraft varierar mellan myndigheterna. I beräkningen utgår vi från de snittkostnader som vi presenterade i avsnitt 2.8 I beloppen räknar vi

med att kostnader för alla nödvändiga påslag, t.ex. administrativa påslag (OH-kostnader) och expenser ingår.

Tillgängliga resurser för Kemikalieinspektionens tillsyn

| Resursens placering | Årsarbetskrafter | Belopp |
|--------------------------------------|------------------|-------------------|
| Kemikalieinspektionen | 35 | 35 000 000 |
| Länsstyrelserna* | | |
| Länsstyrelsen i Stockholms län | 1 | 750 000 |
| Länsstyrelsen i Västra Götalands län | 1 | 750 000 |
| Länsstyrelsen i Skåne län | 1 | 750 000 |
| Länsstyrelsen i Västernorrlands län | 1 | 750 000 |
| Statens räddningsverk* | 3 | 4 500 000 |
| Arbetsmiljöverket* | 1 | 800 000 |
| | 43 | 43 300 000 |

*Resurser förordnade av Kemikalieinspektionen.

För att i någon mån ta hänsyn till en kostnadsutveckling i stort gör vi en uppräknig av resursbehovet med 3,5 procent per år. Det sammantagna resursbehovet under 2009 beräknas därför att uppgå till 46 400 000 kronor.

5.3.2 Avgiftssystemets utformning

Vi föreslår ett avgiftssystem som tar hänsyn till såväl farlighet som till hur stora kvantiteter inom respektive kategori företagen släpper ut på marknaden. Detta för att avgiftskonstruktionen dels ska ha koppling till vilket tillsynsbehov respektive företag har dels att avgiften i viss mån ska vara differentierad efter företagets storlek och därmed indirekt ta hänsyn till vilken betalningsförmåga företagen har.

Avgiftsuttag efter farlighet

| Farlighet | Avgiftsnivå [kronor/ton] | Avgiftstak [kronor] |
|--|-----------------------------|---------------------|
| Oklassificerade | 5 | 70 000 |
| Klassificerade som farliga | 12 | 120 000 |
| Särskilt farliga eller tillståndspliktiga enligt Reach | 17 | 390 000 |

Avgiften beräknas på volymen inom respektive kategori med en, enligt tabellen ovan, bestämd översta gräns. I de fall en produkt tillhör fler än en kategori beräknas avgiften på det högre beloppet. Avgiftsuttagen inom de tre kategorierna slås samman och debiteras företagen. Vi föreslår att alla registreringskyldiga årligen betalar en registeravgift på 2 500 kronor om de har en import eller tillverkning på 1 ton eller mer per kalenderår. Vi föreslår även att de företag som importerar eller tillverkar kemiska produkter om minst 1 ton endast för eget bruk enbart ska debiteras en registeravgift om 2 500 kronor och ingen avgift efter farlighet.

Som mest kan ett företag bli skyldig att betala avgifter motsvarande den övre gränsen inom respektive kategori samt en registeravgift, vilket sammantaget blir 582 500 kronor per år.

På samma sätt som tidigare innebär vårt förslag att de företag som har produkter som är godkända som bekämpningsmedel inte betalar någon kemikalieavgift för dessa. Vi föreslår inte någon förändring med avseende på hur avgiften debiteras företagen.

5.3.3 Disposition av avgiftsintäkterna

Vi föreslår, så som ovan nämnts, att Kemikalieinspektionen inte disponerar avgiftsintäkterna utan redovisar intäkterna mot inkomsttitel på statsbudgeten.

Kemikalieinspektionens tillsyn inom kemikalieområdet finansieras enligt förslaget, så som nu, med medel från anslaget. Kemikalieinspektionen använder dessutom anslaget för att finansiera förordnandena vid de andra myndigheterna. De mottagande myndigheterna får därmed medlen från Kemikalieinspektionen så som intäkter av uppdragsverksamhet.

De myndigheter som enligt förslaget tar emot medel från Kemikalieinspektionen, får i sitt regleringsbrev en budget för avgiftsbelagd verksamhet avseende uppdragsverksamhet som inkluderar dessa intäkter. Denna budget är bara preliminär men tydliggör att det finns en avsikt att respektive myndighet ska tillföras medel från Kemikalieinspektionen.

I Kemikalieinspektionens regeringsbrev måste det därför finnas en motsvarande skrivning i form av ett villkor kopplat till anslaget. Vi föreslår att regeringen skriver in ett villkor under *anslag 34:6 Kemikalieinspektionen* om hur stor del av anslaget som ska använ-

das för att ersätta de avsedda myndigheterna för de tjänster de utför åt Kemikalieinspektionen.

5.4 Förslag till finansiering av tillsynen av varor

Tillsynen av varor behöver stärkas. Innan mer resurser tilldelas verksamheten föreslås Kemikalieinspektionen utarbeta en strategi för utformningen av en ändamålsenlig och effektiv tillsyn. Först när Kemikalieinspektionen kan presentera en strategi anser vi det möjligt att avgöra hur mycket medel som behöver avsättas för verksamheten.

Vi föreslår att Kemikalieinspektionen tilldelas anslag för att finansiera verksamheten. I avsnitt 4.7.3 föreslår vi också en ändring av bestämmelserna i miljöbalken för att klargöra att tillsynsmyndigheten har rätt att ta varuprov utan ersättning och att tillsynsobjektet ska betala för undersökning av prov i de fall resultatet av analysen visar på överträdelser.

5.5 Förslag till bekämpningsmedelsavgifter

Vi föreslår att Kemikalieinspektionens avgiftssystem för att finansiera prövningen av bekämpningsmedel, med uppdelning på ansökningsavgifter och årsavgifter, bibehålls men att nivåerna justeras. Ansökningsavgifterna höjs för att bättre motsvara Kemikalieinspektionens kostnader för själva prövningen samtidigt som den årliga avgiften för biologiska bekämpningsmedel sänks och anpassas för att underlätta introduktionen av dessa på marknaden.

5.5.1 Kostnaden för prövningen av bekämpningsmedel

Kemikalieinspektionen uppger i budgetunderlaget för 2009–2011 att verksamheten med bekämpningsmedel i snitt kräver 56 årsarbetskrafter under den närmaste fyraårsperioden. Utifrån bedömningen i avsnitt 5.2.2 anser vi att 20 årsarbetskrafter hör till den delen av verksamheten som ska anslagsfinansieras och att de övriga 36 kan finansieras med avgiftsintäkter.

Enligt Kemikalieinspektionens bedömningar i budgetunderlaget för 2009–2010 behöver verksamheten ökade resurser för att dels

klara utökade krav på prövningen samt för att beta av den överbalans av ärenden som finns. Framför allt finns ett ökat behov av personal som ska arbeta med prövningar och omprövningar av växtskyddsmedel och biocidprodukter, där de EU-gemensamma regelverken ställer större krav på både bedömningarnas omfattning och på att fler typer av produkter ska omfattas av prövningarna. Behovet under 2008–2011 uppges i snitt vara drygt 36 helårsarbetskrafter, vilket är 17 fler än dagens 19.¹⁸ De utökade resurserna behövs för att klara tillkommande arbetsuppgifter och hindra att ärendebalansen ökar. Därtill föreslår vi att ytterligare en årsarbetskraft räknas med för att bedriva tillsyn inom området.

På samma sätt som inom tillsynen av kemikalier vill vi inom prövningen av bekämpningsmedel också ta hänsyn till en framtida kostnadsutveckling. Vi gör en uppräknig av resursbehovet med 3,5 procent per år. Det sammantagna resursbehovet från avgifterna under 2009 beräknas därför att uppgå till 38 500 000 kronor.

Som vi tidigare konstaterat finansierar avgiftsuttaget i huvudsak kostnader som härrör till prövningen av bekämpningsmedlen i sin helhet. Själva ansökningsavgiften täcker egentligen bara 10 procent av prövningskostnaden resterande kostnader täcks med årsavgiften. De nya ansökningsavgifterna som vi föreslår motsvarar cirka hälften av prövningskostnaden. Den andra hälften tas in i form av årsavgifter.

Även Statens jordbruksverk och Livsmedelsverket har kostnader för prövningen av bekämpningsmedel. Beträffande dessa myndigheters finansiering lämnar vi inget förslag.

Enligt bedömningarna i budgetunderlaget för 2009–2011 behövs det stora resurstillskottet egentligen först om några år. För att undvika att behöva justera avgifterna så nära inpå den föreslagna förändringen föreslår vi att det förmodade överskottet, under de första åren, används för att minska överbalanserna av ansökningar om godkännande m.m.

5.5.2 Bekämpningsmedelsavgiftens konstruktion

Vi föreslår att det nuvarande avgiftssystemet behålls men att det justeras för att ansökningsavgiften bättre ska motsvara de kostnader som uppkommer i samband med prövningen. Årsavgiften före-

¹⁸ Uppgifterna kommer från Kemikalieinspektionens äskande i Budgetunderlaget för 2009–2011.

slås vara kvar oförändrad för kemiska bekämpningsmedel och sänkas något för de biologiska bekämpningsmedlen.

Denna periodisering av avgiften som årsavgiften innebär är till fördel för i första hand små företag med låga försäljningsvolymmer men även för Kemikalieinspektionen som får en viss stabilitet i finansieringen. Variationer av hur många ansökningar som inkommer påverkar därför inte verksamhetens finansiering så påtagligt som om prövningskostnaden enbart hade täckts med ansökningsavgifterna och utan att några årsavgifter tagits ut.

Förutom kraftiga höjningar inom ärenden som rör godkännande och fortsatt godkännande införs avgifter för bland annat anmälan om ytterligare namn.

I tabellen nedan visar vi vårt förslag till de ansökningsavgifter som ska debiteras företagen beroende på vilken prövning som avses. Vi föreslår att årsavgifterna tas ut med 2,6 procent på värdet av medlets försäljning om det är kemiska medel och med 1,3 procent om det avser biologiska medel. För kemiska bekämpningsmedel föreslår vi i övrigt att avgiften ska vara oförändrad med avseende på den lägsta respektive högsta avgift som ska debiteras, samt hur de ska beräknas. För att underlätta för de företag som har biologiska bekämpningsmedel föreslår vi att värdet av försäljningen av företagets samtliga biologiska bekämpningsmedel summeras, i stället för att beräknas per produkt. Detta innebär att ett företag som säljer biologiska bekämpningsmedel endast behöver betala en lägsta respektive högsta årsavgift oavsett hur många produkter företaget säljer.

Ansökningsavgifter för bekämpningsmedel

| Ärendetyp | Ny ansökningsavgift för kemiska bekämpningsmedel | Ny ansökningsavgift för biologiska bekämpningsmedel | Nuvarande ansökningsavgift för kemiska bekämpningsmedel | Nuvarande ansökningsavgift för biologiska bekämpningsmedel |
|---|--|---|---|--|
| Ansökan om godkännande, riskbedömning enl. EG-rätten krävs | 121 000 | 60 000 | 30 000 | 15 000 |
| Ansökan om godkännande, ingen riskbedömning enl. EG-rätten krävs | 70 000 | 30 000 | 10 000 | 5 000 |
| Ansökan om godkännande, makroorganismer – för varje bekämpningsmedel | - | 3 000 | - | 3 000 |
| Ansökan om godkännande, makroorganismer – för varje verksam organism | - | 8 000 | - | 8 000 |
| Ansökan om godkännande av genmodifierade organismer | - | 60 000 | - | 23 000 |
| Ömsesidigt erkännande, växtskyddsmedel | 60 000 | 15 000 | 10 000 | 5 000 |
| Ömsesidigt erkännande, biocidprodukter | 30 000 | 15 000 | 10 000 | 5 000 |
| Fortsatt godkännande, riskbedömning enl. EG-rätten krävs | 121 000 | 60 000 | 6 000 | 1 500-4 500 |
| Fortsatt godkännande, ingen ny riskbedömning enl. EG-rätten krävs | 70 000 | 30 000 | 6 000 | 1 500-4 500 |
| Fortsatt godkännande, makroorganismer – för varje bekämpningsmedel | - | 3 000 | - | 3 000 |
| Fortsatt godkännande, makroorganismer – för varje verksam organism | - | 8 000 | - | 8 000 |
| Fortsatt godkännande av genmodifierade organismer | - | 60 000 | - | 60 000 |
| Villkorsändringar av administrativ karaktär, riskbedömning enl. EG-rätten krävs | 35 000 | 15 000 | 5 000 | 2 000 |
| Villkorsändringar av administrativ karaktär, ingen riskbedömning enl. EG-rätten krävs | 8 000 | 4 000 | 1 000 | 1 000 |
| Utvidgning av användningsområde enl. 27 §, SFS 2006:1010 | 5 000 | 5 000 | 5 000 | 2 000 |
| Övriga ändringar | 4 000 | 4 000 | - | - |
| Forskning och utveckling | 4 000 | 4 000 | 3 000 | 1 500 |

| Ärendetyp | Ny ansökningsavgift för kemiska bekämpningsmedel | Ny ansökningsavgift för biologiska bekämpningsmedel | Nuvarande ansökningsavgift för kemiska bekämpningsmedel | Nuvarande ansökningsavgift för biologiska bekämpningsmedel |
|---|--|---|---|--|
| Forskning och utveckling, generellt tillstånd för en tidsperiod | 8 000 | 8 000 | 3 000 | 1 500 |
| Undantag för användning, växtskyddsmedel | 10 000 | 5 000 | 3 000 | 1 000-2 000 |
| Undantag för användning, biocidprodukter | 15 000 | 5 000 | 3 000 | 1 000-2 000 |
| Anmälan av ytterligare namn | 2 000 | 2 000 | - | - |

5.5.3 Disposition av avgiftsintäkterna

Vi föreslår i enlighet med Avgiftsutredningens (SOU 2007:96) resonemang att ansökningsavgifterna i framtiden ska disponeras av Kemikalieinspektionen. Vi anser också att Kemikalieinspektionens årsavgifter egentligen är en del av finansieringen av själva prövningen och att det därmed finns stöd för att även dessa ska disponeras på samma sätt. Vi föreslår inga förändringar avseende på vem som beslutar om avgiftens storlek. Eftersom de andra av Kemikalieinspektionens mer omfattande avgiftsuttag beslutas av regeringen förordar vi en lösning, på samma sätt som det nuvarande, där regeringen fastställer avgifternas nivåer i förordning.

Eftersom vårt förslag innebär en förändring med avseende på när en stor del av avgifterna som ska finansiera prövningen ska betalas, kan det få vissa effekter på hur de ansökande företagen praktiskt agerar med sina ansökningar. Detta kan få till följd att många ansökningar inkommer strax innan förändringen ska träda i kraft. För att minska de negativa effekterna för Kemikalieinspektionens arbete med prövningarna, vilka kan bli särskilt påtagliga i samband med att de tar över dispositionsrätten, föreslår vi att avgiftssystemet förändras successivt. Vårt förslag är att ansökningsavgifterna och årsavgifterna ändras först och att regeringen, tidigast ett år efter justeringen träder i kraft sedan överväger att lämna över dispositionsrätten av avgiftsintäkterna till Kemikalieinspektionen.

Samtidigt som Kemikalieinspektionens ansvar för verksamhetens finansiering, i och med att de får disponera avgifts-

intäkterna, ökar innebär förändringen också att verksamheten blir mer beroende av hur många ansökningar som inkommer. Fördelarna med att Kemikalieinspektionen ges dispositionsrätten är att de enklare kan efterfrågeanpassa verksamhetens dimensionering. Den justering av själva avgiftssystemet och förhållandet mellan ansökningsavgifter och årsavgifter vi föreslår innebär att Kemikalieinspektionen också ges mer resurser då det inkommer fler ansökningar.

Då Kemikalieinspektionen ges dispositionsrätten över avgifterna får de också större möjligheter att omdisponera medlen mellan åren. De avgiftsintäkter som disponeras regleras bland annat av 23 § Kapitalförsörjningsförordningen (1996:1188) som medger ett ackumulerat överskott på upp till 10 procent av årets totala intäkter av den avgiftsfinansierade verksamheten. För prövningen av bekämpningsmedel kan det uppstå situationer där förhållandevis stora avgiftsintäkter kommer in under ett år men som avser att täcka kostnader nästkommande år. Risk finns då att gränsen om 10 procent överskrids. Kemikalieinspektionen måste då komma in med ett förslag till regeringen hur hela överskottet ska disponeras. Detta bör dock inte innebära något problem för Kemikalieinspektionen. Syftet med avgiftsintäkterna är uppenbart och det ligger i avgiftssystemet konstruktion att ett ackumulerat överskott kan uppstå utom Kemikalieinspektionens kontroll.

Det är viktigt att Kemikalieinspektionen anpassar sin ekonomiska uppföljning så att åtskillnad kan göras mellan verksamheter som finansieras med avgiftsintäkter som disponeras, avgiftsintäkter som inte disponeras och skattemedel. När Kemikalieinspektionen ges rätten att disponera bekämpningsmedelsavgifterna är det också viktigt att regeringen enkelt kan hantera förändringar av avgiftsnivåerna. Riksrevisionen har i rapporten RiR 2004:17 Rätt avgifter uppmärksammat att myndigheter som disponerar avgiftsintäkter men som inte bestämmer nivåerna på dem, fått problem med att uppnå full kostnadstäckning då regeringen inte velat höja dem.

5.5.4 Subventioner

Det tidigare avgiftssystemet har inneburit en viss indirekt subvention av de biologiska bekämpningsmedlen på bekostnad av de kemiska bekämpningsmedlen. Den förändring vi föreslår kommer att innebära att även ansökningsavgifterna för de biologiska

bekämpningsmedlen blir avsevärt högre och att de kommer att tvingas bära en betydligt större del av sina kostnader än tidigare. Detta i kombination med att årsavgifterna föreslås sänkas för att sammantaget motsvara 50 procent av intäkterna, inom båda områdena.

För att de företag som håller biologiska bekämpningsmedel på marknaden, ofta med flera produkter som säljer mindre än att den lägsta avgiften överskrids, inte ska belastas allt för hårt föreslår vi att årsavgiften beräknas på försäljningsvärdet av företagets samtliga godkända produkter. I det nuvarande avgiftssystemet tas avgiften ut per godkänd produkt och innebär att samma företag kan belastas med flera lägsta årsavgifter på 2 000 kronor trots att de egentligen inte har någon försäljning. Kostnaden för denna subvention föreslår vi ska finansieras inom avgiftskollektivet.

5.6 SERP-avgifterna

Vi väljer att betrakta avgifterna för prövningen av verksamma ämnen inom det svenska rapportörsprogrammet (SERP) som avgiftsintäkter av offentligrättslig verksamhet eftersom prövningen är tvingande för den som vill släppa ett i ett bekämpningsmedel verksamt ämne ut på den europeiska marknaden. Prövningen är en del av den procedur som ett företag måste gå igenom innan de får börja sälja ett nytt bekämpningsmedel. Avgifterna kan i dag bli höga och mycket betungande, särskilt för de som vill släppa ut bekämpningsmedel med en eller flera biologiska organismer.

5.6.1 Kostnaderna inom SERP

Under 2007 kostade SERP-prövningarna 14 821 000 kronor vilket var 3 220 000 kronor mer än avgiftsintäkterna på 11 601 000 kronor.¹⁹ På grund av att avgiften har en övre gräns för hur mycket det får kosta det ansökande företaget i kombination med att överskott från en enskild prövning betalas tillbaka till företaget innebär att underskotten måste täckas med anslagsmedel.²⁰ Taket

¹⁹ Kemikalieinspektionens årsredovisning 2007.

²⁰ I Kemikalieinspektionens regleringsbrev för 2008 ges de rätt att utnyttja anslaget för att täcka underskott i SERP-prövningarna.

på avgiftsuttaget innebär det positiva för företagen att det totala avgiftsuttaget i samband med prövningen blir förutsägbart.

Prövningen inom SERP innebär även kostnader för Livsmedelsverket, som genomför delar av prövningarna. Kemikalieinspektionen upprättar ett avtal om hur stor del av avgiftsintäkterna som ska föras över till Livsmedelsverket. Under 2007 var det 21 procent av den beräknade avgiftsintäkten som fördes till Livsmedelsverket. Medlen från avgiftsintäkterna förs över från Kemikalieinspektionen i form av bidrag vilket innebär att mottagaren, i detta fall Livsmedelsverket, inte är bundna av att återbetala överskott till företagen. I realiteten har dock Livsmedelsverket högre kostnader än intäkter för prövningarna och finansierar som regel underskottet med medel från ramanslaget.

5.6.2 SERP-avgifternas konstruktion

Avgiften ses under våren 2008 över av regeringen i samråd med Ekonomistyrningsverket. Avgiften kommer sannolik att justeras till att omfatta fler typer av prövningar och ha ett högre tak.

Vi föreslår inte någon förändring av avgiftskonstruktionen i sig men föreslår en förändring som innebär en lättnad för företag som vill pröva verksamma ämnen i produkter baserade på:

- mikroorganismer
- feromoner
- tillsatser som är godkända att använda i livsmedel och foder

5.6.3 Subvention

Dagens avgiftssystem kan bli mycket betungande för de företag som vill släppa bekämpningsmedel med ovan nämnda verksamma ämnen, vilka ofta är små och resurssvaga, på marknaden. Vi föreslår att företagen ges en subvention på 50 procent på prövningskostnaden för dessa medel. Vi föreslår att subventionen finansieras med skattemedel.

Subventionen av prövningen innebär inte att vi föreslår att den vetenskapliga prövningen ska göras på något annorlunda sätt än vad som är befogat i respektive fall. Vi föreslår också att subventionen följs upp och utvärderas efter fem år, för att se om stödet gav

önskad effekt i form av ökat antal godkända bekämpningsmedel med ovan nämnda verksamma ämnen.

Vi föreslår att avgiften ändras avseende de ovan nämnda verksamma ämnen, så att den tas ut med högst 1 000 000 kronor per verksamt ämne i såväl biocider som växtskyddsmedel. Avgiften ska dock täcka högst 50 procent av Kemikalieinspektionens kostnader för prövningen.

5.7 Statsstöd

Subventioner som ges till näringsidkare i form av statligt stöd kan komma att ses som statsstöd, vilket under vissa förutsättningar ska anmälas och bli godkänt av kommissionen. Det stöd som ges till de företag som vill pröva biologiska bekämpningsmedel inom de nationella prövningarna av bekämpningsmedel är enligt vår tolkning inte ett statsstöd. Subventionen sker med medels som indirekt kommer från andra företag inom avgiftskollektivet, alltså finansieras stödet inte med statliga medel.

Det stöd som företagen får inom SERP-prövningarna skulle kunna ses som ett anmälningspliktigt statsstöd. Vår bedömning är dock att behovet av resurser för de verksamma ämnen och organismer som ska få stödet, kommer att vara så pass lågt att gränsen på 200 000 euro, som gäller för försumbart stöd, inte normalt kommer att uppnås. Det ligger dock på myndigheten, i detta fall på Kemikalieinspektionen, att förvissa sig om att företagen inte har fått något annat liknande stöd den senaste treårsperioden och som medför att gränsen överskrids. Vi föreslår att Kemikalieinspektionen kräver en skriftlig försäkran från de företag som vill pröva de subventionerade ämnena eller organismerna om att de inte fått något sådant stöd den avsedda perioden.

5.8 Andra åtgärder

För det stora flertalet företag innebär själva produktutvecklingen och arbetet med att ta fram en fullgod ansökan för prövningen av den valda rapportören en stor kostnad. Denna kostnad konstaterar även Ekonomistyrningsverket i ESV 2005:12 som ett av de största hindren för introduktion av biologiska bekämpningsmedel på marknaden.

Vi föreslår att möjligheterna att inrätta ett liknande stöd som det Verket för näringslivsutveckling (Nutek) ger för att stimulera produktutveckling i företag utreds vidare. Det nya stödet bör anpassas för att inte bara ge ekonomiskt stöd till nyetablerade företag inom branschen utan även rådgivning om vilka regler som gäller och vilka tillstånd som krävs.

6 Begränsningsreglerna i Reach och svensk lagstiftning

Våra förslag

Förordningen (2007:19) om PCB m.m. ändras på så sätt att det förs in en erinran om att bestämmelserna i förordningen endast gäller om motsvarande bestämmelser inte följer av Reach.

En straffbestämmelse om brott mot begränsningsreglerna i Reach införs i 29 kap. 3 § andra stycket 8 miljöbalken.

Vår bedömning

Att de nuvarande begränsningsreglerna förts över till Reach från direktiv 76/769/EEG medför inte någon höjning av skyddsnivån. Reach medför inte heller någon förändring avseende bestämmelsernas harmoniserande verkan. I de fall Sverige har ansett att det finns skäl att införa bestämmelser om begränsningar med krav som innebär en högre skyddsnivå än EU:s, menar vi därför att Reach inte bör vara en anledning till att ändra bestämmelserna.

Bestämmelserna om mätinstrument som innehåller kvicksilver i förordningen (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter (FFKP) berörs av direktiv 2007/51/EEG.

I sin nuvarande utformning kräver FFKP:s bestämmelser om kadmiumämne för ytbehandling, som stabilisator och som färgämne undantag enligt artikel 95 i EG-fördraget.

För att Sverige ska kunna behålla sina striktare bestämmelser om kreosot efter den 1 juni 2013 kan det krävas ett nytt undantag enligt artikel 95 i EG-fördraget.

6.1 Allmänt om begränsningarna i Reach

Bestämmelser i Reach om begränsning av tillverkning, utsläppande på marknaden och användning av vissa farliga ämnen och beredningar finns i avdelning 8 och bilaga 17. Bestämmelserna ska börja tillämpas den 1 juni 2009. Samtidigt upphör direktiv 76/769/EEG att gälla. Bilaga 17 till Reach innehåller samma begränsningar som bilaga 1 till direktiv 76/769/EEG, utan några tillägg eller förändringar i sak.

Regeringen har bemyndigat Kemikalieinspektionen att genomföra begränsningarna i direktiv 76/769/EEG. De bestämmelserna finns i Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 1998:8) om kemiska produkter och biotekniska organismer¹. Det är alltså främst KIFS 1998:8 som berörs av att begränsningarna i direktiv 76/769/EEG flyttas till en EG-förordning.

Det finns emellertid begränsningar i direktiv 76/769/EEG som har genomförts i andra författningar än Kemikalieinspektionens föreskrifter. I vissa fall har Sverige också valt att ha striktare begränsningar än direktivets. De striktare begränsningarna finns med något undantag i förordningar.

Vi gör i det här avsnittet en bedömning av om det finns svenska bestämmelser om begränsningar som behöver ändras till följd av Reach.

Artikel 67.3

Enligt artikel 67.3 i Reach får en medlemsstat fram till och med den 1 juni 2013 bibehålla eventuella befintliga striktare begränsningar i förhållande till bilaga 17 förutsatt att de har anmälts i enlighet med fördraget. Det är inte helt klart vad bestämmelsen innebär. Vi gör följande tolkning av artikel 67.3.

Den rättsliga grunden för direktiv 76/769/EEG och de tidigaste ändringarna i direktivet var EG-fördragets bestämmelser om direktiv för den gemensamma marknadens upprättande och funktion (tidigare artikel 100, nu artikel 94 i EG-fördraget). Senare ändringar i direktivet har haft artikel 100a och sedan artikel 95 - åtgärder som syftar till att upprätta den inre marknaden och få den att fungera - som rättslig grund.

¹ Sedan den 1 juni 2008 gäller i stället Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2008:2) om kemiska produkter och biotekniska organismer.

Medlemsstater som efter ett beslut om harmoniserade åtgärder ansåg det nödvändigt att tillämpa striktare bestämmelser än EU:s kunde tidigare anmäla det till EU-kommissionen enligt ett särskilt förfarande i artikel 100a.4 i EG-fördraget. Nu finns det ett liknande anmälningsförfarande i fördragets artikel 95.4-95.6. Det är EU-kommissionen som beslutar om sådana striktare regler kan godtas. Undantagsmöjligheten enligt artikel 95 i EG-fördraget brukar i Sverige kallas för miljögarantin. En medlemsstat som vill behålla eller införa nationella regler som är striktare än begränsningarna i Reach, måste alltså göra en anmälan enligt artikel 95 i EG-fördraget och få ett godkännande av kommissionen.

En fråga är hur artikel 67.3 i Reach förhåller sig till artikel 95 i EG-fördraget. Den först nämnda artikeln kan nämligen läsas som att även den reglerar hur medlemsstaterna ska gå till väga för att få undantag för nationella bestämmelser som är striktare än begränsningarna i Reach. Vi menar att utgångspunkten måste vara att det inte genom en bestämmelse i en EG-förordning går att ändra innebörden av en bestämmelse i fördraget. Det följer av rangordningen mellan EU:s rättsakter. Artikel 67.3 i Reach kan således inte ersätta, inskränka eller på annat sätt ändra fördragets krav på anmälan eller förfarandet i ett sådant anmälningsärende.

Vad som däremot bestäms i Reach är vilka harmoniseringsåtgärder som ska gälla och när de ska börja tillämpas. Mot den bakgrunden anser vi att en rimlig tolkning av artikel 67.3 är att den anger det harmoniserade området för begränsningarna i Reach under tiden den 1 juni 2009-1 juni 2013. Under den övergångsperioden kommer det harmoniserade området omfatta begränsningarna i bilaga 17 till Reach med undantag för de striktare begränsningar som anmälts i enlighet med fördraget.

En invändning mot ovanstående resonemang kan vara att Reach inte innebär något beslut om nya harmoniseringsåtgärder utan bara att de befintliga har förts över till en annan rättsakt. Undantagsmöjligheten i artikel 95 i EG-fördraget skulle därför inte vara tillämplig. Av ingressen till Reach² framgår att lagstiftaren anser att direktiv 76/769/EEG bör ersättas, men att begränsningarna i direktivet av tydlighetsskäl och för att användas som utgångspunkt för ett nytt begränsningsförfarande bör införlivas i Reach. Det uttalandet - tillsammans med det faktum att bestämmelserna inte

² Punkten 84 i ingressen.

ändrats - tyder på att det inte har gjorts någon egentlig bedömning av begränsningarnas innehåll i sak.

Reach är emellertid en ny rättsakt som syftar till att garantera en hög skyddsnivå för människors hälsa och miljön. EU-kommissionen skulle i sitt förslag till Reach ha utgått från en hög skyddsnivå och särskilt beaktat ny utveckling som grundas på vetenskapliga fakta (artikel 95.3 i EG-fördraget). Det får förut-sättas att begränsningarna ingått i bedömningen av vad som krävs för att uppnå en hög skyddsnivå. Vi menar därför att Reach även vad gäller begränsningarna får anses vara ett beslut om nya harmoniseringsåtgärder.

Vad som i artikel 67.3 menas med "anmälts i enlighet fördraget" framgår inte. Enligt en strikt tolkning efter ordalydelsen skulle det räcka med en anmälan, oavsett om de nationella åtgärderna sedan godkänts eller ej. Det skulle emellertid innebära att det harmonise-rade området för Reach under övergångsperioden skulle bli mindre än det nu gällande enligt direktiv 76/769/EEG, vilket inte vore rimligt. Vi menar därför att "anmälts i enlighet med fördraget" borde innebära att begränsningarna har anmälts och också godkänts enligt artikel 95, eller dess föregångare artikel 100a i EG-fördraget³.

Med vår tolkning av artikel 67.3 i Reach måste en medlemsstat som vill behålla striktare begränsningar som inte tidigare anmälts i enlighet med fördraget göra en sådan anmälan, dvs. enligt artikel 95 i EG-fördraget. Om inte EU-kommissionen har godkänt bestämmelserna före den 1 juni 2009, då begränsningarna i Reach börjar gälla, är medlemsstaten skyldig att senast det datumet anpassa sig till Reach. En medlemsstat som fått sina bestämmelser godkända som undantag från Reach är givetvis inte berörd av artikel 67.3 i Reach.

De medlemsstater som tidigare har anmält sina befintliga begränsningar enligt fördraget måste anpassa sig till Reach senast den 2 juni 2013, om de inte dessförinnan fått EU-kommissionens godkännande enligt artikel 95 i EG-fördraget.

³ Bestämmelser som behandlats och godtagits i medlemsstaters anslutningsfördrag torde också omfattas av artikel 67.3.

Den harmoniserande verkan av begränsningarna i Reach

En annan fråga är vilken harmoniserande verkan begränsningarna i bilaga 17 har, dvs. hur stor utrymme det finns för medlemsstaterna att ställa nationella krav som rör utsläppande på marknaden och användning av ämnen, som sådana eller i beredningar eller i varor. Bestämmelserna i Reach ger inte något bestämt besked på den punkten. Två skilda uppfattningar i frågan finns redovisade i bilagorna 2 och 3 till vårt delbetänkande.

Det finns praxis från EG-domstolens angående den harmoniserande verkan av begränsningarna i direktiv 76/769/EEG, dvs. de bestämmelser som förts över till bilaga 17 till Reach. Det är emellertid svårt att utifrån domstolens praxis dra säkra generella slutsatser om harmoniseringen, bl.a. eftersom direktivets regleringar av ämnena i fråga är så olika utformade (se tabellen nedan). De omfattar i många fall utsläppande på marknaden och användningen av ämnen och beredningar som innehåller ämnet, medan andra begränsningar bara gäller användningen av dessa. En reglering kan också vara avgränsad till utsläppande på marknaden av kemikalien för viss användning. Ibland regleras varor som innehåller ämnet i fråga, ibland inte. Undantagsvis regleras också användningen av varor som innehåller ett ämne. Det finns även andra varianter på utformning av bestämmelserna. Det medför att när EG-domstolen har behandlat en bestämmelse med en viss utformning i ett mål så är det svårt att tillämpa domstolens bedömningar på andra bestämmelser i direktivet.

EG-domstolen har dock i *Toolex Alpha* (mål C-473/98) slagit fast att det är uppenbart att direktiv 76/769/EEG inte hindrar nationella bestämmelser om ämnen som inte omfattas av direktivet⁴. Praxis är alltså klar på den punkten. Direktiv 76/769/EEG är med andra ord inte totalharmoniserande vad gäller begränsningar av utsläppande på marknaden och användning av kemikalier.

I *Burstein* (mål C-127/97) konstaterade domstolen att direktivets begränsning avseende pentaklorfenol (PCP) inte hindrade nationella regler som rörde varor behandlade med ämnet. Enligt direktivets dåvarande lydelse fick PCP med vissa undantag inte släppas ut på marknaden i koncentrationer över 0,1 procent. Målet gällde frågan om Tyskland hade rätt att sätta gränsvärden för en vara som behandlats med PCP. Domstolens konstaterade att gränsvärdet 0,1 procent gällde kemikalien PCP, men inte behand-

⁴ Punkten 30 i domen.

lade produkter. Medlemsstaterna var således enligt domstolen fria att fastställa självständiga gränsvärden för sådana produkter⁵.

Nederländerna har drivit ett mål (T-234/04) om harmoniseringen av regleringen av klorparaffiner med kort kolkedja (SCCP)⁶. Direktivets begränsning gäller utsläppande på marknaden för användning som ämne eller i andra kemikalier i koncentrationer högre än 1 procent för metallbearbetning eller infettning av läder. Det är alltså bara vissa användningar av SCCP som regleras. Frågan i målet gällde om regleringen harmoniserar andra användningsområden än de nämnda för SCCP. Nederländerna ansåg att det inte är fallet utan menade att harmoniseringen endast avser de tillämpningar som uttryckligen nämns, dvs. användningen av SCCP för metallbearbetning och infettning av läder. Enligt Nederländerna bekräftas den tolkningen av direktivets ordalydelse och är en logisk följd av försiktighetsprincipen.

EU-kommissionen⁷ delade inte Nederländernas uppfattning. Enligt kommissionen måste enligt fast rättspraxis en gemenskapsåtgärd tolkas mot bakgrund av de mål som eftersträvas. Kommissionen hänvisade till den rättsliga grunden för direktivet och till att direktivets huvudsyfte är att ta bort hinder på den inre marknaden som uppstår på grund av medlemsstaternas begränsningar. Kommissionen hävdade också att direktivet grundar sig på resultatet från gemenskapens riskbedömning av SCCP, som omfattade alla nuvarande användningsområden för SCCP. Kommissionen ansåg därför att direktivet måste tolkas som att en harmonisering införs för alla dessa användningsområden. Sakfrågan prövades emellertid inte i målet eftersom förstainstansrätten avvisade talan på formella grunder.

I målet *Cindu Chemicals* (C-281/03) gjorde EG-domstolen ett allmänt uttalande om harmoniseringen av direktiv 76/769/EEG. Enligt domstolen är bestämmelserna i direktivet av uttömmande karaktär och det är inte förenligt med direktivets syfte att medlemsstaterna behåller eller antar bestämmelser som skiljer sig från vad som föreskrivs i direktivet.⁸ Enligt domstolen framgår det av ordalydelsen i direktivets artikel 2 att "... när ett ämne eller en produkt förekommer i bilagan till direktivet, medlemsstaterna inte kan ställa några andra krav för saluföring eller användning av ämnet

⁵ Punkten 31 i domen.

⁶ Punkten 42 i bilagan till direktiv 76/769/EEG.

⁷ Kommissionens beslut 2003/549/EG.

⁸ Punkten 44 i domen.

eller produkten i fråga än dem som fastställts i nämnda bilaga.”.

⁹Uttalandet skulle kunna tolkas som att det finns utrymme för nationella åtgärder på områden som inte är uttryckligt reglerade i direktivet.

Ett exempel på hur det harmoniserade området i direktiv 76/769/EEG avgränsats i praktiken är de svenska reglerna om termometrar och andra mätinstrument som innehåller kvicksilver. Direktivet innehåller begränsningar för kvicksilverföreningar som biocid och för behandling av industriellt processvatten och föreskriver ett gränsvärde för kvicksilver i batterier. Något undantag enligt artikel 95 i EG-fördraget har inte krävts för de svenska bestämmelserna, som alltså bedömts falla utanför det harmoniserade området.

En annan fråga är om begränsningarna i direktiv 76/769/EEG fått en större harmoniserande verkan genom att de förts över till Reach och därmed kommer att ingå i ett nytt sammanhang i en mer heltäckande lagstiftning. EG-domstolens praxis vad gäller direktiv 76/769/EEG skulle i så fall vara mindre relevant. I våra grundläggande utgångspunkter i vårt delbetänkande (s. 149) konstaterade vi att det inte kan uteslutas att EG-domstolen vid en framtida prövning drar slutsatsen att den harmoniserande verkan av Reach som helhet är större än vad som varit fallet för de äldre rättsakterna som Reach ersätter. Vi konstaterade vidare att det också är EG-domstolen som avgör den harmoniserande effekten av de enskilda nya reglerna i Reach. Intill dess att frågan har avgjorts av EG-domstolen ansåg vi emellertid att övervägande skäl talar för att EG-domstolens rättspraxis på kemikalieområdet är relevant även efter ikraftträdandet av Reach. Det menar vi gäller även för begränsningarna i bilaga 17 till Reach. Lydelsen av Reach-förordningens artikel 67. 1 som sätter ramen för begränsningarna skiljer sig inte från motsvarande bestämmelser i direktiv 76/769/EEG på ett sådant sätt att vi gör någon annan bedömning.

Vår slutsats är alltså att begränsningarna i direktiv 76/769/EEG inte får en större harmoniserande verkan för att bestämmelserna förts över till Reach. Begränsningar som har bedömts ligga utanför tillämpningsområdet för regleringarna i direktiv 76/769/EEG faller således även utanför tillämpningsområdet för Reach.

På det icke harmoniserade området finns det ett anmälningsförfarande för tekniska föreskrifter som påverkar den inre mark-

⁹ Punkten 45 i domen.

naden. Reglerna fanns tidigare i direktiv 83/189/EEG som ersatts av direktiv 98/34/EG. Det anmälningsförfarandet har alltså Sverige använt för bestämmelser som enligt svensk uppfattning inte berörs av några harmoniserande EG-regler, bl.a. för de tidigare nämnda kvicksilverreglerna. Med utgångspunkten att det harmoniserade området inte utvidgats för att reglerna förts över till Reach, ser vi inget behov av att se över om de anmälda bestämmelserna berörs av begränsningarna i Reach, om det inte har beslutats nya EU-begränsningar efter anmälan.

Svenska undantag

I förhandlingarna om ett svenskt medlemskap i EU gjordes en genomgång av den svenska lagstiftningen i förhållande till EG-regelverket, bl.a. direktiv 76/769/EEG.¹⁰ Förhandlingarna ledde bl.a. till att Sverige fick ett fyraårigt undantag från bestämmelserna om pentaklorfenol, kadmium, arsenikföreningar och organiska tennföreningar¹¹ i direktiv 76/769/EEG.

Enligt anslutningsfördraget skulle EU-kommissionen göra en översyn av de aktuella bestämmelserna under övergångstiden. Översynen ledde till höjda krav för pentaklorfenol, arsenikföreningar och organiska tennföreningar i direktiv 76/769/EEG. Sverige har inte heller längre några längre gående bestämmelser om de ämnena.¹² Kadmium behandlas närmare nedan.

Sverige har i ett fall gjort en anmälan enligt artikel 95 om striktare bestämmelser än de som finns i direktiv 76/769/EEG. Den gäller kreosot. Vi tar även upp kreosotbestämmelserna nedan.

Vi har tidigare gjort bedömningen att det inte finns anledning att utgå från att den harmoniserande verkan av begränsningarna ökat för att de förts över till Reach. Vi anser därför att de svenska begränsningar som togs upp i medlemskapsförhandlingarna och som då inte ansågs kräva undantag från direktiv 76/769/EEG får anses falla utanför det harmoniserade området för Reach. Detta gäller förstås inte i de fall senare beslutade EU-begränsningar utvidgat det harmoniserade området till att omfatta den svenska regleringen.

¹⁰ Sådana bestämmelser får därmed anses anmälda enligt dåvarande artikel 100a i EG-fördraget.

¹¹ Se anslutningsaktens artikel 112 och bilaga 7.

¹² Jfr 10 kap. i Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 1998:8) om kemiska produkter och biotekniska organismer.

6.2 Bilaga 17 till Reach och nuvarande svenska regler

Vi har med ovanstående utgångspunkter gjort en sammanställning i tabellform av begränsningarna i bilaga 17 till Reach (kolumn 1 och 2) och svenska bestämmelser som genomför motsvarande begränsningar i direktiv 76/769/EEG (kolumn 3). Bestämmelserna i kolumn 3 ska alltså upphävas per den 1 juni 2009 eftersom Reach-förordningens bestämmelser då ska börja tillämpas. Det innebär ingen ändring i sak. Vi har även tagit med bestämmelser som har anknytning till begränsningarna i Reach för att sedan kunna göra en bedömning av om de innebär striktare krav i förhållande till regleringen i Reach eller om de faller utanför det harmoniserade området (kolumn 4). Efter tabellen tar vi också upp de begränsningar i direktiv 76/769/EEG som genomförts i förordningsföreskrifter (kolumn 3), eftersom vi ska lämna förslag till ändringar i sådana bestämmelser. Regleringar på Arbetsmiljöverkets och Räddningsverkets respektive område tar vi upp sist.

I tabellen nedan listas de *ämnen* som omfattas av begränsningarna i bilaga 17 till Reach. CAS- och EINECS-nummer har utlämnats.

I kolumnen Begränsning anges vad begränsningen gäller i stort. Undantag och eventuella märkningskrav har inte tagits med.

I kolumnen Genomför. best. finns nuvarande svenska bestämmelser som genomför de till den 1 juni 2009 gällande begränsningarna i direktiv 76/769/EEG, vilka motsvarar reglerna i bilaga 17 till Reach. Med KIFS 1998:8 avses 10 kap. Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 1998:8) om kemiska produkter och biotekniska organismer. Med SFS 1998:944 avses förordningen (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter.

I kolumnen Andra best. anges vissa andra bestämmelser som på något sätt har anknytning till begränsningarna i Reach. Redovisningen är inte uttömmande, exempelvis ingår inte reglerna om kosmetiska och hygieniska produkter eller asbestbestämmelserna i arbetsmiljö- eller fordonslagstiftningen.

Bestämmelser om begränsningar i Reach

| Ämne | Begränsning | Genomför. best. | Andra best. |
|---|--|----------------------------------|--|
| 1. Polyklorerade terfenyler (PCT) | Användning av beredningar inklusive spilloljor som innehåller mer än 0,005 viktprocent PCT | Förordning (2007:17) om PCB m.m. | Se kol. 3 |
| 2. Kloreten (vinylklorid) | Användning som drivgas i aerosoler | KIFS 1998:8 | |
| 3. Vätskeformiga ämnen eller beredningar som anses som farliga enligt direktiv 67/548/EEG och direktiv 1999/45/EG | Användning i prydnadsföremål avsedda att ge ljus- eller färg effekter med hjälp av olika faser, trolleri- och skämtartiklar och spel och av färgämne i lampbränslen | KIFS 1998:8 | |
| 4. Tris (2,3-dibromopropyl)fosfat | Användning i textilvaror som är avsedda att komma i direkt kontakt med huden | KIFS 1998:8 | Klädesplagg och material till sådana: SFS 1998:944 |
| 5. Bensen | Användning i <ul style="list-style-type: none"> - leksaker i en koncentration om mer än 5 mg/kg av leksakens vikt - ämnen och beredningar om 0,1 viktprocent eller mer | KIFS 1998:8 | |
| 6. Asbestfibrer <ul style="list-style-type: none"> a) Krokidolit b) Amosit c) Antofyllit d) Aktinolit e) Tremolit f) Krysofil | Utsläppande på marknaden och användning av fibrerna och sådana varor som medvetet tillsatts sådana fibrer | KIFS 1998:8 | |
| 7. Tris (1-aziridiny)fosfinoxid | Användning i textilvaror som är avsedda att komma i direkt kontakt med huden | KIFS 1998:8 | Klädesplagg o material till sådana: SFS 1998:944 |
| 8. Polybromerade bifenyler (PBB) | Användning i textilvaror som är avsedda att komma i direkt kontakt med huden | KIFS 1998:8 | Elprod och kläder: SFS 1998:944 |
| 9. Pulver av kvillajabark (<i>Quillaja saponaria</i>) och dess derivat som innehåller saponiner Pulver från rötterna av <i>Helleborus viridis</i> och <i>Helleborus niger</i> Pulver från rötterna av <i>Veratrum album</i> och <i>Veratrum nigrum</i> Benzidin och/eller dess derivat Orto-nitrobenzaldehyd Trämjöl | Användning i skämtartiklar | KIFS 1998:8 | Benzidin: Grupp A i AFS 2005:17 |
| 10. Ammoniumsulfid Ammoniumvätesulfid Ammoniumpolysulfid | Användning i skämtartiklar | KIFS 1998:8 | |
| 11. Flyktiga estrar av bromacetat: Metylbromacetat Etylbromacetat Propylbromacetat Butylbromacetat | Användning i skämtartiklar | KIFS 1998:8 | |
| 12. 2-naftylamin och dess salter | Användning i koncentrationer i 0,1 viktprocent eller mer i ämnen och beredningar Försäljning till allmänheten | KIFS 1998:8 | Grupp A i AFS 2005:17 |

| | | | |
|--|--|--|--|
| 13. Benzidin och dess salter | Se 12 | KIFS 1998:8 | Grupp A i AFS 2005:17 |
| 14. 4-nitrofenyl | Se 12 | KIFS 1998:8 | Grupp A i AFS 2005:17 |
| 15. 4-aminobifenyl, xenylamin och dess salter | Se 12 | KIFS 1998:8 | Grupp A i AFS 2005:17 |
| 16. Blykarbonater: a) Neutral vattenfri karbonat Pb CO ₃ b) Bly(II)hydroxidkarbonat 2 PbCO ₃ Pb(OH) ₂ | Användning som ämnen och beståndsdelar i beredningar avsedda att användas som färger | KIFS 1998:8 | |
| 17. Bly sulfater a) PbSO ₄ (1:1) b) Pb ₂ SO ₄ | Se 16 | KIFS 1998:8 | |
| 18. Kvicksilverföreningar | 1. Användning som ämnen och beståndsdelar i beredningar avsedda a) att förhindra tillväxt av mikroorganismer, växter och djur på båtskrov och vissa sorters redskap, apparatur och utrustning i vatten b) för träskydd c) för impregnering av vissa textilier och garn d) för behandling av industriellt processvatten 2. Utsläppande på marknaden av batterier och ackumulatörer som innehåller mer än 0,0005 viktprocent kvicksilver, även när de ingår i apparater | delvis KIFS 1998:8 | Förbud mot vissa Hg-föreningar i bkm: Bil. 5 och 6 till KIFS 1998:8 Förordn. (1997:645) om batterier |
| 19a (18a). Kvicksilver | 1. Utsläppande på marknaden a) i febertermometrar b) i andra mätinstrument avsedda att saluföras till allmänheten (t.ex. manometrar, barometrar, blodtrycksmätare och andra termometrar än febertermometrar). | Ska genomföras senast 8 okt. 2008 och tillämpas fr.o.m. 3 april 2009 | Mätinstrument, elprod., förpackn : SFS 1998:944 9 kap. KIFS 1998:8 och bil. 3 |
| 19. Arsenikföreningar | 1. Användning som ämnen och beståndsdelar i beredningar avsedda a) att förhindra tillväxt av mikroorganismer, växter och djur på båtskrov och vissa sorters redskap, apparatur och utrustning i vatten b) för träskydd b) Utsläppande på marknaden av behandlat trä 2. Användning som ämnen och beståndsdelar i beredningar avsedda att användas för behandling av industriellt processvatten | KIFS 1998:8 | |
| 20. Tennorganiska föreningar | 1. Utsläppande på marknaden för användning som ämnen och beståndsdelar i beredningar | KIFS 1998:8 | |

| | | | |
|--|---|--|---|
| | <ul style="list-style-type: none"> - som fungerar som biocider i fritt associerad antifoulingfärg - när de fungerar som biocider avsedda att förhindra påväxt på <ul style="list-style-type: none"> a) vattenfarkoster b) vissa sorters redskap och utrustning i vatten - som är avsedda att användas för behandling av industriellt processvatten | | |
| 21. di- μ -oxo-di-n-stylstanniohydroxikarboran dibutyltennväteborat C ₈ H ₁₉ B ₀₃ Sn (DBB) | Användning i koncentrationer på 0,1 % eller högre i ämnen och beståndsdelar i beredningar som släpps ut på marknaden. | KIFS 1998:8 | |
| 22. Pentaklorfenol och dess salter och estrar | Användning i koncentration som uppgår till 0,1 viktprocent eller högre i ämnen och beredningar som släpps ut på marknaden | KIFS 1998:8 | |
| 23. Kadmium och dess föreningar | <ul style="list-style-type: none"> - Användning som färgpigment i vissa plaster och färger Gränsvärde för utsläppande på marknaden av varor som färgats med kadmium <ul style="list-style-type: none"> - Användning som stabilisator i vissa varor Gränsvärde för utsläppande på marknaden av vissa varor som stabiliserats med kadmium <ul style="list-style-type: none"> - Användning för att kadimera metallvaror eller delar till varor som används inom vissa sektorer eller för vissa ändamål Utsläppande på marknaden av vissa kadimerade varor | SFS 1998:944 9 kap. KIFS 1998:8 och bilaga 2 | Dir. användn. områden, handelsgödsel, elprodukter, förpackningar: SFS 1998:944 9 kap. KIFS 1998:8 och bilaga 2 |
| 24. Monometyltetraklorodifenylmetan Handelsnamn: Ugilec 141 | Utsläppande på marknaden och användning av detta ämne samt beredningar och varor i vilka det ingår | KIFS 1998:8 | Förordn. (2007:19) om PCB m.m. |
| 25. Monometyldiklorodifenylmetan Handelsnamn: Ugilec 121, Ugilec 21 | Se 25 | KIFS 1998:8 | Förordn. (2007:19) om PCB m.m. |
| 26. Monometyldibromodifenylmetan brombensylbromtoluen, blandning av isomerer Handelsnamn: DBBT | Se 25 | KIFS 1998:8 | Förordn. (2007:19) om PCB m.m. |
| 27. Nickel och dess föreningar | Gränsvärde för användning i inlägg efter håltagning i öron m.m., smycken och andra varor som är avsedda att komma i direkt och långvarig kontakt med huden | KIFS 1998:8 | |
| | Utsläppande på marknaden av varor som inte | | |

| | överensstämmer med kraven för användning | | |
|---|--|-------------|--|
| 28. Ämnen i bilaga I till direktiv 67/548/EEG som är <ul style="list-style-type: none"> - klassificerade som cancerframkallande ämnen kategori 1 eller 2, - minst märkta med "Giftigt (T)" och riskfras R45 eller R49, och - med i tillägg 1 eller 2. | Användning i ämnen och beredningar som släpps ut på marknaden för att säljas till allmänheten | KIFS 1998:8 | 4-Aminodifenyl, benzidin, 1,1-Diklordimetyleter, DBCP, HMPA, metylklormetyl- eter, 2-naftylamin, 4-nitrodifenyl: Grupp A i AFS 2005:17 |
| 29. Ämnen i bilaga I till direktiv 67/548/EEG som är <ul style="list-style-type: none"> - klassificerade som mutagena ämnen kategori 1 eller 2, - märkta med riskfras R46, och - med i tillägg 3 eller 4. | Se 28 | KIFS 1998:8 | DBCP, HMPA: Grupp A i AFS 2005:17 |
| 30. Ämnen i bilaga 1 till direktiv 67/548/EEG som är <ul style="list-style-type: none"> - klassificerade som reproduktionstoxiska ämnen kategori 1 eller 2, - märkta med riskfras R60 eller R61, - och med i tillägg 5 eller 6. | Se 28 | KIFS 1998:8 | DBCP: Grupp A i AFS 2005:17 |
| 31. a) Kreosot, tvättolja b) Kreosotolja, tvättolja c) Destillat (stenkolstjära), naftalenoljor, d) Kreosotolja, acenaftenfraktion, tvättolja e) Destillat (stenkolstjära), övre; tung antracenolja f) Antracenolja g) Tjärsyror, stenkols-, råfenoler h) Kreosot, trä i) Lågtemperaturtjärolja, alkalisk extraktionsåterstoder (kol), lågtemperaturstenkolstjära, alkaliska | Användning som ämnen eller i beredningar till behandling av trä Utsläppande på marknaden av behandlat trä | KIFS 1998:8 | Info vid överlätesle av trä: 9 kap. KIFS 1998:8 |

| | | | |
|---|--|---|--|
| 32. Kloroform | Användning i en koncentration som är 0,1 viktprocent eller mer i ämnen och beredningar som säljs till allmänheten och/eller för hantering som medför exponering såsom ytrengöring eller textilrengöring | KIFS 1998:8 | |
| 33. Koltetraklorid tetraklormetan | Se 32 | KIFS 1998:8 | |
| 34. 1,1,2-Triklorethan | Se 32 | KIFS 1998:8 | |
| 35. 1,1,2,2-Tetraklorethan | Se 32 | KIFS 1998:8 | |
| 36. 1,1,1,2-Tetraklorethan | Se 32 | KIFS 1998:8 | |
| 37. Pentaklorethan | Se 32 | KIFS 1998:8 | |
| 38. 1,1-Dikloretylen | Se 32 | KIFS 1998:8 | |
| 39. 1,1,1-Triklorethan, metylkloroform | Se 32 | KIFS 1998:8 | |
| 40. Ämnen som uppfyller kriterierna för brandfarlighet i direktiv 67/548/EEG och klassificerats som brandfarliga, mycket brandfarliga eller synnerligen brandfarliga | Användning som sådana eller i form av beredningar i aerosol-behållare som släpps ut på marknaden för allmänheten som skämtartiklar och för dekorativa ändamål Utsläppande på marknaden av varor som inte uppfyller de angivna kraven | | |
| 41. Hexaklorethan | Användning vid framställning eller bearbetning av icke-järnmetaller | KIFS 1998:8 | |
| 42. Alkaner, C10-C13, klorerade (klorparaffiner med kort kolkedja) (SCCP) | Utsläppande på marknaden för användning som ämne eller som ingrediens i andra ämnen eller beredningar i koncent. högre än 1 % – för metallbearbetning – för infettning av läder | KIFS 1998:8 | |
| 43. A. Azofärgämnen som genom reduktiv avspjälkning av en eller flera azogrupeer kan avge en eller flera av de aromatiska aminer som förtecknas i tillägg 8 B. Azofärgämnen som förtecknas i tillägg 9 | A. Användning i urskiljbara koncentrationer i textilier och läderartiklar som kan komma i direkt kontakt med människors hud eller munhåla under längre tid Utsläppande på marknaden av varor som inte uppfyller kraven B. Utsläppande på marknaden och användning som ämne eller beståndsdel i någon beredning i större koncentration än 0,1 viktprocent vid färgning av textilier och läderartiklar | KIFS 1998:8 | Kläder o material till sådana: SFS 1998:944 4-Aminodifenyl, benzidin, 2-naftylamin: Grupp A i AFS 2005:17 |
| 44. Pentabromdifenyleter C12H5Br5O | Utsläppande på marknaden och användning som ämne eller som ingrediens i beredningar i högre halt än 0,1 viktprocent Utsläppande av varor eller flamskyddade delar till dessa som innehåller ämnet i högre halt än 0,1 viktprocent | KIFS 1998:8 | |
| 45. Oktabromdifenyleter C12H2Br8O | Se 44 | KIFS 1998:8 | |
| 46. a) Nonylfenol C6H4(OH)C9H19 b) Nonylfenoletoxilat | Utsläppande på marknaden och användning som ämnen eller beståndsdelar i beredningar i | KIFS 1998:8 Läkemedelsverkets föreskrifter (LVFS 2007:4) | Klädesplagg o material till sådana och |

| | | | |
|---|--|--|--|
| (C2H4O)nC15H24O | koncentrationer om 0,1 viktprocent eller högre för angivna ändamål, bl.a. rengöring, textil- och läderbearbetning, kosmetiska produkter och bekämpningsmedel | om förbud och begränsningar för vissa ämnen att ingå i kosmetiska eller hygieniska produkter | sanitetsartiklar: SFS 1998:944 |
| 47. Cement | Användning och utsläppande på marknaden av cement som innehåller krom VI över ett gränsvärde | KIFS 1998:8 | Sexvärt krom i elprod. o förpackn: SFS 1998:944 |
| 48. Toluen | Utsläppande på marknaden och användning som ämne eller beståndsdel i beredningar i en koncentration som är lika med eller högre än 0,1 viktprocent i lim och sprejfärger avsedda att saluföras till allmänheten | KIFS 1998:8 | |
| 49. Triklorbensen | Utsläppande på marknaden och användning som ämne eller beståndsdel i beredningar i en koncentration som är lika med eller högre än 0,1 viktprocent | KIFS 1998:8 | |
| 50. Polycykliska aromatiska kolväten 1.Bens(a)pyrenn 2. Bens(e)pyren 3.Bens(a)antracen 4.Chrysen 5.Benso(b)fluoranten 6.Benso(j)fluoranten 7.Benso(k)fluoranten 8.Dibenso(a, h)antracen | Utsläppande på marknaden och användning av extender oils för framställning av däck och delar av däck (gränsvärden) Utsläppande på marknaden av däck och slitbanor för regum- mering om de innehåller extender oils som överstiger gränsvärdena | KIFS 1998:8 | |
| 51. Följande ftalater: Di(2-etylhexyl)ftalat (DEHP) Dibutylftalat (DBP) Butylbensylftalat (BBP) | Gränsvärde för användning som ämnen eller beståndsdelar i beredningar i leksaker och barnvårdsartiklar Utsläppande på marknaden av sådana leksaker och barnvårdsartiklar som innehåller ftalater som överstiger gränsvärdena | KIFS 1998:8 | |
| 52. Följande ftalater : Diisononylftalat (DINP) Diisodecylftalat (DIDP) Di-n-oktylftalat (DNOP) | Gränsvärde för användning som ämnen eller beståndsdelar i beredningar i leksaker och barnvårdsartiklar som barn kan stoppa i munnen Utsläppande på marknaden av sådana leksaker och barnvårdsartiklar som innehåller dessa ftalater i koncentr. som överstiger gränsvärdena | KIFS 1998:8 | |
| (53.) 52. Perfluoroktansulfonat (PFOS) | 1. Gränsvärde för utsläppande på marknaden och användning som ämne eller beståndsdel i beredningar 2. Gränsvärde för utsläppande på marknaden i halvfabrikat av produkter eller varor eller delar av dem som innehåller PFOS | KIFS 1998:8 | |

PCB-ämnena

Den svenska förordningen (2007:18) om PCB m.m. (PCB-förordningen) genomför begränsningarna i direktiv 76/769/EEG för polyklorerade terfenyler (PCT), monometyltetraklordifenylmetan, monometyldiklordifenylmetan och monometyldibromdifenylmetan¹³. I PCB-förordningen finns också bestämmelser som genomför EG-direktiv 95/59/EG om bortskaffande av polyklorerade bifenyler och polyklorerade terfenyler (PCB/PCT). Förordningen innehåller vidare krav som går utöver de som finns i nämnda direktiv. De begränsningarna har inte ansetts kräva undantag från direktiv 76/769/EEG.

PCB-förordningen innehåller bl.a. ett förbud mot tillverkning m.m. av polyklorerade bifenyler (PCB). Ett sådant förbud finns också i en EG-förordning, nämligen förordning 850/2004 om långlivade organiska föreningar. Det innebär alltså att bestämmelser i en EG-förordning upprepas i en svensk författning, vilket inte är tillåtet¹⁴. I 2 § PCB-förordningen finns emellertid en erinran om att förordningens bestämmelser gäller endast om motsvarande bestämmelser inte följer av förordning 850/2004.

När nu bestämmelserna i direktiv 76/769/EEG förs över till Reach innebär det att ytterligare bestämmelser i en EG-förordning kommer att upprepas i svensk författning om inte PCB-förordningen ändras. PCB-förordningen kan också vilseleda genom att det t.ex. framstår som att det inte finns något undantag för forskning. Ett sådant undantag finns i artikel 67 i Reach.

Att anpassa PCB-förordningen till Reach genom att ta bort det som uttryckligen regleras i Reach är emellertid författningstekniskt komplicerat och skulle kunna medföra oavsiktliga förändringar i sak. Ändringarna skulle med all säkerhet också leda till att det blir avsevärt svårare att förstå innehållet i PCB-förordningen. Vidare bör PCB-förordningens relation till Reach inte hanteras på ett annat sätt än dess förhållande till förordning 850/2004. Vårt uppdrag är emellertid endast att förslå ändringar till följd av Reach, inte att se över PCB-förordningen och lämna förslag till ändringar som rör förordning 850/2004.

Trots att det är en principiellt tveksam lösning, anser vi därför att förhållandet mellan Reach och PCB-förordningen bör komma till uttryck genom att det i 2 § PCB-förordningen läggs till en

¹³ Punkterna 1 och 24-26. PCB regleras inte i bilaga 17 till Reach.

¹⁴ Se t.ex. EG-domstolens dom i mål 39/72 *kommissionen mot Italien*.

erinran om att PCB-förordningens bestämmelser gäller endast om motsvarande bestämmelser inte följer av Reach.

Kläder

Enligt 16 § förordningen (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter (FFKP) får bl.a. klädesplagg och material till sådana inte saluhållas eller överlåtas, om de innehåller eller har behandlats med en kemiska produkt och därigenom kan befaras medföra skada på människor. Bilaga 17 till Reach innehåller begränsningar för användning i textilvaror för flera ämnen (punkterna 4, 43 och 46). Förbudet i 16 § FFKP är allmänt hållet och innehåller till skillnad från bilaga 17 till Reach inte specifika begränsningar för enskilda ämnen. Paragrafen är snarare en allmän hänsynsregel än en begränsningsregel. Paragrafen föranledde inget undantag vid granskningen under medlemskapsförhandlingarna. Vi anser mot den bakgrunden att 16 § FFKP inte behöver ändras.

Elektriska och elektroniska produkter och förpackningar

För vissa ämnen i bilaga 17 till Reach (punkterna 8, 18a, 23 och 47) finns begränsningar i FFKP:s bestämmelser om sådana ämnen i elektriska och elektroniska produkter. Bestämmelserna genomför direktiv 2002/95/EG, det s.k. RoHS-direktivet. De bestämmelserna behöver alltså finnas kvar för att genomföra direktivet, och det finns därför ingen anledning att diskutera om de berörs av Reach eller ej.

För vissa ämnen i bilaga 17 till Reach (punkterna 18a, 23 och 47) finns också begränsningar i FFKP för sådana ämnen i förpackningar. De bestämmelserna genomför direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall. Även dessa bestämmelser behöver alltså finnas kvar.

Kvicksilver

Punkten 18 i bilaga 17 till Reach innehåller begränsningar för vissa användningar av kvicksilverföreningar och utsläppande på marknaden av batterier som innehåller kvicksilver.

Mätinstrument

Den svenska regleringen i FFKP av mätinstrument som innehåller kvicksilver har som nämnts tidigare inte krävt undantag från direktiv 76/769/EEG. Nu har EU antagit direktiv 2007/51/EEG som innehåller begränsningar för vissa mätinstrument som innehåller kvicksilver¹⁵. Enligt det nya direktivet får kvicksilver inte släppas ut på marknaden i termometrar. Detsamma gäller kvicksilver i andra mätinstrument som är avsedda att saluföras till allmänheten. Direktivet innehåller vissa undantag och en översynsbestämmelse som ålägger kommissionen att göra en översyn för andra mätinstrument och på grundval av översynen, om så är lämpligt, lägga fram lagstiftningsförslag. Översynen gäller tillgången till alternativ till kvicksilver i mätinstrument. Åtgärderna i direktivet ska tillämpas från och med den 3 april 2009. Begränsningarna, som alltså inte är lika långtgående som de svenska restriktionerna, kommer att ingå i bilaga 17 till Reach¹⁶.

Den harmoniserande verkan av bestämmelserna i direktiv 2007/51/EEG kan tolkas på två sätt, antingen på så sätt att regleringen av allt utsläppande på marknaden av mätinstrument som innehåller kvicksilver nu har harmoniserats eller att harmoniseringen endast omfattar febertermometrar, avsedda för privat och yrkesmässig användning, och andra mätinstrument avsedda för saluförande till allmänheten.

Den först nämnda tolkningen är i enlighet med EU-kommissionens linje i det nederländska fallet om SCCP (se ovan). Man ger då den rättsliga grunden för direktiv 2007/51/EG, dvs. fullbordandet av den inre marknaden, en stor betydelse. I direktivets ingress¹⁷ anges att det är nödvändigt att införa harmoniseringsåtgärder för att skillnaderna i medlemsstaternas lagstiftning kan utgöra handelshinder och snedvrída konkurrensen i gemenskapen. Direktivet skulle inte uppnå en enhetlig lagstiftning i medlemsstaterna om det harmoniserade området inte täckte alla de mätinstrument och användningar som ingått i förhandlingarna inför regleringen. Utsläppande på marknaden av mätinstrument som inte reglerats ska vara tillåten, eftersom det inte framkommit att det finns några alternativ till de instrumenten¹⁸. De ska bara regleras om kommissionens senare översyn visar att det finns alter-

¹⁵ Punkten 19a i direktiv 76/769/EEG.

¹⁶ Jfr artikel 137.3 i Reach.

¹⁷ Punkt 8.

¹⁸ Jfr punkt 3 i ingressen till direktivet.

nativ. Tolkningen innebär att det krävs ett undantag enligt artikel 95 i EG-fördraget för det fall Sverige efter den 3 april 2009 vill fortsätta tillämpa sin strängare reglering.

Den andra tolkningen utgår från att endast det som uttryckligen regleras i direktiv 2007/51/EG är harmoniserat. Eftersom direktivet bara nämner febertermometrar och andra mätinstrument avsedda för allmänheten, faller nationella begränsningar av andra mätinstrument utanför det harmoniserade området. Den uppfattningen har också stöd i att direktivets rubrik anger att det gäller ”vissa mätinstrument”. Om en fullständig harmonisering varit avsikten borde möjliga alternativ till alla mätinstrument ha utretts ordentligt redan innan några begränsningar beslutades, i stället för att skjuta fram den utredningen till kommissionens översyn. Det kan tyckas orimligt att de medlemsstater som redan infört begränsningar ska tvingas anpassa sig till direktivet för att sedan efter kommissionens översyn eventuellt börja tillämpa dem igen.

Regeringen avser att införa ytterligare nationella begränsningsregler för kvicksilver. Vi anser därför att det saknas anledning för oss att ta ställning i frågan för att kunna lämna förslag till författningsändringar som bygger på den ena eller den andra tolkningen.

Batterier

Svenska bestämmelser som genomför bestämmelsen om kvicksilverhaltiga batterier i direktiv 76/769/EEG finns i förordningen (1997:645) om batterier. Den förordningen genomför också direktiv 91/157/EEG om batterier och ackumulatorer som innehåller vissa farliga ämnen¹⁹. Direktiv 91/157/EEG innehåller samma begränsning för kvicksilverhaltiga batterier som direktiv 76/769/EEG. De svenska bestämmelserna behöver därmed finnas kvar för att genomföra batteridirektivet även när Reach ersätter direktiv 76/769/EEG.

¹⁹ Direktiv 91/157/EEG kommer att ersättas av direktiv 2006/66/EG.

Export

FFKP innehåller också ett förbud mot export av kvicksilver. Det förbudet berörs inte av Reach som inte reglerar export. Det finns ett förslag till EG-förordning om exportförbud för och säker förvaring av metalliskt kvicksilver (KOM 2006 636 slutlig).

Kadmium

I Reach finns bestämmelser om användning av kadmium och kadmiumföreningar som färgämne, som stabilisator och för ytbehandling²⁰. Varor som innehåller kadmium som använts för de ändamålen är också reglerade.

Sverige hade undantag från kadmiumbestämmelserna i direktiv 76/769/EEG i anslutningsfördraget (se ovan). När övergångstiden gick ut hade EU inte ändrat bestämmelserna i direktiv 76/769/EEG eftersom den gemensamma utvärderingen av kadmium inom ramen för programmet för existerande ämnen ännu inte var klar. EU-kommissionen gav Sverige och Österrike ett förlängt undantag i direktiv 1999/51/EG. EG-domstolen ogiltigförklarade emellertid undantagen av formella skäl²¹.

Sverige har behållit sina strängare bestämmelser. Ett skäl till att göra det kan ha varit att det har gått att ifrågasätta om EU avslutat den översyn av EU:s kadmiumbestämmelser som var en förutsättning enligt fördraget. De svenska bestämmelserna finns nu i FFKP.

Möjligheten att ansöka om undantag

En fråga är om det är möjligt för Sverige att göra en anmälan enligt artikel 95 i EG-fördraget av kadmiumbestämmelserna eller om förpliktelsena i anslutningsfördraget hindrar det. Enligt anslutningsfördraget gällde en fyraårig övergångstid. Därefter skulle Sverige ha anpassat sig till direktiv 76/769/EEG. Vi menar dock att anslutningsfördraget gällde undantag från direktiv 76/769/EEG, inte Reach som innebär att EU formellt sett tagit beslut om nya harmoniseringsåtgärder. Vi anser därför att Sverige kan begära ett nytt undantag enligt artikel 95 i EG-fördraget.

²⁰ Punkten 23 i bilaga 17.

²¹ Mål C-314-99.

Vi gör dock bedömningen att de svenska bestämmelserna inte har "anmälts i enlighet med fördraget" på det sätt som krävs för att övergångstiden i artikel 67.3 i Reach ska vara tillämplig. Ett godkännande från EU-kommissionen måste därför finnas före den 1 juni 2009 för att Sverige ska kunna behålla sina bestämmelser i deras nuvarande utformning. Det är regeringen som avgör om en sådan anmälan ska göras. Om bestämmelserna kvarstår utan att ha godkänts kommer de enligt vår bedömning sakna rättsverkan eftersom de strider mot bilaga 17 till Reach och därmed inte får tillämpas.

Det harmoniserade området

På samma sätt som för kvicksilver är det inte självklart hur stort område som harmoniseras av kadmiumregleringen i Reach. Enligt en tolkning kan man hävda att Reach harmoniserar all användning av kadmium som färgämne eller stabilisator eller för kadimering, och utsläppandet på marknaden av varor som innehåller kadmium för de ändamålen. En alternativ tolkning är att det finns utrymme för nationella bestämmelser för det som inte uttryckligen regleras i Reach. Exempelvis skulle det kunna finnas utrymme för nationella begränsningar av användning av kadmium som färgämne i plaster som inte nämns i punkt 23.1 i Reach.

Vi menar dock att det inte råder någon tvekan om att de nuvarande svenska bestämmelserna kräver ett undantag enligt artikel 95 i EG-fördraget, då de t.ex. inte gör något undantag för vetenskaplig forskning och utveckling²². Vi anser vidare att det ligger utanför utredningens uppdrag att lämna förslag till en helt ny utformning av kadmiumbestämmelserna i syfte att uppnå nuvarande skyddsnivå.

Konsekvenser av att anpassa de svenska reglerna

Det är svårt att göra en jämförelse av omfattningen av de svenska kadmiumbestämmelserna i förhållande till Reach-förordningens begränsningar. Det är därmed även problematiskt att göra en bedömning av vilka konsekvenser en anpassning till Reach skulle ha

²² Jfr artikel 67.1 i Reach.

för svensk del. Kemikalieinspektionen har gjort en uppskattning av konsekvenserna som kan sammanfattas enligt följande:

Färgämne: Det finns ett antal plaster där det skulle kunna bli tillåtet att använda kadmium som färgämne om de svenska reglerna togs bort. För 10 år sedan gjorde Kemikalieinspektionen en uppskattning att ca 400 ton kadmium användes som pigment i sådana plaster inom EU och att det skulle kunna innebära att ungefär 10 ton kadmium fördes in till Sverige med sådana plaster om Sveriges undantag togs bort. Troligen skulle denna siffra vara mindre idag eftersom den totala användningen som pigment i plaster troligen minskat.

Stabilisator: Kadmium används som stabilisator i olika plaster. Genom en frivillig överenskommelse inom industrin används inte kadmium som stabilisator vid tillverkning av plast inom EU längre. Varor som importeras till EU kan dock innehålla kadmium som stabilisator eftersom de inte omfattas av överenskommelsen.

Kadimering: Att ersätta de svenska reglerna med de europeiska bör innebära en viss negativ effekt för hälsa och miljö.

Kadmium i handelsgödsel

FFKP innehåller också en begränsning som rör kadmium i gödselmedel. Den begränsningen har inte krävt något undantag från direktiv 76/769/EEG. Vi anser att de bestämmelserna faller utanför det harmoniserade området för Reach.

Kreosot

Sverige har i ett fall gjort en anmälan enligt artikel 95 om striktare bestämmelser än de som finns i direktiv 76/769/EEG (punkten 31 i bilaga 17 till Reach). Anmälan gäller kreosot och kreosotbehandlat virke. EU-kommissionen godkände de svenska bestämmelserna.²³ Därefter har EU:s krav på användningen av kreosot som bekämpningsmedel höjts väsentligt genom dels en ändring i direktiv 76/769/EEG (ändringsdirektiv 2001/90/EG), och dels bestämmelserna i biociddirektivet (direktiv 98/8/EG). Svenska bestämmelser som innebär avviker från EU:s finns nu bara i märkningsbestämmelserna för träskyddsbehandlat virke och bestämmelsen om ålder

²³ EU-kommissionens beslut den 26 oktober 1999, 1999/834/EG.

på virket för tillåten återanvändning i 9 kap. respektive 10 kap. KIFS 1998:8. I det avseendet kan det hävdas att Sverige har strängare bestämmelser på det av Reach harmoniserade området. Om så är fallet, och bestämmelserna ska vara kvar, behövs ett nytt godkännande enligt artikel 95 i EG-fördraget före den 1 juni 2013.

Arbetsmiljöbestämmelser

I Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2005:17) om hygieniska gränsvärden och åtgärder mot luftföroreningar finns ett förbud²⁴ mot att hantera 13 cancerframkallande ämnen. Ämnena anges i grupp A i bilaga 3 till föreskrifterna. Arbetsmiljöverket får medge undantag från förbudet ("tillstånd" är det begrepp som används i föreskrifterna) i det enskilda fallet. För fyra av ämnena gäller att förbudet genomför krav enligt direktiv 98/24/EG om skydd av arbetstagares hälsa och säkerhet. Det är de ämnen som också regleras i punkterna 12–15 i bilaga 17 till Reach.

Fem av de övriga ämnena är inte reglerade i bilaga 17 till Reach, medan fyra omfattas av minst en av punkterna 28-30 om förbud mot användning av s.k. CMR-ämnena i ämnen och beredningar som släpps ut på marknaden för att säljas till allmänheten. Punkterna 28-30 reglerar således inte yrkesmässig användning. Vi anser att Arbetsmiljöverkets förbud därmed faller utanför det harmoniserade området för bilaga 17 till Reach.

Det finns vidare tillståndskrav för 45 andra cancerframkallande ämnen²⁵. Tillstånd lämnas inte om det går att använda något mindre hälsofarligt ämne eller någon mindre hälsofarlig produkt. Tillstånd lämnas endast om arbetssätt och för arbetet upprättade hanterings- och skyddsinstruktioner bedöms som tillfredsställande. Tillståndskravet ska ses mot bakgrund av att arbetsgivare enligt direktiv 2004/37/EG är skyldig att, om det är tekniskt möjligt, ersätta cancerframkallande och mutagena ämnen med ämnen, preparat eller processer som innebär lägre risker (artikel 5). Oavsett om det är fråga om ämnen som regleras i Reach eller ej, menar vi att Reach inte hindrar ett sådant tillståndsförfarande.

²⁴ 21 § AFS 2005:17.

²⁵ 23 § och grupp B i bilaga 3 till AFS 2005:17.

Brandfarliga och explosiva varor

I delbetänkandet angav vi att vi skulle återkomma till frågan om det svenska förbudet mot smällare kan komma i konflikt med begränsningarna i Reach. Regleringarna i bilaga 17 till Reach rör, såsom vi har uppfattat det, inte användning av ämnen för att åstadkomma explosion. Smällare skulle därmed falla utanför bilaga 17. Det uppfattningen stöds av att något undantag från direktiv 76/769/EEG inte ansågs nödvändigt när reglerna infördes²⁶. Vi har inte heller uppmärksammat några andra svenska begränsningar av brandfarliga eller explosiva varor som vi anser falla inom det harmoniserade området för begränsningsreglerna i Reach.

Våra slutsatser

Att de nuvarande begränsningsreglerna förts över till Reach från direktiv 76/769/EEG medför inte någon höjning av skyddsnivån. Reach medför inte heller någon förändring avseende bestämmelsernas harmoniserande verkan. I de fall Sverige har ansett att det finns skäl att införa begränsningsregler som innebär en högre skyddsnivå än EU:s, menar vi därför att Reach inte minskar behovet av de högre kraven och inte heller utgör en anledning till att ändra de bestämmelserna.

6.3 Straffbestämmelser

Överträdelse av bestämmelser som genomför direktiv 76/769/EEG ingår i straffbestämmelserna om otillåten miljöverksamhet, 29 kap. 3 § andra stycket 2 miljöbalken. En ny punkt bör införas i 29 kap. 3 § andra stycket miljöbalken för att överträdelserna ska omfattas av straffansvar även när begränsningarna finns i Reach.

Vi har emellertid konstaterat att vissa av punkterna i bilaga 17 till Reach har en utformning som gör det tveksamt om de uppfyller rätts säkerhetskraven för straffsanktionerade regler. Ett illustrerande exempel är de senast beslutade begränsningarna för PFOS:

Får inte släppas ut på marknaden eller användas som ämne eller beståndsdel i beredningar i en koncentration som är lika med eller högre än 0,005 viktprocent.

²⁶ Bestämmelserna har anmälts enligt direktiv 98/34/EG.

Får inte släppas ut på marknaden i halvfabrikat av produkter eller varor eller delar av dem, om koncentrationen av PFOS är lika med eller högre än 0,1 viktprocent, beräknat i förhållande till massan av strukturellt eller mikrostrukturellt urskiljbara delar som innehåller PFOS, eller för textilier eller andra belagda material, om mängden PFOS är lika med eller högre än 1 µg/m² av det belagda materialet.

Genom undantag ska punkterna 1 och 2 inte tillämpas på följande artiklar, eller på ämnen och beredningar som behövs för att producera dem:

fotoresister eller antireflexbeläggning för fotolitografiska processer, ytbehandling av film, filmpapper eller fotoplåtar,

medel för att förhindra dimbildning vid icke-dekorativ hård-förkromning (VI) och våtmedel för användning i kontrollerade lektropläteringssystem där mängden PFOS som släpps ut i miljön minimeras, genom fullständig tillämpning av de relevanta bästa tillgängliga tekniker som utarbetats inom ramen för rådets direktiv 96/61/EG av den 24 september 1996 om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar

hydrauloljor inom flygindustrin.

Genom undantag från punkt 1 får brandsläckningsskum som fanns på marknaden före den 27 december 2006 användas till och med den 27 juni 2011.

Punkterna 1 och 2 ska tillämpas utan att det påverkar tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 684/2004 av den 31 mars 2004 om tvätt- och rengöringsmedel.

För den enskilde företagaren torde det vara svårt att bedöma var gränsen går mellan tillåten och förbjuden hantering av PFOS. Vi anser att det är viktigt att översynen av bestämmelserna i Reach-förordningens bilaga 17 leder till att de blir enklare och tydligare. Om så inte sker, menar vi att det finns starka skäl för att se över straffbestämmelsen i syfte att avgränsa det straffbara området på ett tydligare sätt. Om detta inte är möjligt, kan det ifrågasättas om begränsningarna över huvud taget ska vara straffsanktionerade eller om de enbart ska sanktioneras genom förelägganden och förbud.

Bestämmelser med en sådan komplicerad utformning som exemplet ovan är inte bara tveksamma från rättsäkerhetssynpunkt; de kan också medföra att respekten för lagstiftningen urholkas genom att det blir svårt att utkräva något ansvar från den som bryter mot dem. De gör det också svårt att uppfylla Reach-förordningens krav i artikel 126 på effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner.

7 Konsekvenser

Vårt förslag bidrar till att nå målet Giftfri miljö och en effektiv tillsyn av Reach genom att tillsynen får en mer central styrning, ansvaret samlas med tydliga gränser, myndigheternas resurser och kompetens samnyttjas och inriktningen på kemikalietillsynen förändras.

Kostnaderna för företagen som debiteras kemikalieavgifter minskar på grund av att avgifterna till Kemikalieinspektionen sänks.

Kostnaderna för företag som debiteras avgifter för bekämpningsmedel ökar på grund av ökat avgiftsuttag. Företag som släpper ut biologiska bekämpningsmedel på marknaden ges lättnader.

Förändringarna i avgiftssystemen vid Kemikalieinspektionen innebär sammantaget att ca 11 000 000 kronor saknas på statsbudgeten, om verksamheten utöver vad förslagen avser ska vara oförändrad. I detta är inkluderat vårt förslag om att 2 000 000 kronor i skattemedel skjuts till för en utökad varutillsyn.

Färre myndigheter bedriver tillsyn på varje företag vilket kommer att minska företagets administrativa börda.

Naturvårdsveket och länsstyrelserna bör få 2 000 000 kronor respektive 10 000 000 kronor i ökade resurser, som i huvudsak finansieras med avgifter.

I följande avsnitt beskriver vi konsekvenserna av de lämnade förslagen. Beskrivningen omfattar i huvudsak vilka ekonomiska konsekvenser som uppstår för myndigheter och företag samt hur våra förslag påverkar regeringens styrning. Vi tar i viss utsträckning upp övriga konsekvenser för bl.a. enskilda medborgare.

Vi belyser också hur staten och kommunerna ska finansiera kostnaderna. När vi beskriver konsekvenserna av vårt förslag till

tillsynsorganisation är vår utgångspunkt att de tillsynsansvar för Reach som regeringen beslutade om i maj i år bara var temporära. De tillkom för att det formellt skulle finnas en tillsynsorganisation när Reach trädde i kraft den 1 juni 2008. Vi föreslog en temporär lösning i vårt delbetänkande och att vi skulle återkomma med en långsiktig lösning i det här betänkandet.

Därför beskriver vi konsekvenserna utifrån hur ansvaren såg ut före regeringens beslut.

7.1 Samhällsekonomi

Kemikalieavgifter

Enligt vårt förslag sänks Kemikalieinspektionens avgiftsuttag då vi begränsar möjligheterna att ta ut avgifter från företagen som är registrerade i produktregistret, för sådan verksamhet som inte kan definieras som provning och/eller tillsyn i miljöbalken. Statsbudgeten kommer att få ca 23 000 000 kronor mindre i intäkter från kemikalieavgiften jämfört i 2007 års förhållanden. Motsvarande belopp kommer att saknas på Kemikalieinspektionens om myndighetens anslag ska vara oförändrade.

Vi har analyserat alternativa finansieringsformer och avgiftskonstruktioner i avsnitt 5.2.

Bekämpningsmedels- och SERP-avgifter

Förhoppningsvis kommer subvention av bl.a. biologiska verksamma substanser/organismer att medföra att fler biologiska medel blir prövade och godkända, samt att de kan uppvisa positiva egenskaper för miljö och hälsa. Detta kommer att vara hela samhället till nytta.

Höjningen av ansökningsavgiften kan dock komma att motverka den positiva effekten, men att denna förändring är nödvändig för att avgiftssystemet bättre ska kunna täcka Kemikalieinspektionens kostnader. Vår bedömning är att det har större effekt för främjandet av biologiska bekämpningsmedel om subventionen läggs vid provningen av de verksamma substanserna/organismerna.

Egenkontroll

Primärleverantörerna sprider stora mängder kemiska produkter till andra företag. Informationen om skyddsåtgärder och andra data som ska följa med vid leverans behöver bli betydligt bättre. Blir denna bättre påverkas skyddet av arbetsmiljön och arbetet för att skydda den yttre miljön positivt i alla de tusentals företag som använder de kemiska produkterna. Riskerna för skador på anställda och på miljön, med åtföljande samhällskostnader, hålls nere.

7.2 Företag

Tillsynsorganisationen

Administrativa och andra kostnader kan tillkomma på grund av något ökad ambitionsnivå i tillsynen avseende de ca 1 800 primärleverantörerna av kemiska produkter.

I huvudsak innebär förslaget att företagens kostnader bör kunna minska genom att dubblerade tillsynsansvar faller bort. Detta medför att

- ca 1 800 primärleverantörer av kemiska produkter kan få besök av högst två tillsynsmyndigheter i stället för att kunna få det från fyra stycken,
- ca 700 primärleverantörerna av kosmetiska och hygieniska produkter får besök av högst tre tillsynsmyndigheter i stället för att kunna få det från fyra stycken,
- ansvaret för kemikalietillsynen koncentreras till antingen bara länsstyrelserna eller bara kommunerna över alla andra stora och små företag, vilket påverkar främst mellan 4 500 och 5 000 företag som utövar tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet och som faller under länsstyrelsens tillsynsansvar.

För de berörda företagen innebär detta mindre tidsåtgång och lägre kostnader som en följd av färre tillsynsbesök som avser skyddet av den yttre miljön. Vissa administrativa kostnader kan dock tillkomma för de ca 1 800 primärleverantörerna av kemiska produkter på grund av något ökad ambitionsnivå i tillsynen.

Effekter på företagens arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga m.m.

En hög ambitionsnivå för tillsynen och därigenom högre kostnader för svenska företag relativt andra länder skulle i teorin kunna antas ge sämre konkurrensförmåga för företagen i Sverige. Effekten av ambitionsnivån bestäms dock av fler faktorer än enbart tillsynsfrekvens, tillsynens innehåll och kostnader för tillsynen. Exempelvis kan myndigheternas befogenheter att ingripa variera mellan länderna. Sveriges tillsyn är mer förebyggande än repressiv.

Vi bedömer sammantaget att den höjda ambitionsnivån för tillsynen inte i någon större utsträckning påverkar företagens konkurrensförmåga negativt.

Särskilda hänsyn till små företag

De föreslagna förändringarna av organisationen bör särskilt gynna de små företag som får färre myndigheter än tidigare att ha kontakt med. De små företagen har begränsade administrativa resurser. Förslaget innebär också att de löper även mindre risk för att bli debiterade fler än en tillsynsavgift.

Kemikalieavgifter

I avsnitt 5.3 föreslår vi en ambitionshöjning vad det gäller tillsynen inom kemikalieområdet, vilket innebär att företag under Kemikalieinspektionens tillsynsansvar kommer att få mer tillsyn. Vår bedömning är att varje tillsynsbesök i viss mån tar resurser från företaget i form av tid och möten med representanten från myndigheten, men att det besvär tillsynen förorsakar företagen bara ökar försumbart eller möjligen kan komma att minska. Den förmodade minskningen beror på bättre samordning och att färre centrala myndigheter bedriver överlappande tillsyn.

Vi föreslår i avsnitt 5.2 att begreppet prövning och tillsyn tillämpas striktare med avseende på vilka kostnader som kan finansieras med avgiftsintäkter. Detta får till följd att de sammanlagda avgiftsuttaget av företagen minskas med 33 procent. Eftersom vi även föreslår en förändring av avgiftssystemet, vilken innebär en kraftigt förändrad beräkningsgrund, kommer vissa företag ändå att få en höjd avgift.

Drygt 6 procent av företagen kommer att betala en avgift som är över 25 procent högre än i dag, men det stora flertalet kommer att få sänkta avgifter. Av de totalt ca 2 100 företagen i produktregistret som kommer att belastas med avgiftsuttag är det drygt 30 företag som kommer att få ett ökat avgiftsuttag på 300 000–470 000 kronor per företag och år, samt ytterligare ca 20 företag som får ökade avgifter på 100 000–300 000 kronor per företag och år. Vår bedömning är att avgiftssystemet, trots konsekvenserna för dessa företag, blir mer rättvist och att de hårdast drabbade företagen, sett till tillverkad eller importerad volym, inte kan se som små företag. Dessa företag står för 58 respektive 28 procent av den samlade volymen kemiska produkter på marknaden.

Av de företag som enbart importerar kemiska produkter för eget bruk är det ca 300 som är skyldiga att betala avgift till produktregistret. Kemikalieinspektionen har inget tillsynsansvar över denna grupp företag, varför vi föreslår att de endast ska betala en registreringsavgift på 2 500 kronor per år. Detta innebär att denna grupp av företag sammantaget får en minskad avgiftsbelastning, från drygt 4 000 000 kronor till ca 560 000 kronor.

Den högsta avgiften per år ett företag enligt vårt förslag får betala blir på förhand bestämd och därmed förutsebar för företagen. De företag som i dag betalar de högsta avgifterna betalar runt 450 000 kronor per år, vilket innebär att höjningen av taket uppgår till ca 30 procent.

Förändringen av avgiftssystemet innebär också att avgiften blir mängdberoende så att de företag som släpper ut en mindre mängd av samma jämförbara produkt på marknaden, kommer att betala en lägre avgift. På så vis tar systemet hänsyn till såväl de betalande företagens förorsakade tillsynsbehov som medförda risk samt i viss mån det enskilda företagets betalningsförmåga.

Bekämpningsmedels- och SERP-avgifter

Enligt vårt förslag ska ansökningsavgifterna för prövning av bekämpningsmedel att höjas. Höjningen innebär att den indirekta subventionen som sker, via årsavgifterna, från företagen med högt försäljningsvärde till dem med lågt minskas. Förslaget innebär dock att en viss omfördelning ska finnas kvar, till förmån för företag med lågt försäljningsvärde. Höjningen av ansökningsavgifterna kommer att drabba små och medelstora företag men samtidigt ges

Kemikalieinspektionen bättre förutsättningar att handlägga prövningarna snabbare. Den snabbare handläggningen förutsätts vara till nytta för alla företag så att de tidigare kan släppa sitt prövade bekämpningsmedel på marknaden.

Jämfört med 2007 års kostnadsläge så ökas resursbehovet från 19 tjänster till 36, vilket är en ökning på närmare 90 procent.

De företag som ansöker om godkännande av en biologiskt verksam substans/organism i bekämpningsmedel får med det lämnade förslaget en kraftig lättnad av prövningskostnaden. Dessa företag är ofta små och avgiftens storlek innebär i dag ett direkt hinder för de som vill släppa biologiska medel på marknaden. Det föreslagna stödet finansieras med skattemedel och belastar därför inte de andra företagen i kollektivet ekonomiskt i annat avseende än att de får fler möjliga konkurrenter.

Egenkontroll

Administrativa och andra kostnader tillkommer för ca 300 företag som följd av förslagen om egenkontroll. Utöver en initialkostnad för en delmängd av dessa företag med att upprätta dokumenterade rutiner, beräknar vi att företagen behöver ägna 5–10 timmar per år för att upprätthålla systemet. Med en kostnad beräknad till 1 000 kronor per timme belastas dessa 300 företag med administrativa kostnader av i storleksordningen 5 000–10 000 kronor per företag och år. För företagen totalt blir summan 1 500 000–3 000 000 kronor årligen.

Kostnaderna för vårt förslag som rör systematiskt arbetsmiljöarbete bedömer vi som försumbara. Regelverket finns redan sedan många år. Vi föreslår bara att det ska vara tillämpligt på Reach i snarlika frågor som det redan är tillämpligt på enligt arbetsmiljölagen.

Kemikalieinspektionen bör informera de ca 300 primärleverantörerna som kommer att träffas av vårt förslag om krav på dokumenterade rutiner. Dessa finns identifierbara i produktregistret. I övrigt bedömer vi att det saknas särskilda informationsbehov.

7.3 Kemikalieinspektionen

Mer tillsynsresurser

Vår förslag innebär att Kemikalieinspektionen behöver få ökade resurser för att bedriva tillsyn. Resursförstärkningen sker genom ett avgiftsuttag för den verksamhet som vi i utredningen kommer fram till kan finansieras med avgifter enligt de bemyndiganden som finns. Resursförstärkningen ska bland annat täcka kostnaderna för att kunna förordna personal från de andra myndigheterna (länsstyrelserna, Arbetsmiljöverket och Räddningsverket).

Till detta kommer ett behov av ökade anslag för myndighetens marknadskontroll och tillsyn över varor. Denna är svår att finansiera med årsavgifter eftersom det saknas ett känt avgiftskollektiv som tillsynen ska omfatta.

Vi föreslår att varutillsynen finansieras med skattemedel till ett belopp av 2 000 000 kronor per år. Resursbehovet avser kostnader för personal och resor samt för provtagning och analys. Förslaget motsvarar en ökning av ambitionsnivån med en tjänst (100 procent) jämfört med år 2007.

Kemikalieinspektionen får genom vårt förslag om egenkontroll rättsliga möjligheter att ingripa förebyggande (ställa krav på åtgärder som förhindrar upprepning av fel) i stället för enbart repressivt (ställa krav när felen har uppstått) vid tillsynen över Reach.

Sänkta kemikalieavgifter

Den verksamhet som enligt förslaget inte längre kommer att finansieras med avgifter måste få en annan finansiering. Resursbortfallet på statsbudgeten beräknas till 23 000 000 kronor i jämförelse med vad som debiterades 2007. Det ligger dock utanför utredningens uppdrag att se över Kemikalieinspektionens hela finansiering.

Kemikalieinspektionen kommer att ha vissa omställningskostnader för att hantera det nya avgiftssystemet. Kostnaden för att utveckla det befintliga systemet bör kunna begränsas eftersom det inte är någon ny information som ska hämtas in. Vår bedömning är att det inte behövs mer än en halv årsarbetskraft vid initialskedet för detta och att det ska kunna finansieras med befintliga medel.

Förändrade bekämpningsmedels- och SERP-avgifter

Vårt förslag innebär att Kemikalieinspektionen får ökade resurser för att pröva bekämpningsmedel. De ökade resurserna innebär att Kemikalieinspektionen dels kan arbeta bort den överbalans de har och dels kan möta ökade krav på prövningarna. Kemikalieinspektionen ges enligt förslaget också rätten att disponera intäkterna vilket ökar möjligheterna till att anpassa de personella resurserna efter antalet inkomna prövningar. Sammantaget bör handläggningstiderna kunna sänkas och risken för att nya överbalanser minimeras.

Subventionen av prövningen av verksamma substanser/ organismer i bl.a. biologiska bekämpningsmedel föreslår vi sker med skattemedel. För att denna subvention inte ska belasta Kemikalieinspektionen ekonomiskt krävs att deras anslag ökas. Då det inte i förhand går att säga hur många företag som kommer att ansöka är det svårt att förutsäga behovet av anslagsmedel. Ett inte orimligt scenario är att det inkommer två ansökningar om biologiska verksamma ämnen per år och att kostnaden för dem i snitt uppgår till 1 000 000 kronor. Detta medför ett behov av resurstillskott om 1 000 000 kronor.

Det något förändrade avgiftsuttaget antas medföra ett behov av att justera det system som samlar in information om bekämpningsmedel. Någon ny information behöver inte tillföras systemet varför vi antar att förändringarna kan genomföras inom ramen för det föreslagna resurstillskottet.

Finansiell effekt för Kemikalieinspektionen

Av de 43 000 000 kronor som tas in, sett till 2007 års kostnadsläge, genom kemikalieavgiften avser 35 000 000 kronor att finansiera verksamhet vid Kemikalieinspektionen. Detta innebär att avgiftsintäkten för att finansiera verksamhet vid Kemikalieinspektionen minskas med 31 000 000 kronor. De övriga 8 000 000 kronorna finansierar verksamheter inom kemikalietillsynen som utförs av personal vid andra myndigheter – Statens räddningsverk, Arbetsmiljöverket samt vid fyra länsstyrelser – men på uppdrag av Kemikalieinspektionen. Av det medel som förs till Statens räddningsverk avser ca 2 000 000 kronor arbetsuppgifter som redan idag utförs men som enligt vårt förslag byter finansieringsform, från att ha

varit skattefinansierat till att bli avgiftsfinansierat. Detta innebär att statsbudgetens belastning kan minskas med 2 000 000 kronor utan att någon verksamhet påverkas. Kemikalieinspektionen har tidigare finansierat tillsynen av varor med uppskattningsvis resurser motsvarande 1 000 000 kronor med medel från kemikalieavgifterna. Vi föreslår att denna verksamhet ska finansieras med skattemedel men att verksamheten ska utökas till det dubbla vilket innebär ett resursbehov på ca 2 000 000 kronor.

Enligt vårt förslag ges Kemikalieinspektionen rätt att disponera intäkterna av bekämpningsmedelsavgifterna. Detta har ingen statsfinansiell effekt förutsatt att Kemikalieinspektionens anslag minskas med lika mycket som avgiftsintäkterna avser. Dock innebär vårt förslag att bekämpningsmedelsavgifterna höjs vilket får till följd att Kemikalieinspektionens intäkter ökar med ca 15 000 000 kronor. De ökade intäkterna ska dels finansiera utökade arbetsuppgifter inom prövningen av bekämpningsmedel, dels bidra till att minska den ärendebalans som finns samt finansiera motsvarande en tjänst för tillsyn av bekämpningsmedel. Tillsynen av bekämpningsmedel har tidigare finansierats med medel från kemikalieavgiften, varför vårt förslag innebär att belastningen på statsbudgeten minskas med ytterligare 1 000 000 kronor, då den nu ska finansieras med bekämpningsmedelsavgifterna.

Eftersom regeringen gör en översyn av SERP-avgifterna förutsätter vi att dessa anpassas så att de motsvarar full kostnads-täckning. Under 2007 visade SERP-prövningarna ett underskott på drygt 3 000 000 kronor, vilket finansierades med medel från Kemikalieinspektionens anslag. Då avgifterna höjs minskas belastningen på Kemikalieinspektionens anslag med 3 000 000 kronor. I utredningen föreslår vi att vissa bekämpningsmedel ska subventioneras i samband med prövningen av verksamma ämnen. Vår uppskattning är att Kemikalieinspektionens anslag måste belastas med ytterligare 1 000 000 kronor för att finansiera subventioneringen.

Förändringar i Kemikalieinspektionens resurser i 2007 års kostnadsläge, tkr

| Förändringar i verksamheten | Belopp | Kommentar |
|--|----------------|--------------------------------------|
| Intäkter av kemikalieavgiften | -31 000 | Minskade intäkter |
| Ökade bekämpningsmedelsavgifter | +15 000 | Ökade intäkter |
| Tillsynen av varor ökas | +1 000 | Tillsynen föreslås öka |
| Ändrad finansiering av verksamheter vid Statens räddningsverk och Arbetsmiljöverket för Kemikalieinspektionens tillsyn | +2 000 | De andras anslag borde kunna minskas |
| Ändrad finansiering av bekämpningsmedeltillsynen | +1 000 | Belastningen på anslaget minskas |
| Höjning av SERP-avgifterna | +3 000 | Belastningen på anslaget minskas |
| Subventionering av vissa bekämpningsmedel inom SERP-prövningarna | -1 000 | Belastningen på anslaget ökas |
| Summa | -12 000 | |

Sammantaget minskar det möjliga utrymme som Kemikalieinspektionen skulle kunna utnyttja (genom att bl.a. använda frigjorda medel vid Räddningsverket) med ca 12 000 000 kronor. Dessa medel måste alltså skjutas till med skattemedel för att Kemikalieinspektionen ska nå motsvarande intäktsnivå som 2007. Samtidigt ökas Kemikalieinspektionens möjligheter att utnyttja resurser för kemikalietillsyn, fast med personal vid andra myndigheter, med 8 000 000 kronor. I jämförelse med tidigare år innebär våra föreslagna förändringar av avgiftsuttaget att Kemikalieinspektionens intäkter, förutsatt att allt annat är lika, ändå är högre än åren innan¹.

Vårt förslag innebär en omfördelningen av intäkterna så att resurstilldelningen avseende Kemikalieinspektionens tillsyn av kemiska produkter kan utökas med ca 3 000 000 kronor², jämfört med 2007.

¹ Åren 2004, 2005 och 2006 var Kemikalieinspektionens samlade intäkter enligt årsredovisningen 138 mnkr, 124 mnkr respektive 136 mnkr. En minskning med 11 mnkr innebär för året 2007, om vårt förslag hade varit genomfört, en sänkning av de totala intäkterna från 185 mnkr till 174 mnkr. Intäkterna 2007 är således betydligt högre än åren närmast innan.

² I avsnitt 5.2.1 kommer vi fram till att kostnaden för Kemikalieinspektionens tillsyn 2007 motsvarade ca 32 mnkr. Vårt förslag är att resurstilldelningen till Kemikalieinspektionen för tillsynen av kemiska produkter ökas till ca 35 mnkr. Detta innebär en ökning om ca 3 mnkr eller motsvarande 3 tjänster.

7.4 Övriga myndigheter

Arbetsmiljöverket

Vi bedömer att det föreslagna tillsynsansvaret över Reach för Arbetsmiljöverket är begränsat och att inga resurser behöver tillföras. Det ökade ansvaret kompenseras av andra tillsynsmyndigheters tillsyn över att kunskaper som ligger till grund för en bättre hantering av kemiska produkter når arbetsställena. Sådan kunskap kan underlätta för arbetsmiljötillsynen.

Kemikalieinspektionen bör dock ersätta Arbetsmiljöverket med medel motsvarande en tjänst. Tillskottet kommer till dem i form av intäkter av uppdragsverksamhet och avser tjänster de levererat till Kemikalieinspektionen för kemikalietillsyn.

Genom att reglerna om systematiskt arbetsmiljöarbete blir tillämpligt på Reach får Arbetsmiljöverket möjligheter att ingripa förebyggande och inte bara repressivt.

Räddningsverket

Befintliga kostnader och resurser är oförändrade, men Kemikalieinspektionen ersätter verket med medel motsvarande tre tjänster.

Resurstillskottet kommer till dem i form av intäkter av uppdragsverksamhet och avser tjänster de levererat till Kemikalieinspektionen i form av kemikalietillsyn.

Läkemedelsverket

Oförändrat ansvar. I praktiken kan vissa mindre kostnadseffekter uppstå i och med att kommunernas dubbla ansvar faller bort och Läkemedelsverket i praktiken kommer att få utföra tillsyn som några kommuner utfört praktiken. Behovet av att tillsynsvägleda länsstyrelser blir marginellt eftersom det finns få tillverkare av kosmetiska och hygieniska produkter som faller under länsstyrelsernas tillsynsansvar.

Naturvårdsverket

Ansvar för tillsynsvägledning ökar till att omfatta flera lagstiftningar. Förutom Reach kommer det att behövas tillsynsvägledning för ODS-förordningen, f-gasförordningen och POPS-förordningen. De mest påtagliga ökningen av ansvaret avser tillsynsvägledning om all platsknuten tillsyn över Reach, vilket framgår av de tidigare avsnitten om tillsynsvägledning.

Tillsynsvägledningen är visserligen inte riktad till företagen men de kan ändå nyttja den. Den utgör en motprestation till avgiftskollektivet eftersom den bidrar till att kollektivet får en likvärdig lagtillämpning. Kollektivet utgörs av alla företag som bedriver tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. 6 § miljöbalken. Tillsynsvägledningen kan även nyttjas för tillsyn över företag utanför avgiftskollektivet och som bedriver annan miljöfarlig verksamhet.

Vi föreslår därför att Naturvårdsverket bör tillföras 2 miljoner kronor för ökat ansvar för tillsynsvägledning. Kostnaderna bör i huvudsak finansieras genom de avgifter enligt förordningen om avgifter för prövning och tillsyn som länsstyrelserna debiterar.

Livsmedelsverket och Statens jordbruksverk

Vi föreslår inga förändringar avseende bekämpningsmedels- och SERP-avgifterna för de delar i prövningarna som de båda myndigheterna medverkar i.

Länsstyrelserna

Länsstyrelserna får ett ökat resursbehov för kemikalietillsyn på grund av utökat ansvar för både operativ platsknuten tillsyn, produkttillsyn och tillsynsvägledning.

Länsstyrelserna får rättsliga möjligheter att ingripa förebyggande (ställa krav på åtgärder som förhindrar upprepning av fel) i stället för enbart repressivt (ställa krav när felen har uppstått) i tillsynen över Reach.

Vi uppskattar att länsstyrelserna bedriver tillsyn över i storleksordningen 4 500 miljöfarliga verksamheter varav vi skattar att antalet täkter uppgår till ca 2 700. Resterande ca 1 800 objekt är i huvudsak industriella verksamheter av varierat slag. Övriga till-

ståndspliktiga miljöfarliga verksamheter faller under kommunal tillsyn. Reglerna om tillståndsplikt ändrades förra hösten. Därför gjorde vi ett utdrag ur länsstyrelsernas register Emir redan sommaren 2007.

Det tillsynsansvar vi föreslår att länsstyrelserna ska få, påverkar främst tillsynen över industriella verksamheter. Länsstyrelserna kommer att påverkas mest av det ansvar för produkttillsyn över begränsningsregler och varor, om deras inriktning på tillsynen följer de förslag vi givit.

Räknat på 2006 års resurser bedrev varje av de 10 årsarbetena som då fanns på länsstyrelserna för kemikalietillsyn i huvudsak platsknuten tillsyn. Fördelat på 1 800 objekt medför det ca 180 objekt per årsarbete. Det motsvarar Kemikalieinspektionens inspektörstäthet. Vi har därför haft Kemikalieinspektionen som referens för att bedöma resursbehoven också på länsstyrelserna.

Vi föreslår resurser på Kemikalieinspektionen som medför att det går ca 100 objekt på varje årsarbetskraft. Vi bedömer att inspektörstätheten för länsstyrelsernas kemikalietillsyn bör vara i paritet med Kemikalieinspektionens. Omräknat skulle länsstyrelserna i så fall behöva ett tillskott på 8 årsarbeten.

Länsstyrelsernas kostnader per årsarbete är lägre än Kemikalieinspektionens. Vi skattar kostnaden grovt till 750 000 kronor per årsarbete. Uppgiften är baserad på ett urval årsrapporter från länsstyrelserna för år 2007. Det medför i så fall ett behov av tillskott till länsstyrelserna på 6 000 000 kronor för operativ tillsyn. Till det beloppet kommer kostnader för ökat ansvar för tillsynsvägledning. Med samma sätt att jämföra som för Kemikalieinspektionen skattar vi behovet till 3,5 tjänster. Vi föreslår även en ambitionsnivåhöjning med 2 tjänster. Därtill kommer en uppräknings till 2009 års kostnadsnivå med 3,5 procent per år. Summerat föreslår vi därför att länsstyrelsernas anslag höjs år 2009 med 10 846 000 kronor, vilket motsvarar 13,5 tjänster.

Summan exkluderar medel från Kemikalieinspektionen motsvarande totalt fyra tjänster fördelade på fyra länsstyrelser. Resurstillskottet från Kemikalieinspektionen kommer till dem som intäkter av uppdragsverksamhet och avser tjänster de levererar till Kemikalieinspektionen i form av kemikalietillsyn.

Vi föreslår också att tillskottet från Kemikalieinspektionen fördelas mellan länsstyrelserna i proportion till antalet industriella verksamheter i länet som producerar varor och kemiska produkter eller som använder stora mängder kemiska produkter. Hänsyn bör

således inte tas i fördelningen till verksamheter som t.ex. tåkter, lantbruk och lagring av timmer.

Vi ser ingen anledning att göra skillnad i resurstilldelningen mellan länsstyrelserna med hänsyn till hur mycket operativ tillsyn som är överlåtten på kommunerna. Många länsstyrelser har överlåtit mycket operativ tillsyn till kommunerna; andra har överlåtit betydligt mindre. Med nya ansvar för operativ tillsyn över EG-lagstiftning, ökad börda för samordning och uppföljning och ökat fokus på tillsyn över kemiska produkter, kommer behovet av både operativ tillsyn och regional tillsynsvägledning att öka på kemikalieområdet. Det är angeläget att den kommunala kemikalietillsynen fungerar om hela systemet för kemikaliekontroll ska göra det.

Den fördelning av tillsynsobjekt mellan länen som är aktuell när anslagen eventuellt ska fördelas går att få från länsstyrelsernas dataregister Emir. Detta har även Naturvårdsverket tillgång till.

Kostnader för operativ tillsyn som kan tillkomma på länsstyrelserna är främst sådana som följer av det föreslagna ansvaret för tillsyn över Reach på samma tillsynsobjekt som tidigare. Nya tillsynsuppgifter blir exempelvis tillsyn över villkor i eventuella tillstånd enligt Reach, tillsyn över att vissa företag upprättar kemikaliesäkerhetsrapporter och exponeringsscenarioer samt att de som använder eller levererar kemiska produkter rapporterar brister i sin erhållna information tillbaka till sin leverantör uppströms i distributionskedjan.

Samtidigt bidrar mer kunskaper som följer av Reach och kravet på företagen att överföra kunskaperna till varandra, till att underlätta även den befintliga tillsynen över kemiska produkter.

Avgifter till länsstyrelserna för prövning och tillsyn enligt förordningen (1998:942) om prövning och tillsyn kan behöva höjas för att finansiera länsstyrelsernas ökade ansvar för produkttillsyn. Avgifterna är under översyn på Naturvårdsverket, men uppdraget till verket omfattar inte kostnadseffekterna av våra förslag.

Kommunerna

Kostnader som kan tillkomma för kommunerna är främst sådana som följer av det föreslagna ansvaret för tillsyn över nya EG-förordningar – främst Reach – på samma tillsynsobjekt som tidigare fallit under kommunal tillsyn. Nya tillsynsuppgifter blir tillsyn

över villkor i tillstånd enligt Reach, tillsyn över att vissa företag upprättar kemikaliesäkerhetsrapporter och exponeringsscenarioer samt att de som använder eller levererar kemiska produkter rapporterar brister i sin erhållna information tillbaka till sin leverantör.

Samtidigt bidrar mer kunskaper som följer av Reach och kravet på företagen att överföra kunskaperna till varandra, till att underlätta även den befintliga tillsynen över kemiska produkter. Ökade resurser för central och regional tillsynsvägledning bör också underlätta den kommunala tillsynen.

Annat tillsynsarbete som följer av Reach, såsom att grossister och detaljister och andra distributörer lämnar säkerhetsdatablad med rätt kvalitet vidare, har tidigare följt av miljöbalken. Det samma gäller tillsyn över begränsningar som rör kemiska produkter liksom tillsyn som över EG-förordningarna om s.k. f-gaser och ozonnedbrytande ämnen. Att regleringarna bytt plats, från miljöbalken till Reach eller till en annan EG-förordning påverkar inte kommunernas kostnader för operativ tillsyn. Dock kan kostnader tillkomma för återrapportering till centrala myndigheter.

Kommunerna får rättsliga möjligheter att ingripa förebyggande (ställa krav på åtgärder som förhindrar upprepning av fel) i stället för enbart repressivt (ställa krav när felet har uppstått) i tillsynen över Reach.

Sådan tillsyn som både kommunerna och Kemikalieinspektionen haft ansvar för samtidigt och som vi föreslår att kommunerna inte längre ska ansvara för, har bara bedrivits av ett fåtal kommuner. Eftersom den tillsynen varit svår att avgiftsfinansiera bortfaller inte heller avgiftsintäkter i någon omfattning. Effekten på de faktiska kostnaderna är med andra ord ringa.

Ett tillsynsansvar som eventuellt faller bort är det som rör varor – marknadskontroll. Det är inte helt klart om kommunerna haft ansvaret, men en del har uppfattat att ett sådant har funnits och har därför också tagit kostnaderna för detta. Arbetet har främst skattefinansierats och utgifterna för varuprov har belastat kommunbudgetarna i dessa kommuner. Vårt förslag gör tydligt att ansvaret är statligt. Därmed försvinner faktiska kostnader även i dessa kommuner.

Sammantaget försvinner kostnader som i huvudsak är sådana som varit svåra att avgiftsfinansiera och därför belastat kommunernas budgetar. De som tillkommer går att i huvudsak finansiera med avgifter. Det ekonomiska utfallet för kommunerna har därför goda

förutsättningar att bli neutralt eller positivt. Det faktum att kommunerna finansierar ca 40 procent av sina kostnader med avgifter beror på kommunala beslut om att avstå avgiftsfinansiering.³

Vi föreslår att alla kostnader för den operativa tillsynen av kemiska produkter finansieras genom kommunalt beslutade avgifter för prövning och tillsyn. Regler om detta finns i 27 kap. 1 § miljöbalken.

7.5 Övrigt

Regeringens styrning

Regeringen ges ökade möjligheter till styrning och resultatuppföljning av tillsynen över kemiska produkter och varor. Det beror på att ansvarsgränserna mellan tillsynsmyndigheterna görs tydliga och att dubblerade ansvar tas bort. Det beror också på en tydligare koppling mellan avgifter och vad myndigheterna som presterar.

Möjligheterna ökar även till strategisk samordning av de statliga myndigheternas tillsyn.

Vårt förslag om kemikalieavgifterna innebär att regeringen fastställer avgiftsnivåerna i förordning och att avgiftsintäkterna betalas in på inkomstitel på statsbudgeten. Detta innebär att regeringen har möjlighet att styra såväl omfattningen av avgiftsuttaget som hur mycket medel som ska användas för att bedriva verksamheten.

När det gäller bekämpningsmedels- och SERP-avgifterna innebär vårt förslag att regeringen fastställer avgiftsnivåerna i förordning. Vi föreslår dock att regeringen ska överväga att lämna över rätten att disponera intäkterna till Kemikalieinspektionen, vilka då får bättre möjlighet anpassa sina personella resurser till verksamheten. Förslaget innebär att regeringen fortfarande kommer att ha kvar möjligheten att styra omfattningen av avgiftsuttaget, inom såväl prövningen av bekämpningsmedel som prövningen av verk samma substanser/organismer i bekämpningsmedel.

³ Enligt rapporten "Jäv och oberoende", s. 13 från Svenska Kommunförbundet hade en av tre kommuner en politisk vilja vad gäller kostnadstäckning år 2004.

Ikraftträdandet av den nya tillsynsorganisationen

Vi har anpassat vårt förslag till ikraftträdande till när alla avdelningar i Reach är tillämpbara enligt artikel 141. Då bör den ordinära organisation vara på plats.

En tidigareläggning skulle troligen inte gå att genomföra eftersom riksdagen först måste kunna besluta om de föreslagna lagändringarna.

Vi har bedömt att ikraftträdandet inte bör senareläggas. Det skulle medföra att Sverige skulle ha en otydlig och enbart temporär tillsynsorganisation när Sverige blir ordförandeland i EU och en senareläggning skulle kunna försena en kraftfull tillsyn med upp till ett år.

Budgetarbetet för år 2010 i staten och i kommunerna är som intensivast efter sommaren och budgetbeslut fattas sent på hösten 2009. Då bör det i god tid vara tydligt hur ansvaren ser ut så att tillsynsbehoven kan bedömas enligt 7 § tillsynsförordningen inför budgetarbetet. Dessutom ska eventuella avgifter hinna ses över för att kostnaderna ska gå att täcka.

Om ökade resursbehov tillgodoses kommer ny personal att kunna anställas tidigast våren 2010. Sverige ska rapportera till EU-kommissionen om tillämpningen av Reach senast den 1 juni 2010.⁴ Förskjuts ikraftträdandet av organisationen ett halvår kommer eventuell ny personal att anställas upp till ett år senare eftersom det går ytterligare ett år till nästa budgetbeslut.

Kemikalieavgiftens konstruktion

Vårt förslag innebär att kemikalieavgiften differentieras med avseende på volym och farlighet. Detta innebär att företag som tillverkar eller importerar stora volymer kemiska produkter betalar högre än de som företag som tillverkar eller importerar lägre volymer, upp till en viss nivå. Effekten av att kombinera differentieringen av avgiften med hänsyn på farlighet blir att det blir dyrare att hantera en farlighetsklassad produkt i jämförelse med en oklassificerad produkt. Som exempel kan nämnas att om en tillverkare av en produkt som är klassificerad som farlig, t.ex. en färg, tillverkar 9 000 ton betalar denne 108 000 kronor per år i avgift. Övergår tillverkaren till en mer miljövänlig produkt genom att byta ut det

⁴ Artikel 117.1.

som gör produkten klassificerad som farlig till att bli oklassificerad blir avgiften som ska betalas bara 45 000 kronor per år. Det samma gäller till exempel en importör som tar in 20 000 ton av ett bränsle som är klassificerat som särskilt farlig, som då ska betala 340 000 kronor. Om denne då väljer att övergå till att importera samma mängd av ett bränsle som är klassificerat som farligt blir avgiften bara 120 000 kronor, eftersom det finns ett tak som hindrar avgiften att överskrida en viss nivå inom respektive klass. Avgiften sänks ytterligare om företaget väljer att importera samma mängd av ett bränsle som är oklassificerat.

Differentieringen i avgiftssystemet ger incitament för företagen att överväga import eller tillverkning av mindre farliga kemiska produkter. Ett sådant incitament finns inte i ett avgiftssystem som enbart är differentierad efter företagens volym eller omsättning.

Miljö och hållbar utveckling

Enligt förslaget ska Kemikalieinspektionen utnyttja kompetens som bland annat finns hos personal, vid länsstyrelser och Arbetsmiljöverkets regionala kontor. Detta innebär att vissa delar av den centrala tillsynens resor kan begränsas avsevärt och därmed innebära en mindre belastning på miljön än annars. Då endast en myndighet ges ansvaret för att planera tillsynen kan överlappande tillsynsbesök undvikas, vilket i sig innebär att onödiga transporter kan begränsas.

Genom att vi föreslår en resursförstärkning för Kemikalieinspektionen som i praktiken förläggs till fyra länsstyrelser varav tre utanför Stockholm, kan en liten regionalpolitisk effekt uppkomma, särskilt för Västernorrlands län.

För biologiska bekämpningsmedel finns i dag en barriär i form av höga avgifter för prövning av verksamma substanser/organismer. Genom att avgifterna minskas ges fler av dessa chansen att ta sig in på marknaden. Om fler kemiska bekämpningsmedel kan ersättas med mindre giftiga alternativ, till exempel biologiska medel, ökar förutsättningarna för att nå miljömålet Giftfri miljö.

Sysselsättning

I allmänhet finns det en liten risk för att höjda avgifter till det offentliga medför att de drabbade företagens bärkraft försämras och att det i sin tur leder till färre arbetstillfällen. Förslaget om kemikalieavgifterna innebär att den höjs för några få företag, i vissa fall med upp till 300 procent, men att avgifterna sänks för det stora flertalet (under rubriken Kemikalieavgifter framgår att avgifterna för dessa bli 300 000–470 000 kronor). Avgiftssystemets konstruktion medför en differentiering av avgiften till förmån för de som tillverkar eller importerar små mängder. Vår bedömning är att det föreslagna avgiftssystemet snarare främjar sysselsättningen än motverkar den, genom att det totala avgiftsuttaget blir lägre och att företag med små mängder inte blir hämmade genom höga avgifter.

Avgiften för den nationella prövningen av bekämpningsmedel höjs vilket kan ge en effekt av minskad lönsamhet hos företagen. Det kan finnas en viss risk att några av de mer betalningssvaga företagen kan komma att slås ut, vilket därmed innebär färre arbetstillfällen. Vår bedömning är resurstillskottet Kemikalieinspektionen får kommer att förbättra ansökningarnas handläggningstid och gör att företagen kan starta försäljningen tidigare.

Avgiften för prövning av verksamt ämne föreslås inte ändras i annat avseende än att biologiska bekämpningsmedel ska subventioneras. Detta kommer inte att belasta de andra företagens avgiftsnivåer, varför sysselsättningen hos dem inte kommer att påverkas. De företag som erhåller subventionen ges chans att etablera sig på marknaden och kan därför komma att innebära att tillskott av arbetstillfällen.

Enskilda medborgare

Den enskilde medborgaren blir normalt inte föremål för prövning och tillsyn och betalar inte några avgifter för det. Men det är den slutlige konsumenten som betalar kostnaden för det som producerats, varför det ligger i dennes intresse att det offentligas verksamhet kan utföras så effektivt och resurssnålt som möjligt. I det avseendet är inte avgifter för prövning och tillsyn något undantag.

De förslag vi lämnar i utredningen ska ge bättre förutsättningar för en effektivare och mer ändamålsenlig kemikalietillsyn. Detta innebär att det pris som konsumenten i slutänden betalar delvis

kommer att finansiera en effektivare och mer resurssnål kemikalietillsyn än tidigare.

Enskilda ansöker normalt inte om prövning av bekämpningsmedel och påverkas därför inte av dessa förändringar. Vårt förslag syftar till att bl.a. stödja biologiska bekämpningsmedel som om de visar sig vara verksamma och uppfylla kraven i prövningarna kan komma enskilda till nytta.

Jämställdhet och integration

Våra förslag påverkar inte målen för jämställdhet och integration och ger inga effekter på sysselsättningen.

8 Framtida åtgärder för en förbättrad kemikaliekontroll

8.1 Förenkla lagstiftningen

Lagstiftning är ett betydelsefullt styrmedel på kemikalieområdet och en förutsättning för att kunna nå målet Giftfri miljö. Av samma skäl är det angeläget att lagstiftningen får genomslag. Då bör de flesta kunna förstå den.

Alla företag hanterar kemikalier av något slag, de flesta människor kommer i kontakt med dem, privat och/eller yrkesmässigt, och kemikalierna riskerar att förr eller senare hamna i vår gemensamma miljö. Ska alla kunna förstå och följa reglerna måste de vara begripligt utformade och praktiskt tillämpbara. Men reglerna på kemikalieområdet är många, ofta mycket detaljerade och svårtolkade. Regelmassan och dess komplexitet tycks öka kontinuerligt, inte minst som en följd av hur EG-rätten utvecklas.

Det är svårt att överblicka vad som gäller när samma sakfråga kan vara reglerad på helt olika sätt från flera lagstiftningar och det samtidigt är oklart hur reglerna är förenliga med varandra. I utredningen har vi gett exempel på situationer som både enskilda och tillsynsmyndigheter kan hamna i.

Resultaten från tillsynsmyndigheternas projekt, liksom vår egen utvärdering av hur säkerhetsdatabladen fungerar (eller inte fungerar) när dessa uppfyller lagkraven, visar på svårigheter i praktiken.

Förbättra arbetsprocessen

EG-rätten växer ofta fram genom arbete i arbetsgrupper med experter på det aktuella sakområdet. Ovanpå detta tillkommer förhandlingar och kompromisser mellan EU-kommissionen, minister-

rådet och EU-parlamentet. Slutprodukten blir en mix som blir svår för enskilda att förstå och att rätta sig efter.

Länsstyrelser och kommuner har ofta erfarenheter av att tillämpa reglerna på både stora och små företag och av att integrera tillsyn över flera lagstiftningar samtidigt. Centrala verk är oftast specialiserade. Vi har fått synpunkter från länsstyrelser och kommuner om att deras erfarenheter inte tas till vara, de centrala verken arbetar isolerat.

Ska behoven av tillsyn slippa svälla bortom vad som kan vara rimligt att finansiera med offentliga medel eller avgifter, kan kontroll av efterlevnad dessutom behöva läggas ut på ackrediterade organ (se bilaga 3). Men det förutsätter en tillämpbar och tydlig lagstiftning. Därför bör en sådan ansats finnas redan under lagstiftningsprocessen. I dag utreds ofta tillsyn och tillämpning långt efteråt. Då är praktikerna redan överspelade.

Små företag ska följa samma komplexa regelmassa som de stora företagen. Medan stora företag har goda möjlighet att delta i eller att bevaka lagstiftningsprocessen, saknar ofta små företag sådana möjligheter. Den färdiga lagstiftningen träffar företag med anställda som oftast inte är experter.

Problemen kan illustreras med den förvirrade begreppsvärld som EG-rättsliga dokument levererar kring viktiga begrepp som "utsläppande på marknaden", "vara", "produkt", "artikel", "beredning", "blandning", "preparat" m.fl. Varje dokument har sin egen definition och definierar samma begrepp på olika sätt eller samma sak med olika begrepp. Till detta kommer en lång rad naturvetenskapliga facktermer. Företag och tillsynsmyndigheter ska följa och tillämpa alla.

Begreppen stämmer inte alltid med det allmänna språkbruket. Vad som definieras som en vara i en lag kan vara en kemisk produkt i en annan eller en förpackning i en tredje. Exempelvis har det i vägledningsarbetet för Reach hävdats att en skrivare till en dator är en vara och gemene man betraktar troligen även skrivarpatronen som en vara, men patronen är förmodligen en förpackning. Det beror på att avsikten är att bläcket (kemikalien) i den ska komma ut. Som en följd av detta skulle i så fall en vanlig kulspetspenna också kunna vara en förpackning liksom en fyrverkeripjäs. På grund av ett EG-direktiv är fyrverkeripjäsen dock en vara enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor.

Ett annat exempel är reglerna om säkerhetsdatablad. Bladen ska vara utformade i syfte att tillfredsställa allas behov och därmed de tillfredsställer få.

Ett tredje exempel är när regler om kemiska produkter (allt oftare harmoniserande direktverkande förordningar), utan hänsyn till platsspecifika förhållanden och konsekvenser för enskilda börjat tränga sig in på områden som tidigare omfattats av lagstiftning av helt annan typ (minimidirektiv eller nationella regler) och som tar platsspecifika hänsyn.

Ökad samverkan och behov av en övergripande utvärdering och diskussion

Vi menar att det kan behövas en övergripande europeisk utvärdering av hur det går att tillämpa och genomdriva regelmassan som rör kemiska produkter samordnat. En bedömning av varje rättsakt för sig räcker inte. Utvärderingen bör utföras av andra än de myndigheter och experter inom gemenskapen som varit med om att arbeta fram dem, exempelvis av universitet.

Det behövs även en diskussion om hur framkomlig vägen är att fortsätta öka lagstiftningens komplexitet och omfattning på nuvarande sätt. Det kan behövas en samlad europeisk strategi för hur de olika slagen av lagstiftningsinstrument (minimidirektiv, harmoniserande direktiv, EG-förordningar) ska användas och hur de ska mixas för att samspela med varandra på kemikalieområdet. Med allt ökande handel och ett ökat flöde av kemiska ämnen, som möts med allt mer lagstiftning på nuvarande sätt, erhålls annars en allt oformligare regelmassa.

Miljömålsrådet har tagit upp frågan om regelbördan i sin utvärdering av miljömålen under avsnittet om strategin för giftfria och resurssnåla kretslopp. Rådet menar att åtgärder för att nå miljömålen måste i högre utsträckning än tidigare vidtas utan att öka regelbördan.¹

Utveckling går mot ökad styrning från EU. Det gäller också tillsynen (se nedan). Ökar även styrningen av tillsynen i varje enskild rättsakt utan hänsyn till tillsynen som helhet, kan resultatet i förlängningen bli en både svårtillämpad och svårkontrollerad regelmassa med svag styreffekt.

¹ Miljömålen – nu är det bråttom, Miljömålsrådet 2008, s. 258.

8.1.1 Reach och kommande översyner

Reach innehåller artiklar om när olika delar av förordningen ska ses över.

Den primära nyttan med förordningen är att den tvingar fram kunskaper och en förmedling av information om kemiska produkter. Men i Reach finns även artiklar som berör platsknutna frågor på både områdena yttre miljö och arbetsmiljö. Förordningen gör anspråk på att reglera frågor som annan EG-rätt (och i Sverige även nationell lagstiftning) redan reglerar i mer eller mindre utsträckning.

När de olika delarna av Reach ses över enligt den beslutade tidtabellen är det därför viktigt att förordningen ses i sitt sammanhang. Det är nödvändigt att alla slags kompetenser medverkar i översynen. Det gäller exempelvis kompetens som rör fysikalisk-kemiska egenskaper, platsknutna frågor och platsknuten tillsyn, arbetsmiljö och yttre miljö samt information och kommunikation.

Se över begreppsdefinitioner i Reach

Företagen som distribuerar kemiska produkter utan att lagra dem omfattas inte av definitionen av distributörer i Reach. Som en följd av detta är det tveksamt om sådana företag omfattas av kraven på säkerhetsdatablad.

Inte heller anges distributörer av varor i definitionen i Reach av distributörer eller aktörer i distributionskedjan. Det är därmed tveksamt om de omfattas av skyldigheterna i artikel 33.

Vi finner det viktigt att definitioner ändras så att systemet med krav på information uppåt i distributionskedjan blir komplett. Ökad handel och förmedling av kemiska produkter via Internet utan att befatta sig fysiskt med de kemiska produkterna blir annars ett sätt att undkomma kraven i Reach.

8.1.2 Bättre regler om säkerhetsdatablad

Det saknas översynsregler i Reach om säkerhetsdatabladen. De brister som ingressen till tidigare direktiv uttryckte medvetenhet om har ännu inte lett till förändring. Vi finner det vara behövt att se över reglerna, trots frånvaro av översynsregler.

I Sverige hyr företag in konsulter för att kunna förstå den lagreglerade informationen om kemikalier och hur de ska hantera dessa. I andra länder, exempelvis i Danmark, har myndigheterna rätt att tvinga företagen att hyra konsulter för samma sak. Kunskapen om bristerna i säkerhetsdatablad fanns långt innan reglerna fördes in i Reach. Ändå är en fungerande överföring av information är en nyckelfaktor i Reach.

Reglerna bör ändras så att bladen har en möjlighet att fungera från kommunikationssynpunkt. Vid en översyn bör expertkompetens i form av kommunikatörer och informatörer balanseras mot jurister, kemister och andra naturvetare.

Med mer ändamålsenliga regler om säkerhetsdatablad vore det också värt att undersöka om Reach bör reglera att certifierade personer med erforderlig kompetens ska kontrollera bladen innan primärleverantörer får släppa ut den kemiska produkten på marknaden.

Väl utformade och kompetent gjorda säkerhetsdatablad minskar sannolikt behoven av tillsyn över bladens kvalitet.

8.1.3 Informationskrav om ämnen i varor

Nuvarande regler i Reach om att ett företag ska lämna ut efterfrågad information om ämnen i varor är ett viktigt steg framåt. Samtidigt har vi kunnat konstatera att bestämmelsens utformning gör den svår att tillämpa och beivra.

Spridningen av kemiska ämnen via det ökande varuflödet är viktigt att kunna komma till rätta med. Kemikalieinspektionen föreslog 2004 ett system för hälso- och miljöinformation om varors innehåll av farliga kemiska ämnen.² Vi anser att frågan om information är viktig, dels för att företagen själva ska kunna ta ansvar och dels för att samhället ska kunna ingripa om det behövs.

De nuvarande reglerna i Reach om information om ämnen i varor bör förbättras så att de blir lättare att tillämpa.

² Information om varors innehåll av farliga kemiska ämnen, Kemikalieinspektionens rapport 6/04.

8.2 Öka den politiska styrningen

Över regelarbetet

Vi ser det som nödvändigt att den politiska styrningen ökar över vilka regler som förhandlas fram, hur dessa utformas och över processen att arbeta fram dem. Flera centrala verk liksom tillämpande myndigheter, under den centrala nivån, behöver involveras i processen, exempelvis genom krav i deras regleringsbrev.

Över tillsynen

Vi bedömer att det också är viktigt att regeringen styr den strategiska samordningen av den operativa tillsynen. Det går inte att förvänta sig att flera centrala verk, 21 länsstyrelser och 290 kommuner och som var för sig prioriterar självständigt från olika utgångspunkter ska kunna samordna sig strategiskt utan en samordnande styrning av åtminstone de statliga myndigheterna.

Styrbehovet blir extra viktigt om det riskerar att uppstå konkurrens mellan tillsynen av varor (enbart platsknuten tillsyn av varor är avgiftsfinansierbar) och tillsynen av kemiska produkter (både platsknuten tillsyn och produkttillsyn av varor är avgiftsfinansierbar). Platsknuten tillsyn bedrivs av enbart länsstyrelser och kommuner. Styrbehovet är viktigt också om de samlade resurserna för tillsyn ska samverka effektivt.

Vi menar därför att regeringen bör styra de statliga myndigheterna konsekvent under ett antal år för att tillsyn och lagtillämpning ska kunna motverka ett ökande problem med spridning av farliga ämnen via varor. I sin tur bör de statliga myndigheterna kunna tillsynsvägleda kommunerna i syfte att ge viss påverkan på kommunala prioriteringar.

Operativ tillsyn av varor kan bidra till att motverka att farliga ämnen från kemiska beredningar som är tillverkade i Sverige infogas i varor i senare produktionsled och hamnar i kretsloppet. Vi anser därför att regeringen via regleringsbrev bör styra kemikalietillsynen så att;

- Kemikalieinspektionen ökar sin operativa produkttillsyn över begränsningsregler av formulerares utsläppande på marknaden av kemiska produkter. Denna bör Kemikalieinspektionen främst bedriva med hjälp av förordnad personal på länsstyrelserna.

- länsstyrelserna bedriver platsknuten tillsyn över begränsningsreglerna av formulerarnas användning av kemiska produkter.
- länsstyrelserna tillsynsvägleder kommunerna i konkreta regionala projekt för platsknuten tillsyn över begränsningsreglerna av sådana formulerare som faller under kommunalt tillsynsansvar. Resultatet följs upp av länsstyrelserna och vidare rapporteras till Naturvårdsverket.
- Naturvårdsverket tillsynsvägleder länsstyrelser och kommuner om den platsknutna tillsynen över begränsningsreglerna i samarbete med Kemikalieinspektionen.

Tillsynen bidrar till att motverka att farliga ämnen i varor som är tillverkade i andra länder hamnar i kretsloppet. Via regleringsbrevet styr regeringen även så att;

- Kemikalieinspektionen ökar sin marknadskontroll (produkt-tillsyn) i butiksledet av sådana varor som omfattas av begränsningsregler om innehållet av farliga ämnen. Denna kan myndigheten utföra med sin fast anställda personal.
- Kemikalieinspektionen ökar sin produkttillsyn över begränsningsregler och av dem som för in varor till Sverige från andra länder, bland annat utifrån resultaten från marknadskontrollen. Myndigheten tar hjälp av Tullverket för att bevaka vilka företag som för in sådana varor. Även denna kan Kemikalieinspektionen bedriva med sin fast anställda personal.

Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen bör sammanställa och utvärdera resultaten från den samlade tillsynen efter exempelvis tre år och rapportera detta till regeringen.

Styrningen bör ske via regleringsbrev för Kemikalieinspektionen, Naturvårdsverket och länsstyrelserna. Det första steget bör vara att Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen arbetar fram en kort plan för genomförandet i samarbete med länsstyrelserna så att de olika tillsynsmomenten kommer i rätt ordning och går att planera och budgetera för. Planen bör i princip bestå av en tidtabell med uppgifter om vem som gör vad, hur och när i samverkan med vem.

8.3 Förtydliga rollfördelningen mellan medlemsstater och Echa och klargör registreringsunderlagens status

Vi har i avsnitt 2.11 redovisat att Echa ansvarar för att kontrollera registreringsunderlagen i vissa avseenden och kvaliteten på dessa för fem procent av de inlämnade underlagen. Trots kontrollansvar kan inte Echa ingripa rättsligt mot dem som brustit eftersom tillsynen är nationell. Den nationella tillsynsmyndigheten har å den andra sidan ingen skyldighet, och kanske inte ens möjlighet, att på egen hand utföra kontroll och genomdriva rättelse av sådant som är ålagt Echa. Det är också otydligt vilken status informationen i registreringsunderlagen har vid tillämpningen av övriga delar av Reach och annan lagstiftning. Det går inte att säga klart i vilken utsträckning registreringsunderlagen är bindande vid bedömningar av exempelvis klassificering och informationen i säkerhetsdatablad.

Vi menar att frågan om överstatlighet och ansvar för att ingripa bör göras tydligt. Antingen är ansvaret Echas och deras kontroll av fem procent, eller en annan procentsats, uttrycker den politiskt satta ambitionsnivån som är rimlig för det europeiska samhället att finansiera. Eller, bör det göras tydligt att alla ambitionsnivåer över Echas 5 procent är nationella.

Bör ambitionsnivån "fem procent" gälla bör nationella tillsynsmyndigheter som huvudregel ingripa enbart på Echas begäran. Då läggs ett tydligt ansvar på företagen för 95 procent och det nationella kostnadsansvaret för tillsyn blir tydligt.

Är ambitionsnivån över fem procent nationell bör medlemsstaternas tillsynsmyndigheter ingripa på Echas begäran för att bistå i Echas kontroll av sina fem procent. Myndigheterna bör sedan kunna ingripa gentemot alla registreringsunderlag, klassificeringar, exponeringsscenarier och säkerhetsdatablad. Detta bör framgå av lagstiftningen. Ett sådant system lägger ett ansvar på företagen, men medlemsstaterna bestämmer ambitionsnivån på kontrollen.

Oavsett fördelningen av ansvaret är det nödvändigt att klargöra vilken status registreringsunderlaget ska ha vid tillämpningen av andra regler.

8.4 Tillsynens organisation möter nya behov

Som vi belyst tidigare i utredningen utvecklas lagstiftningen åt det hållet att olika delar av regelverket reglerar samma slags frågor. EG-rätten tycks allt mer reglera både produktfrågor och platsfrågor samtidigt och inslagen av överstatlighet ökar. OECD har pekat på svagheter i den svenska tillsynsorganisationen. Andra aspekter på utvecklingen som påverkar tillsynen är den ökade handeln med kemiska produkter och varor, men också handeln med avfall. Tillsynen ska kunna bedrivas mot aktörer längs handels- och distributionsflöden över administrativa gränser och nationsgränser, men varje tillsynsmyndighets ansvar omfattar ett begränsat geografiskt område av vilka de flesta är små.

Samhällsorganisationen är under översyn och ett förslag diskuteras om inrättande av regioner med tillsyn under statligt ansvar i huvudsak. Här ingår frågan om miljötillsynen och huvudmannskapet för denna. Kommunerna svarar för den kostnadsmässigt dominerande insatsen i miljötillsynen.³

En utgångspunkt i den utredning som nyligen granskat Naturvårdsverket är att påverkan från EU kommer att fortsätta öka under överskådlig tid. Ett uttryck för detta är den uppmärksamhet på effektivt genomslag av reglerna som utvidgningen av unionen har väckt och de 27 medlemsstaternas olikheter. Förslaget om ett minimikriterier för tillsyn och om straffbestämmelser på miljöområdet är exempel på detta. Ett annat uttryck är institutionella reformer i EU. Här nämns nya EU-myndigheter med ökade krav på rapportering som exempel. Sammantaget anser utredningen att det svenska medlemskapet i allt högre grad påverkar tillsynen. Man lyfter även fram nytänkandet i Koncentrationsutredningen och förändringarna mot färre regioner samt EU:s regelförenklingsarbete ("better regulation").

Ansvarskommittén uppfattade också att EU inom flera områden ställer ökade krav på medlemsländerna att respektera EG-rätten, vilket innebär ökade krav på den svenska organisationen för kontroll av regelefterlevnad.⁴ Tillsynsutredningen (SOU 2004:100) tog upp samma tema.

Vi har samma uppfattning som utredningarna ovan.

³ Granskning i statens tjänst (SOU 2002:14) avsnitt 5.5.1 och Tillsyn (SOU 2004:100), s. 14 och 83.

⁴ Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft (SOU 2007:10) s.251.

Myndighetsstrukturen för miljötillsynen har inte setts över som helhet och prövats mot nya tiders behov. Väsentliga delar av kemikalietillsynen går inte att bryta loss från övrig miljötillsyn. Det finns helt nya aspekter att beakta än dem som gällt historiskt. Hur nationell central, regional och kommunal miljötillsyn ska knytas till ökad överstatlig styrning av miljötillsynen över en allt komplexare och mer integrerad lagstiftning är en sådan aspekt. En annan är hur detta ska förenas med lokal förankring och planering.

Vi anser att regeringen kan behöva överväga att se över hela tillsynsorganisationen på miljöområdet.

8.5 Förbättra kraven på återrapportering

EU ställer i sina rättsakter krav på medlemsstaterna att rapportera hur länderna har införlivat lagstiftningen. Krav ställs också på regelbunden rapportering av resultat från tillämpningen.

Reach fordrar att Sverige rapporterar om tillämpningen av Reach till EU-kommissionen vart femte år.⁵ Den första rapporten ska lämnas redan den 1 juni 2010. Denna ska innehålla resultaten från offentliga inspektioner, den övervakning som genomförts, de påföljder som föreskrivits och andra åtgärder samt beskriva vårt tillsynssystem och införda sanktioner.

Vissa delar av tillsynen över Reach föreslår vi ska vara decentraliserad till kommunerna. Ett av flera skäl är att det inte går att bryta loss tillsynen av kemikalier från annan miljötillsyn. Ska en förändring ske på den punkten måste tillsynen ses över i sin helhet. Oavsett utfall av en sådan översyn ställer en ordning med decentraliserat tillsynsansvar krav på fungerande återrapportering för att Sverige som nation ska kunna visa hur Reach och annan EG-rätt genomförs.

Utredningen som granskat Naturvårdsverket (SOU 2008:62) tar upp frågan om svag återrapportering inom tillsynsvägledningen.

Det försvårar att beskriva konsekvenser av förslag som rör tillsynen utan att ha tillgång till data om objekt, ansvarsfördelning, kostnader, intäkter etc. Den här utredningen har fått samla in uppgifter om miljöbalkens tillämpning. Miljöbalkskommittén fick något år tidigare fick samla in motsvarande uppgifter⁶. Tillsynsutredningen hade behov av liknande data. Ansvarskommittén före-

⁵ Artikel 117.

⁶ SOU 2005:59 avsnitt 4.3.

slår att ansvaret för miljötillsynen ses över. Sker en sådan översyn lär samma behov av data om kostnader, avgifter, omfattning i form av antal objekt, mängd utförd tillsyn etc. återkomma.

Det finns med andra ord återkommande behov av olika slags data som rör tillsynen.

I 9 § tillsynsförordningen finns regler som gör det möjligt för en tillsynsvägladande myndighet att föreskriva om åiterrapportering från länsstyrelser och kommuner. Bemyndigandet är dock avgränsat till sådana uppgifter och information som de centrala verken behöver för sin tillsynsvägledning. Det omfattar inte vad en behörig myndighet enligt en viss rättsakt behöver för att kunna ställa samman information som EU-kommissionen ska ha. Uppdraget som behörig myndighet behöver inte sammanfalla med det tillsynsvägladande uppdraget. Behoven av data kan dock helt eller delvis sammanfalla.

Det ligger utanför vårt uppdrag att lämna förslag som rör hela EG-rätten och all åiterrapportering som denna kan kräva och som rör alla behov av data för uppföljning av tillsynen. Frågan berör också produktionen av officiell statistik och om sådan produktion och kraven på åiterrapportering går att samordna med insamling av uppgifter för central uppföljning och utvärdering av den operativa tillsynen.

I dag saknas ett ansvar enligt förordningen (2001:100) om officiell statistik för att ta fram statistik om tillämpningen av EG-förordningar. Nuvarande ansvar omfattar miljöbalken. I och med att EU meddelar förordningar i sakfrågor som tidigare reglerats i direktiv faller dessa utanför statistikansvaret.

Vi menar att insamling av data bör samordnas så långt det bara är möjligt för att hålla de administrativa bördorna nere.

8.6 Forskning om tillsyn

Vi har funnit att tillsynsmyndigheterna har olika sätt att arbeta på. Medan en del väljer information hellre än kontroll gör andra tvärtom.

Vi har i likhet med tillsynsutredningen funnit att myndigheterna utför sin tillsyn på olika sätt. Vissa bedriver tillsyn över både bestämmelser som rör sakfrågor och som rör egenkontrollen och andra enbart över sakfrågan.

Det saknas forskning om vilka metoder myndigheterna bör använda för att upprätthålla lagefterlevnaden och få effektivast genomslag för fattade politiska beslut. Den tid är förbi där det fanns tämligen enkla samband mellan miljötillstånd – nationella punktutsläpp – lagstiftningsåtgärder – tekniska åtgärder – påverkan på miljötillståndet.

Lagstiftning på varu- och kemikalieområdet inverkar på viktiga grundstenar i samhället såsom konsumtion och handel inom och utom landets gränser. Ska lagstiftningen fungera som ett effektivt styrmedel på även sådana delar av miljöområdet är det viktigt med kunskap om hur lagstiftningen ska genomdrivas.

Miljömålsrådet pekar på att det i hög grad saknas forskning som stöd för hur effektiv tillsyn ska bedrivas i praktiken.⁷ Naturvårdsverket har startat ett treårigt forskningsprogram som ska löpa från 2009 om effektivare tillsyn. Programmet tar upp de tre områdena tillsynsmetodik, ledningsfrågor och mått på tillsynens resultat.⁸

Vi anser att det startade programmet är angeläget men att även annan forskning om tillsyn behövs, exempelvis sådan som knyter an till EG-rättens utveckling och hur tillsyn över regler om handelsflöden eller andra flöden genom samhället eller över regler om varors eller kemiska ämnens livscyklar ska kunna bedrivas effektivt.

⁷ Miljömålen – nu är det bråttom, Miljömålsrådets rapport 2008, s. 258.

⁸ <http://www.naturvardsverket.se/sv/Forskning/Sokaforskningsbidrag/Utlysningar/Effektiv-miljotillsyn/>

9 Författningskommentar

1 Förslaget till lag om ändring i miljöbalken

26 kap.

3 §

Ändringen tas upp i avsnitt 4.4.1. Genom ändringen upphävs det kommunala tillsynsansvaret för hanteringen av kemiska produkter enligt 14 kap. Det kommunala ansvaret för tillsyn över kemiska produkter kommer därmed fortsättningsvis att bestämmas av regeringen med stöd av paragrafens första stycke. Det kommunala ansvaret regleras på det sättet på andra tillsynsområden enligt miljöbalken, t.ex. tillsynen över områdesskydd enligt 7 kap. Ändringen är en förutsättning för att det ska vara möjligt att förordna om statlig tillsyn på kemikalieområdet utan att det ska medföra dubbla tillsynsansvar.

5 §

Den nuvarande lydelsen innebär att regeringen får meddela föreskrifter om att tillsynsbestämmelserna i kapitlet ska gälla för tillsyn över EG-förordningar. Alla regler i 26 kap. är inte tillsynsbestämmelser. Exempelvis gäller 19 § verksamhetsutövarens egenkontroll och 20 § miljörapport. Ändringen innebär att regeringen får föreskriva att alla bestämmelser i 26 kap. ska gälla för EG-förordningar. Det gör det möjligt att t.ex. föreskriva att verksamhetsutövare ska bedriva egenkontroll som innefattar skyldigheter enligt Reach.

22 a §

Paragrafen är ny och innebär ett klagörande av att tillsynsmyndigheter har rätt att ta varuprov utan att betala ersättning i tillsynen över bestämmelser 14 kap. och föreskrifter meddelade med stöd av det kapitlet. Regeringen kan med stöd av 3 § föreskriva att detta ska gälla även för EG-förordningar. Bestämmelserna behandlas i avsnitt 4.7.3.

Andra stycket ger rätt för den som har lämnat ett varuprov att få ersättning för provet om det finns särskilda skäl. Särskilda skäl för ersättning kan vara t.ex. att de krävs ett prov av en dyrbar vara eller att flera provexemplar har infordrats än vad som kan anses normalt (jfr prop. 2003/04:121, s. 145 och prop. 1988/89:23, s. 115).

22 b §

Paragrafen är ny och har sin förebild i produktsäkerhetslagstifningen. Bestämmelserna tas upp i avsnitt 4.7.3. Genom att undersökning av varuprov bryts ut ur 22 § blir det tydligt att det finns ett ersättningsansvar för verksamhetsutövaren. Det innebär också att ansvaret för ersättning för provtagning och undersökning av prov får en mindre omfattning än verksamhetsutövarens ansvar för undersökningar i 22 §, eftersom den som lämnat provet endast behöver betala ersättning om undersökningen visar att bestämmelserna för den kemiska produkten eller varan inte följts.

29 kap.

3 §

Förslaget är en följd av att vissa begränsningar i fråga om utsläppande på marknaden och användning av kemiska produkter och varor förts över till Reach från direktiv 76/769/EEG. I och med att bestämmelserna finns i en EG-förordning kommer de inte längre att genomföras i författningar under miljöbalken. Reglerna kommer därmed inte längre att omfattas av straffbestämmelserna i 3 § första stycket 2. En ny straffbestämmelse krävs således för att överträdelse av begränsningsreglerna fortsatt ska vara straffsanktionerade.

2 Förslaget till förordning om ändring i förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken

2 a §

Bestämmelsen gör tydligt att tillsynsbestämmelserna i 26 kap. miljöbalken är tillämpliga på Reach och de andra EG-förordningar som anges i avsnitt D i förordningens bilaga.

4 §

Ändringen i hänvisningen till 26 kap. 3 § miljöbalken är en följd av att det kommunala ansvaret för hanteringen av kemiska produkter som regleras där tas bort. Genom att andra stycket upphävs kommer tillsynsansvaret för biotekniska organismer endast regleras i bilagan till förordningen.

11 §

Ändringarna i bilagan innebär att det kommunala ansvaret för tillsynen enligt bilagans avsnitt D kommer att följa med vid beslut om överlåtelse av operativ tillsyn enligt 10 § av en verksamhet i avsnitt B. Genom ändringen i den här paragrafen kommer frågan om kommunens möjlighet att bedriva tillsyn över tillsynsobjektets hantering av kemiska produkter att vägas in vid ett beslut om överlåtelse av tillsynsansvaret.

13 c §

Fiskeriverket har ansvar för tillsynsvägledning när det gäller miljöbalkens tillämpning i frågor som rör fiske och vattenbruk. Enligt paragrafens nuvarande lydelse gäller det dock inte för 14 kap. miljöbalken. Genom ändringen upphör det undantaget. Fiskeriverket får dessutom ansvar för tillsynsvägledning som rör de EG-förordningar på kemikalieområdet som anges i avsnitt D i bilagan. Fiskeriverkets ansvar omfattar dock inte frågor som faller under Kemikalieinspektionens ansvar enligt 13 e §.

13 d §

Genom ändringen klargörs Statens jordbruksverks ansvar för tillsynsvägledning i frågor som rör verksamheter inom jordbruks- och trädgårdsområdet och djurhållande verksamhet. Oklarheten som rör ansvaret i fråga om 14 kap. miljöbalken undanröjs genom att hänvisningen till kapitlet i punkten 4 tas bort. Statens jordbruksverk får dessutom ansvar för tillsynsvägledning som rör de EG-förordningar på kemikalieområdet som anges i avsnitt D i bilagan. Statens jordbruksverks ansvar omfattar dock inte frågor som faller under Kemikalieinspektionens ansvar enligt 13 e §.

13 e §

Ändringen innebär att Kemikalieinspektionen kommer att ha kvar sitt nuvarande ansvar för tillsynsvägledning. Därutöver tillkommer ansvar för tillsynsvägledning i frågor som rör EG-förordningarna på kemikalieområdet i avsnitt D i bilagan.

Eftersom Kemikalieinspektionen, med undantag för vad som faller under Livsmedelsverkets ansvar, kommer att vara den enda operativa tillsynsmyndigheten i fråga om varors utsläppande på marknaden, behöver inspektionen inte längre vara tillsynsvägledande på varuområdet. Det särskilda förordnande vad gäller allmänhetens hantering av kemiska produkter och varor upphävs eftersom det ansvaret ingår utan att behöva nämnas särskilt. Undantag görs för frågor som omfattas av Boverkets eller Läke-medelsverkets ansvar.

13 f §

Upphävandet av punkten 2 följer av dels att Livsmedelsverket blir den enda operativa tillsynsmyndigheten i frågor som rör material och produkter som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel, och dels att napptillsynen förs över till Kemikalieinspektionen.

13 i §

Upphävandet av punkten 2 innebär att Räddningsverket inte längre kommer att vara tillsynsvägledande i frågor som rör produkters brandfarliga, oxiderande och explosiva egenskaper. Räddningsverkets kompetens på området kommer att kunna användas genom att personal hos Räddningsverket förordnas av Kemikalieinspektionen.

13 j §

Den nya punkten 4 innebär att Skogsstyrelsen får ett tydligt ansvar för tillsynsvägledning enligt 14 kap. miljöbalken i frågor som rör skogsbruket. Skogsstyrelsen får dessutom ansvar för tillsynsvägledning i frågor enligt de EG-förordningar på kemikalieområdet som anges i avsnitt D i bilagan. Skogsstyrelsens ansvar omfattar dock inte frågor som faller under Kemikalieinspektionens ansvar enligt 13 e §.

16 a §

Paragrafen är ny. Den motiveras i avsnitt 4.7.4. Skyldigheten för tillsynsmyndigheterna att underrätta varandra innebär inte att myndigheter ska ägna sin tillsyn åt frågor som ligger utanför deras respektive tillsynsområde. Skyldigheten gäller endast att vidarebefordra information om brister som myndigheten uppmärksammar inom ramen för sin tillsyn. Rent bagatellartade brister som en myndighet bedömer inte kommer att föranleda något ingripande behöver inte lämnas vidare.

Ett exempel på underrättelse enligt paragrafen kan vara att en kommunal nämnd vid en inspektion av en nedströmsanvändare ser att ett säkerhetsdatablad inte är på svenska. Den kommunala nämnden underrättar då tillsynsmyndigheten av leverantören i fråga. Tillsynsmyndigheten kan vara en annan kommunal nämnd, en länsstyrelse eller Kemikalieinspektionen.

För att inte skyldigheten ska bli administrativt betungande kan tillsynsmyndigheten delegera till handläggaren av tillsynsärendet att svara för underrättelserna till andra myndigheter. Paragrafen innehåller inga formkrav på underrättelsen. Den kan t.ex. göras per

e-post eller genom ett telefonsamtal som dokumenteras med en tjänsteanteckning.

Bestämmelser om ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Bestämmelserna om ikraftträdande motiveras i avsnitt 7.

Genom ändringen i punkten D2 i bilagan till förordningen kommer ansvaret för kemikalietillsynen följa ansvaret för tillsynen över miljöfarlig verksamhet och andra verksamheter i avsnitt B i bilagan till förordningen. Det gäller även när ansvar överläts enligt 10 §. Den nya lydelsen av 11 § innebär att den kommunala nämndens möjlighet att bedriva tillsyn över tillsynsobjektets hantering av kemiska produkter ska beaktas inför ett beslut om överlåtelse. Övergångsbestämmelsen innebär att något nytt beslut om överlåtelse inte behöver fattas med anledning av dessa förändringar. Tidigare beslut om överlåtelse fortsätter att gälla och innebär att även kemikalietillsynen är kommunal.

Avsnitt C i bilagan

Ändringen är en följd av att utformningen av tillsynsansvaren i avsnitt D ändras. Omfattningen av generalläkarens ansvar blir i stort densamma som tidigare.

Avsnitt D i bilagan

Ändringarna behandlas i avsnitt 4.4.1. Genom ändringarna blir det operativa ansvaret för varje tillsynsmyndighet tydligare och de dubbla ansvaren få. Ansvaret för tillsynen över 14 kap. miljöbalken och föreskrifter under det kapitlet samt EG-förordningarna om kemikalier under miljöbalkens tillämpningsområde fördelas utifrån samma principer.

De operativa tillsynsansvaren för EG-förordningarna på kemikalieområdet under miljöbalkens tillämpningsområde flyttas till detta avsnitt från avsnitt G. Tillsynsansvar fördelas för vissa EG-förordningar där sådant ansvar saknas enligt nuvarande reglering.

Ansvarsfördelningen utgår från att Kemikalieinspektionen har tillsynsansvaret i frågor som rör primärleverantörers utsläppande på marknaden. Dessutom har Kemikalieinspektionen tillsyns-

ansvaret för tillsyn utsläppandet på marknaden av varor i alla led. Tillsynsansvaret för andra centrala myndigheter minskar.

Länsstyrelsen eller den kommunala nämnden har ansvaret för produkttillsynen i övrigt. Ansvar följer ansvaret för tillsynen över miljöfarlig verksamhet och andra verksamheter i avsnitt B. Detsamma gäller för platsanknuten tillsyn över bestämmelser i den lagstiftning som omfattas av avsnitt D.

Avsnitt G i bilagan

Ändringarna innebär att EG-förordningarna på kemikalieområdet tas bort från avsnittet. Tillsynsansvaret för dem regleras i stället i avsnitt D.

3 Förslaget till förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll

1 §

Enligt den nya paragrafen införs kemikalierregistreringsförordningen som beteckning för Reach i förordningen. Det är samma beteckning som används i miljöbalken.

1 a §

Paragrafen är ny och innebär att bestämmelserna om egenkontroll i 26 kap. 19 § miljöbalken gäller för de EG-förordningar som anges i avsnitt D i bilagan till förordningen. Ändringen tas upp i avsnitt 4.7.1.

7 a §

Paragrafen är ny och behandlas i avsnitt 4.7.1. Bestämmelserna innebär krav på dokumenterade rutiner för att uppfylla vissa skyldigheter som gäller kemiska produkter.

4 Förslaget till förordning om ändring i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken

6 kap.

1 §

Ändringarna i paragrafen görs för att bestämmelserna i förordningen (1998:942) om kemikalieavgifter m.m., som upphör att gälla, införs i kapitlet.

2 §

Paragrafen är ny och ersätter delvis 2 § första stycket förordningen om kemikalieavgifter m.m. Paragrafen reglerar vad kemikalieavgiften avser och vilka som är skyldiga att betala kemikalieavgift. Avgiftsskyldig är den som tillverkar eller till Sverige för in minst ett ton eller mer av kemiska produkter som ska vara anmälda till produktregistret. Kemikalieavgiften behandlas i avsnitt 5.1–5.3.

3 §

Paragrafen är ny och ersätter 2 § andra och tredje stycket förordningen om kemikalieavgifter m.m. Undantaget i punkten 1 har sin orsak i att årsavgiften för bekämpningsmedel avser prövning och tillsyn för sådana medel. Undantaget i punkten 2 gäller aktörer som inte omfattas av Kemikalieinspektionens tillsynsansvar och således inte heller ska betala för inspektionens tillsyn.

4 §

Paragrafen är ny och ersätter 4 och 5 §§ förordningen om kemikalieavgifter m.m. Produktavgiften och årsavgiften ersätts enligt den nya bestämmelserna av en registreringsavgift och en mængdavgift. Mængdavgiften betalas per ton och är indelad i tre olika kategorier som är kopplade till produkternas farlighet.

5 §

Den nya paragrafen motsvarar 3 § förordningen om kemikalieavgifter m.m.

6 §

Paragrafen är ny och gäller avgifter för kemiska bekämpningsmedel. Paragrafen motsvarar delvis 6 § förordningen om kemikalieavgifter m.m. Indelningen i olika avgiftsärenden och ansökningsavgifterna för dessa har ändrats. Årsavgiften har höjts.

7 §

Bestämmelserna gäller avgifter för biologiska bekämpningsmedel. Paragrafen är ny och motsvarar delvis 7 § förordningen om kemikalieavgifter m.m. Liksom för kemiska bekämpningsmedel har indelningen i olika avgiftsärenden och ansökningsavgifterna för dessa ändrats. Årsavgiften har sänkts. En ytterligare ändring är att årsavgiften beräknas på det sammanlagda värdet av alla innehavarens godkända bekämpningsmedel. Enligt nuvarande bestämmelser betalas en årsavgift för varje godkänt bekämpningsmedel.

8 §

Paragrafen är ny och motsvarar 9 § förordningen om kemikalieavgifter m.m.

9 §

Bestämmelserna gäller avgift för den EU-gemensamma prövningen av verksamma ämnen i växtskyddsmedel, s.k. SERP-avgift. Paragrafen är ny och motsvarar i stora delar 8 § förordningen om kemikalieavgifter m.m. Ansökningsavgiften för mikroorganismer har sänkts. Den lägre ansökningsavgiften gäller också feromoner och tillsatser som får användas i livsmedel eller foder.

10 §

Bestämmelserna gäller avgift för den EU-gemensamma prövningen av verksamma ämnen i biocider. Paragrafen är ny och motsvarar i stora delar 8 a § förordningen om kemikalieavgifter m.m. Liksom för avgiften enligt 9 § har ansökningsavgiften för mikroorganismer sänkts. Samma avgift gäller också för feromoner och tillsatser som får användas i livsmedel eller foder.

11 och 12 §§

Paragraferna är nya och motsvarar 8 b respektive 8 c § förordningen om kemikalieavgifter m.m.

13 §

Den nya paragrafen motsvarar 8 d § första och andra stycket förordningen om kemikalieavgifter m.m. Bestämmelserna avser fastställandet av slutliga avgift enligt någon av bestämmelserna i 9–12 §§. Ett nytt tredje stycke innebär en lägre avgift om ansökan avser en mikroorganism, en feromon eller en tillstats som får användas i livsmedel eller foder.

14 och 15 §§

Paragraferna är nya och motsvarar 10 respektive 11 § förordningen om kemikalieavgifter m.m.

8 kap.*2 §*

Ändringen i det nya första stycket innebär att bestämmelserna om varuprov och ersättning för provtagning och undersökning i 26 kap. 22 a och 22 b §§ miljöbalken ska gälla även för EG-förordningarna på kemikalieområdet under miljöbalkens tillämpningsområde. Ändringen i andra stycket är en följd av att bestämmelser om kostnader för provtagning och undersökning av prov i

samband med tillsyn enligt 14 kap. miljöbalken förts i de tidigare nämnda bestämmelserna i 26 kap. miljöbalken.

9 kap.

1 §

Ändringen i andra stycket är en följd av att bestämmelserna om debitering av årsavgifter för bekämpningsmedel i 12 § förordningen om kemikalieavgifter m.m. upphävs.

Övergångsbestämmelser

Bestämmelserna innebär att äldre bestämmelser gäller i ärenden som redan inletts när förordningen träder i kraft och där ansökningsavgift i de flesta fall redan betalats. Äldre bestämmelser tillämpas också under en övergångstid för avgifter som betalas årligen.

5 **Förslaget till förordning om ändring i förordningen (1998:946) om svavelhaltigt bränsle**

19 §

Genom ändringen förs ansvaret för tillsyn av bunkerleverantörer över från Naturvårdsverket till Kemikalieinspektionen i enlighet med principerna för fördelning av ansvaret för övrig kemikalietillsyn.

20 §

Att Kemikalieinspektionen enligt ändringen tar över ansvaret för registret över bunkerleverantörer är en följd av att myndigheten blir tillsynsmyndighet av sådana leverantörer.

22 §

Första stycket upphävs som en följd av att regleringen av Sjöfartsverkets tillsynsansvar förs över till förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken. I det nuvarande andra stycket görs en rent språklig justering. Ändringen i det nuvarande tredje stycket är en följd av att Kemikalieinspektionen blir ny tillsynsmyndighet. I det nuvarande tredje stycket införs en hänvisning till förordningen om tillsyn enligt miljöbalken eftersom regleringen av tillsynsansvaret förs över dit.

6 Förslaget till förordning om ändring i förordningen (2007:19) om PCB m.m.

1 §

Ändringen består i en ny punkt med en hänvisning till Reach. Ändringen motiveras i avsnitt 6.2.

7 Förslaget till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1060)

1 kap.

2 §

Ändringen innebär att hänvisningen till artikel 35 i Reach görs om till en allmän hänvisning till Reach. Det är en följd av att Arbetsmiljöverket får ett större ansvar för tillsynen över Reach.

3 kap.

2 b §

I 2 a § första stycket finns bestämmelser om arbetsgivarens ansvar för att systematiskt planera, leda och kontrollera verksamheten på ett sätt som leder till att arbetsmiljön uppfyller föreskrivna krav på en god arbetsmiljö. I samma paragrafs andra stycke finns bestäm-

melse om skyldighet för arbetsgivaren att dokumentera arbetsmiljön och upprätta handlingsplaner. Arbetsgivarens skyldigheter enligt 2 a § brukar benämnas systematiskt arbetsmiljöarbete. Den nya paragrafen innebär att regeringen får meddela föreskrifter om att kraven i 2 a § första och andra stycket ska gälla i fråga om efterlevnaden av Reach. Bestämmelserna motiveras i avsnitt 4.7.1.

7 kap.

2 §

Ändringen innebär att förordnandet för Arbetsmiljöverket att utöva tillsyn över artikel 35 i Reach ändras till ett bemyndigande för regeringen att föreskriva om Arbetsmiljöverkets tillsyn över Reach.

7 kap.

7 §

Ändringen innebär att Arbetsmiljöverket får de meddela förelägganden eller förbud som behövs för att de bestämmelser i Reach som omfattas av Arbetsmiljöverkets tillsynsansvar ska följas. Överträdelse av sådana förelägganden och förbud omfattas av straffbestämmelserna i 8 kap. 1 §.

8 Förslaget till förordning om ändring i arbetsmiljöförordningen (1977:1166)

17 §

Den nya paragrafen innebär att Arbetsmiljöverket får tillsynsansvar i arbetsmiljöfrågor över vissa artiklar i Reach. Ansvar omfatta sådana skyldigheter som är knutna till användningen av ämnen och beredningar och arbetsgivarens ansvar för riskhanteringsåtgärder. Tillsynsansvaret för kemikaliesäkerhetsrapporter innebär att Arbetsmiljöverket ska kontrollera att skyldigheten att upprätta en

sådan följs, men inte kontroll av att innehållet uppfyller kraven i Reach. Det sist nämnda ansvaret faller under tillsynsmyndigheten enligt miljöbalken.

17 a §

Paragrafen är ny. Enligt bestämmelserna ska Arbetsmiljöverket underrätta den ansvariga tillsynsmyndigheten enligt miljöbalken om brister i efterlevnaden av de bestämmelser som anges i 17 § i frågor som faller omfattas av en annan myndighets tillsynsansvar. Paragrafen behandlas i avsnitt 4.7.4 och i kommentaren till 16 a § förordningen om tillsyn enligt miljöbalken.

9 Förslaget till lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364)

5 kap

1 §

Ändringarna innebär att Sjöfartsverket får motsvarande ansvar som Arbetsmiljöverket för tillsynen över Reach när det gäller fartyg.

10 Förslaget till förordning om ändring i förordningen (1993:1322) om informationsutbyte inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet i fråga om farliga konsumentvaror

3 a §

Paragrafen är ny och innebär att en länsstyrelse eller kommunal nämnd som vidtar åtgärder som kan kräva en underrättelse enligt förordningen, en s.k. Rapex-anmälan, ska lämna uppgifter till Kemikalieinspektionen. Om Kemikalieinspektionen anser att en underrättelse krävs ska de lämnas vidare till Konsumentverket. Bestämmelserna motiveras i avsnitt 4.7.4.

10 Förslaget till instruktionsändringar

Ändringar i instruktionerna för Kemikalieinspektionen, länsstyrelserna, Arbetsmiljöverket och den nya myndigheten Myndigheten för samhällsskydd och beredskap innebär att Kemikalieinspektionen förordnar anställda hos de andra myndigheter att bedriva tillsyn för inspektionens räkning. Systemet med förordnanden för tillsyn behandlas i avsnitt 4.2.2.

Kommittédirektiv



Översyn av svensk kemikalielagstiftning

Dir.
2008:73

Beslut vid regeringssammanträde den 1 mars 2007.

Sammanfattning av uppdraget

En särskild utredare skall se över den svenska kemikalielagstiftningen med avseende på tillsyn, avgifter och vad som därutöver följer av att Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG (EUT L 396, 30.12.2006, s.1, Celex 32006R1907), träder i kraft. Uppdraget innefattar sammanfattningsvis att analysera och lämna förslag till

- de författningsändringar som bedöms nödvändiga till följd av ikraftträdandet av Reach,
- hur det nationella tillsynsansvaret (operativ tillsyn och tillsynsvägledning) som en följd av Reach och övrig kemikalielagstiftning, inbegripet lagstiftningen för bekämpningsmedel, lämpligen bör fördelas dels mellan olika centrala myndigheter, dels mellan centrala, regionala och lokala tillsynsmyndigheter,
- kemikalie- och bekämpningsmedeltillsynens omfattning och inriktning för att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig tillsyn över efterlevnaden, samt
- utformningen av det nationella systemet för kemikalieavgifter inklusive avgifter för bekämpningsmedel.

Utredaren skall beakta relevanta rapporter och utredningar, uppmärksamma hur Reach hanteras i andra medlemsstater samt särskilt beakta hur Reach kommer att påverka små- och medelstora företag.

Utredaren skall presentera en analys av de konsekvenser som de föreslagna författningsändringarna och övriga förslag kan få.

Bakgrund

Tillämpningen av de EG-bestämmelser på kemikalieområdet som föregick Reach har medfört allvarliga brister i hanteringen och användningen av kemikalier inom EU. En brist är att myndigheters bedömningar av kemikaliers effekter på hälsa och miljö tar alldeles för lång tid. Fler än 30 000 kemiska ämnen finns i nuläget på den europeiska marknaden. Av dessa är det färre än 1 500 som har testats och bedömts.

Krav på att tillverkare och importörer skall riskbedöma nya ämnen infördes inom gemenskapen 1981. Ämnen som fanns på marknaden före 1981 (s.k. existerande ämnen) omfattas inte av motsvarande krav. Dessa existerande ämnen utgör i dag ca 90 procent av de ämnen som används inom gemenskapen. Avseende dessa ämnen har i stället ansvaret legat på ansvarig myndighet att ta fram data om ämnet. Arbetet med att ta fram data och riskbedöma existerande ämnen har gått mycket långsamt. Detta har medfört att kunskap om miljö- och hälsoegenskaper fortfarande saknas för merparten av dessa ämnen.

Den 29 oktober 2003 presenterade EG-kommissionen ett förslag till en ny samlad kemikalielagstiftning i EG-förordningen om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach).

Den 18 december 2006 beslutades förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach). Med anledning av Reach beslutades samtidigt om en ändring av rådets direktiv 67/548/EEG av den 27 juni 1967 om tillnärmning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/121/EG.

Reach träder i kraft stegvis under en period av 11 år från och med den 1 juni 2007. En mängd vägledningsdokument och IT-baserade hjälpmedel utarbetas för närvarande inom EU.

Reach ersätter 40 existerande förordningar och direktiv inom EU och blir en gemensam och harmoniserad lagstiftning för alla EU:s medlemsstater.

Syftet med den nya lagstiftningen är att ta ett helhetsgrepp på kemiska hälso- och miljörisker samt att öka företagens konkurrenskraft genom skapandet av en gemensam inre marknad. Företagen får ett tydligare ansvar för att undersöka sina kemiska ämnens hälso- och miljöfarlighet. Företagen skall riskbedöma och redovisa hur vissa ämnen skall hanteras på ett säkert sätt. Särskilt farliga ämnen får inte användas utan tillstånd. Dessutom innehåller Reach regler som berör ämnen i varor, dvs. inte enbart ämnen i kemiska produkter.

Vissa ämnesgrupper och användningsområden har undantagits från Reach, trots att de innehåller eller berör kemikalier. Här kan nämnas bl.a. bekämpningsmedel, läkemedel, livsmedel och foder.

Reach kommer att beröra ett mycket stort antal företag som tillverkar, importerar eller använder kemiska ämnen, men även ett antal av de företag som enbart hanterar varor. Enligt en studie från Nutek (*R 2004:12*) kommer de tyngsta kraven i Reach – registreringskraven – att beröra mellan 700 och 2 300 företag. Merparten av dessa företag finns i branscherna för kemisk tillverkning eller detaljhandel och de flesta berörs i egenskap av importörer av kemiska ämnen och beredningar. Av dessa företag är 88 procent små eller medelstora företag och 70 procent har färre än 50 anställda. Vissa av kraven i Reach kommer att beröra merparten av svensk tillverkningsindustri i dess egenskap av användare av kemiska ämnen och beredningar.

Reach inom EU

En central kemikaliemyndighet, med säte i Helsingfors, inrättas på gemenskapsnivå. Den centrala kemikaliemyndigheten skall hantera data i samband med registrering av ämnen, ta fram underlag och lämna förslag till beslut i ärenden, yttra sig om olika aspekter på kemikaliehantering, samordna tillsynsfrågor och hålla databaser och information om kemikalier tillgängliga för allmänheten.

Den centrala kemikaliemyndigheten kommer att fatta bindande beslut i vissa frågor när medlemsstaterna är eniga. Viktigare beslut eller beslut när medlemsstaterna är oeniga kommer att fattas av kommissionen efter hörande av medlemsstaterna i ett kommitté-

förfarande. Kemikaliemyndigheten kommer även att förbereda de ärenden som skall beslutas av kommissionen.

Medlemsstaterna kommer att utse de nationella myndigheter som skall delta i kommittéarbetet. De nationella myndigheternas roll innebär en rad nya eller förändrade arbetsuppgifter, däribland ämnesutvärderingar och tillståndsprövning, underlag för begränsningar av farliga ämnen samt tillsyn inom respektive medlemsstat.

Avgifter från företagen till den centrala kemikaliemyndigheten för registrering och för tillståndsprövning införs.

Parallellt med Reach pågår ett arbete med att genomföra ett globalt system för klassificering och märkning av kemikalier (Global Harmonized System of Classification and Labelling of Chemicals – GHS) inom EU. GHS-reglerna har ett nära samband med Reach och kommer att tas in i en särskild gemenskapsförordning. Något förslag till en sådan förordning har dock ännu inte lagts fram av kommissionen.

Gällande svenska regler och mål inom kemikalieområdet

År 1999 antog riksdagen 15 miljö kvalitetsmål (prop. 1997/98:145, bet. 1998/99: MJU6, rskr. 1998/99:183). Ett 16:e miljö kvalitetsmål antogs 2005 (prop. 2004/05:150, bet. 2005/06: MJU3, rskr. 2005/06:48). Miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö innebär att miljön skall vara fri från ämnen och metaller som skapats eller utvunnits av människan och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Till detta miljö kvalitetsmål hör en rad delmål som skall tjäna som riktmärken för arbetet med en Giftfri miljö. Reach har av regeringen och riksdagen bedömts vara den enskilt viktigaste processen för uppfyllandet av miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö (prop. 2004/05:150, bet. 2005/06: MJU3, rskr. 2005/06:48).

De svenska bestämmelserna om kemikalier finns i första hand i 14 kap. miljöbalken, i förordningen (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer samt i föreskrifter meddelade av Kemikalieinspektionen.

Bestämmelser om kemikalier finns även i exempelvis lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor och lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor som reglerar hantering och import av sådana varor. En översyn av lagen om brandfarliga och explosiva varor har gjorts och förslag till en ny lag och förordning om brandfarliga och

explosiva varor har lämnats (Ny reglering om brandfarliga och explosiva varor – SOU 2006:16). Förslaget har remissbehandlats och är nu föremål för beredning inom Regeringskansliet.

Generella bestämmelser om tillsyn finns i 26 kap. miljöbalken. Specifika bestämmelser med utpekande av ansvariga myndigheter finns i förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken. Även förordningen (1998:950) om miljöstraffavgifter samt förordningen (1998:940) om avgifter för provning och tillsyn enligt miljöbalken är relevanta på miljöområdet. Kemikalieinspektionens avgiftssystem för tillsyn och provning regleras genom förordningen (1998:942) om kemikalieavgifter m.m.

Riksrevisionens granskning av tillsynen

Riksrevisionen presenterade den 20 februari 2006 rapporten *Mer kemikalier och bristande kontroll – tillsynen av tillverkare och importörer av kemiska produkter* (RiR 2006:4). I rapporten redogör Riksrevisionen för sin granskning av statens insatser vid tillsyn av tillverkare och importörer av kemiska produkter.

Riksrevisionen har identifierat brister i såväl tillsynens omfattning som innehåll. Riksrevisionen bedömer att alldeles för få företag blir föremål för inspektion. Samtidigt menar revisionen att den tillsyn som utförs är otillräcklig i relation till de brister som identifieras hos de granskade företagen.

Riksrevisionen har vidare uppmärksammat att det finns parallella ansvar för den operativa tillsynen och för tillsynsvägledningen. Enligt revisionens uppfattning motverkas ett gott tillsynsresultat av att

- tydligt avgränsade ansvarsområden saknas mellan tillsynsmyndigheterna,
- tillsynsmyndigheternas resurser är begränsade, samt
- det finns andra områden som ställer tydligare krav på insatser från myndigheterna.

Riksrevisionen rekommenderar att regeringen bör överväga att

- vidta de åtgärder som krävs för att försäkra sig om att tillsynen av kemiska produkter har en omfattning och en inriktning som svarar mot dagens risksituation och de mål som uttrycks i miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö,

- ta initiativ till en översyn av fördelningen av ansvar för tillsyn av kemiska produkter enligt miljöbalken, dvs. ansvarsfördelningen mellan Kemikalieinspektionen och de kommunala tillsynsnämnderna för operativ tillsyn samt mellan Kemikalieinspektionen och länsstyrelserna för tillsynsvägledning,
- precisera vilka krav som bör ställas på Kemikalieinspektionen och länsstyrelserna avseende tillsynsvägledning, särskilt när det gäller uppföljning och utvärdering av den operativa tillsynen, och
- se över systemet för kemikalieavgifter.

Ekonomistyrningsverkets förslag till finansiering

Ekonomistyrningsverket har på uppdrag av regeringen överlämnat en rapport där verket har utrett finansieringen av arbetet med bekämpningsmedel vid Kemikalieinspektionen och en rapport där verket har utrett hur främjandet av tillgången på bekämpningsmedel med låg risk kan finansieras.

I rapporten Avgiftssystem för prövning och tillsyn av bekämpningsmedel (ESV 2003:11) redovisar verket förslag kring vilka delar av Kemikalieinspektionens arbete med bekämpningsmedel som bör finansieras med avgifter och vilka delar som bör finansieras med skattemedel. Ekonomistyrningsverket lämnar även förslag till bl.a. ett avgiftssystem för prövning och tillsyn av bekämpningsmedel.

I rapporten Stöd för bekämpningsmedel med låg risk (ESV 2005:12) föreslår Ekonomistyrningsverket bl.a. att en del av Kemikalieinspektionens anslag skall reserveras för finansiellt stöd för prövning av bekämpningsmedel med låg risk för hälsa och miljö. Verket föreslår att företag som ansöker om godkännande för produkter som klassificeras som lågriskprodukter skall få avgiften reducerad med 50 procent.

Utredningsbehovet

Ikraftträdandet av Reach innebär att den europeiska kemikalielagstiftningen förändras i grunden. För att klara av övergången till det nya regelverket på nationell nivå behövs en översyn av den

svenska kemikalielagstiftningen och annan nationell lagstiftning med anknytning till kemikalieområdet.

Som en följd av ikraftträdandet av Reach och inrättandet av en europeisk kemikaliemyndighet kommer de nationella myndigheternas arbetsuppgifter och rutiner att förändras, inte minst avseende tillsynsarbetet.

En allmän översyn av tillsynsverksamheten men även av avgiftssystemet är därför nödvändig. Översynen bör inte enbart vara begränsad till de effekter som Reach medför för allmänkemikalier, utan bör även inkludera bekämpningsmedel.

Kemikalieinspektionen har inför ikraftträdandet av Reach lämnat förslag på vilka ändringar i svensk lagstiftning som måste vara utförda före den 1 juni 2007 (*Behovet av svensk lagstiftning när REACH träder i kraft*, Miljödepartementets dnr M2007/197/Kk). Dessa förslag kommer att beredas inom Regeringskansliet under våren 2007.

Förhållandet mellan Reach och svensk nationell lagstiftning

Reach är en gemenskapsförordning och kommer därför att gälla direkt i Sverige. Sveriges nuvarande kemikalielagstiftning grundar sig även den till största delen på EG-regler.

Ikraftträdandet av Reach kommer att medföra att en stor del av dagens svenska bestämmelser på kemikalieområdet ersätts av bestämmelserna i Reach. Nationella bestämmelser på kemikalieområdet kommer dock även i fortsättningen att behövas på vissa områden som ligger utanför Reach. Vidare ställs i Reach krav på en nationell tillsyn av efterlevnaden av Reach. Den närmare utformningen av tillsynen skall regleras nationellt. Hur tillsynen av hantering av kemikalier i kvantiteter mindre än ett ton skall bedrivas bör också tydliggöras, då detta inte omfattas av Reach.

Reach medför således att en översyn av den svenska kemikalielagstiftningen är nödvändig. I första hand måste bestämmelserna i 14 kap. miljöbalken och de förordningar och föreskrifter som är knutna till detta kapitel ses över. I andra hand måste även övriga författningar med anknytning till kemikalieområdet ses över.

Även förhållandet mellan bestämmelserna i Reach och de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken bör belysas. Vidare behöver det utredas hur produktregistret i 14 kap. 10 § miljöbalken förhåller sig till det register som den centrala kemikalie-

myndigheten kommer att ansvara för enligt Reach. Utgångspunkten bör vara att de funktioner som det svenska produktregistret har skall finnas kvar i den mån dessa funktioner inte ersätts av Reach. Ett mål skall vara att uppnå enkelhet och tydlighet så att företagens uppgiftslämnarbörda kan minskas.

Det behöver även utredas om Reach föranleder ändringar inom andra lagstiftningsområden. Aktuella områden kan vara t.ex. arbetsmiljö, materialåtervinning, hantering av avfall och farligt avfall, hantering av brandfarliga och explosiva varor, åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, sekretess, skydd mot förorening av luft, mark och vatten samt konsumentfrågor avseende ämnen i varor och producentansvar.

Avgifter

Enligt Reach skall avgifter tas ut för registrering av kemiska ämnen samt för tillståndsprövning. Avgifterna tas ut centralt, men avgiftsmedel kan tillgodoföras medlemsstaterna i den mån dessa fullgör uppgifter enligt Reach, t.ex. vad gäller ämnesutvärdering. De nuvarande svenska kemikalieavgifterna tas delvis ut för andra syften, bl.a. för att finansiera tillsynen. Enligt förordningen (1998:942) om kemikalieavgifter m.m. skall avgift betalas för Kemikalieinspektionens prövning och tillsyn i fråga om kemiska produkter, biotekniska organismer och varor enligt 14 kap. miljöbalken.

Det behöver därför utredas vilka förändringar som behöver göras i de svenska reglerna om kemikalieavgifter. Nuvarande avgiftssättning, som bygger på full kostnadstäckning, medför ofta hindrande kostnader för att etablera sig på marknaden för nyetablerade små företag. Denna etableringströskel är från samhällsekonomisk synpunkt problematisk om den försvårar introduktionen av nya miljöanpassade produkter – exempelvis biologiska bekämpningsmedel.

Riksrevisionen har i rapporten om tillsynen av tillverkare och importörer av kemiska produkter (RiR 2006:4) konstaterat att det nationella systemet för kemikalieavgifter bör ses över. Riksrevisionen har bl.a. kritiserat att en betydande del av kemikalieavgifterna i praktiken används för andra ändamål än tillsyn.

Ekonomistyrningsverket har på uppdrag av regeringen utrett finansieringen av arbetet med bekämpningsmedel vid bl.a. Kemikalieinspektionen (ESV 2003:11). Verket ger förslag till vilka delar

av verksamheten som skall vara avgiftsfinansierad respektive skattefinansierad. Ekonomistyrningsverket har även utrett hur man kan främja bekämpningsmedel med låg risk för hälsa och miljö (ESV 2005:12). Bland annat föreslås att en del av Kemikalieinspektionens anslag skall användas för stödåtgärder vid godkännande av bekämpningsmedel med låg risk.

Vid en översyn av avgiftssystemet på kemikalieområdet bör Riksrevisionens och Ekonomistyrningsverkets bedömningar och rekommendationer beaktas. För att få en enhetlig översyn och reglering av avgiftssystemet på kemikalieområdet bör en allmän översyn ske, där avgifterna både för allmänkemikalier och bekämpningsmedel ses över i ett sammanhang. Det är här viktigt att belysa hur en god transparens i avgiftssystemet, som innebär att företagen uppfattar avgifterna som tydliga, konsekventa och ändamålsenliga, kan uppnås.

Sanktioner

Med Reach följer krav på medlemsstaterna att fastställa påföljder vid överträdelser av bestämmelserna i EG-förordningen. Dessa skall rapporteras till EG-kommissionen senast den 1 december 2008. Medlemsstaterna skall också vidta åtgärder för att se till att påföljderna verkställs. Påföljderna skall vara effektiva, proportionerliga och avskräckande.

En genomgång bör således ske av vilka regler i Reach som nationellt bör sanktioneras genom straffbestämmelser samt vilka som bör sanktioneras genom miljöstraffavgifter. Vid genomgången bör hänsyn tas till att Reach introducerar en rad åtgärder för begränsning av risker med kemiska ämnen såsom krav på tester, redovisning av testdata, riskbedömningar och tillhandahållande av information om kemiska ämnens inneboende egenskaper. Ett sanktionssystem bör därför väljas som både främjar efterlevnaden av dessa kunskapsuppbyggande åtgärder och minskar benägenheten att överträda bestämmelserna. I utredningen skall det också beaktas hur sanktionssystem i andra EU-länder kommer eller kan komma att utformas, för att skapa förutsättningar för en sund konkurrens på lika villkor på den inre marknaden.

Tillsynsorganisationen

Den nya europeiska kemikaliemyndigheten kommer att ha huvudansvaret för tillsynen av Reach på gemenskapsnivå. Ansvaret för det operativa tillsynsarbetet kommer även i framtiden att ligga på de nationella tillsynsmyndigheterna. I dag är det i första hand Kemikalieinspektionen, länsstyrelserna och de kommunala tillsynsmyndigheterna som utövar operativ kemikalietillsyn, men även Naturvårdsverket, Arbetsmiljöverket, Generalläkaren och Räddningsverket utövar viss kemikalietillsyn.

Reach skapar ett behov av ett fungerande samarbete mellan den europeiska kemikaliemyndigheten och de nationella Reachmyndigheterna samt övriga nationella tillsynsmyndigheter. Det kommer även att finnas ett starkt behov av samarbete mellan medlemsstaterna i tillsynsfrågor.

Riksrevisionen har i sin rapport RiR 2006:4 bedömt att den nuvarande tillsynen av tillverkare och importörer av kemiska produkter är otillräcklig både avseende omfattning och innehåll. Riksrevisionen har lämnat ett antal rekommendationer med förslag på överväganden. Regeringen delar bedömningen att den nuvarande tillsynen är otillräcklig. I samband med översynen av den svenska lagstiftningen till följd av Reach och mot bakgrund av den granskning och de rekommendationer som Riksrevisionen har gjort, finns det således ett behov av att se över hela tillsynsverksamheten. För att få en enhetlig översyn av tillsynen på hela kemikalieområdet, bör denna översyn inbegripa tillsyn av både allmänkemikalier och bekämpningsmedel.

Den svenska kemikalietillsynen skall utformas så att den säkerställer en effektiv och ändamålsenlig tillsyn över efterlevnaden av Reach och övrig kemikalielagstiftning, inbegripet lagstiftningen för bekämpningsmedel, samt blir en viktig del i arbetet mot miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. Översynen bör därför omfatta hur kemikalietillsynen bör vara utformad organisatoriskt och belysa fördelningen av ansvaret dels mellan centrala myndigheter med centralt ansvar för tillsynsvägledning inom angivna ansvarsområden, dels mellan centrala, regionala och lokala tillsynsmyndigheter. Översynen bör även innefatta vilken omfattning, utformning och innehåll tillsynen bör ha.

Det bör särskilt uppmärksammas att Reach även lägger ansvar på yrkesanvändare av kemikalier och att detta medför ett behov av tillsyn av att yrkesanvändare genomför de åtgärder för skydd av

arbetsmiljö och yttre miljö som leverantören rekommenderar eller själva gör en kemikaliesäkerhetsbedömning. I detta sammanhang behöver särskilt Arbetsmiljöverkets roll i tillsynsarbetet analyseras.

Uppdraget

En särskild utredare skall se över det svenska regelverket på kemikalieområdet med avseende på tillsyn, avgifter och vad som därutöver följer av att Reach träder i kraft.

I uppdraget ingår att särskilt undersöka förhållandet mellan Reach och nationella regler i syfte att försäkra sig om att kraven enligt EG-rätten uppfylls. En översyn behöver bl.a. göras av bestämmelserna i 14 kap. miljöbalken. Även förhållandet mellan Reach och de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken behöver utredas.

Utredaren skall göra en översyn av samtliga lagstiftningsområden som berörs av Reach. Här avses bl.a. områden som arbetsmiljö, materialåtervinning, hantering av avfall och farligt avfall, hantering av brandfarliga och explosiva varor, åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, sekretess, skydd mot förorening av luft, mark och vatten samt konsumentfrågor avseende ämnen i varor och producentansvar.

Utredaren skall därutöver, för att nå syftet med Reach och miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö, göra en allmän översyn av avgiftssystemet för kemikalier, tillsynen för kemikalier, tillsynsorganisationen och ansvarsfördelningen mellan de berörda nationella tillsynsmyndigheterna inklusive länsstyrelser och kommunala tillsynsmyndigheter. Översynen av avgiftssystemet och tillsynsverksamheten för kemikalier skall omfatta systemen i sin helhet och avse både allmänkemikalier och bekämpningsmedel.

Utredaren skall inom ramen för sitt uppdrag värdera för- och nackdelar med en avgiftskonstruktion som stimulerar en introduktion av kemikalier eller bekämpningsmedel som bedöms vara särskilt önskvärda på grund av sina miljöegenskaper. Denna utvärdering kan, om utredaren anser det lämpligt, begränsas till att endast omfatta bekämpningsmedel.

Utredaren skall kartlägga och analysera behovet av förändringar, föreslå åtgärder med utgångspunkt i den genomförda analysen och uppmärksammade brister samt överväga och föreslå författningsförändringar. Utredaren skall också analysera och beakta

konsekvenserna av förslagen, särskilt för små och medelstora företag.

Utredaren skall uppmärksamma hur frågor till följd av ikraftträdandet av Reach kommer eller kan komma att hanteras i andra länder inom gemenskapen.

Utredaren bör så långt det är möjligt beakta utvecklingen vad gäller införandet av gemensamma regler om klassificering och märkning av kemikalier (GHS).

Utredaren skall särskilt

- ta hänsyn till Riksrevisionens rapport Mer kemikalier och bristande kontroll – tillsynen av tillverkare och importörer av kemiska produkter (RiR 2006:4) och de rekommendationer som lämnas i rapporten,
- beakta Ekonomistyrningsverkets bedömningar i rapporten Avgiftssystem för prövning och tillsyn av bekämpningsmedel (ESV 2003:11) och rapporten Stöd för bekämpningsmedel med låg risk (ESV 2005:12),
- beakta Kemikalieinspektionens promemoria (dnr M2007/197/Kk) om vilka författningsändringar som behöver vara genomförda innan Reach träder ikraft den 1 juni 2007,
- uppmärksamma betänkandet Ny reglering av brandfarliga och explosiva varor (SOU 2006:16),
- uppmärksamma betänkandet Öppna system för provning och kontroll – En utvärdering (SOU 2006:113),
- i relevanta delar beakta Nuteks rapport REACH – EU:s förslag till nya kemikaliereregler – omfattning och effekter för svenska företag (R 2004:12),
- hålla sig informerad om det arbete med riktlinjer för tillsyn som pågår inom Finansdepartementet, och
- följa beredningen inom Regeringskansliet av förslagen i Ansvarskommitténs slutbetänkande *Hållbar samhällsutveckling med utvecklingskraft* (SOU 2007:10).

Utredaren skall särskilt beakta hur Reach kommer att påverka små- och medelstora företag. Utredarens förslag skall vara i överensstämmelse med regeringens ambition om en generell regelförenkling för att minska företagens administrativa kostnader.

Konsekvenser och arbetets genomförande

Enligt 14 och 15 §§ kommittéförordningen (1998:1474) skall konsekvenser i olika avseenden av utredningsförslag beräknas och redovisas. Utredaren skall särskilt uppmärksamma de ekonomiska konsekvenserna för staten, kommuner, företag och enskilda samt de samhällsekonomiska konsekvenserna. Konsekvenserna för berörda myndigheters resurser skall beaktas och belysas. Vid eventuella statsfinansiella effekter skall utredaren föreslå finansiering.

Utredaren skall samråda med berörda myndigheter, kommuner, näringslivet, experter och organisationer.

När det gäller konsekvenser för företag, särskilt för små och medelstora företag, skall utredaren även samråda med Näringslivets regelnämnd. Om förslagen har betydelse för små företags arbetsförutsättningar eller villkor i övrigt i förhållande till större företags, skall detta redovisas.

Utredaren skall redovisa sitt uppdrag i ett slutbetänkande senast den 30 juni 2008. Utredaren skall senast den 31 oktober 2007 redovisa ett delbetänkande avseende de förslag till åtgärder som krävs för tillämpningen av de delar av Reach som börjar gälla den 1 juni 2008.

(Miljödepartementet)

OLIKA AKTÖRERS ANSVAR

1¹. TILLVERKARE AV ÄMNE

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|--|--|-------------------------|--|
| REACH-krav, tillverkare | | | |
| 1. Registrering av ämnen | Avdelning II i Reach | J | A. Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt MB |
| 2. Kemikaliesäkerhetsbedömning, -rapport | Avdelning II i Reach | J | |
| 3. Gemensamt utnyttjande av data och onödig testning | Avdelning III i Reach | J | Kommunen eller efter överflyttning länsstyrelsen (artikel 26.3 och 30); i övrigt se A ovan |
| 4. Spara information | Avdelning IV i Reach (art. 36) | J, delvis | Se A ovan |
| 5. Utvärdering av registreringsunderlag och ämnen | Avdelning VI i Reach | J | |
| 6. Begränsningar | Avdelning VIII i Reach | N | |
| Andra krav vid tillverkning | | | |
| 1. Begränsningar för klorerade lösningsmedel och dekabromdifenyleter | Miljöbalken, förordn. (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter | N | Kemikalieinspektionen och kommunal nämnd |
| 2. Anmälan till Kemikalieinspektionens produktregister | Miljöbalken, förordn. (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer och Kemikalieinspektionens föreskrifter | N | Kemikalieinspektionen och kommunal nämnd |
| 3. Kosmetiska produkter – anmälan till Läkemedelsverkets produktregister | Miljöbalken, förordn. (1998:941), förordn. (1993:1283) om kosmetiska och hygieniska produkter och Läkemedelsverkets föreskrifter | N | Läkemedelsverket och kommunal nämnd |
| 4. Godkännande av explosiva varor och tillstånd för explosiva och brandfarliga varor | Lag (1988:868) och förordn. (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor och Räddningsverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, kommunala nämnden (brandfarliga varor) och polismyndigheten (explosiva varor) |
| 5. Deklaration vid produktion av vissa produkter | EG-förordning 1334/2000, lag (2000:1064) | N | Inspektionen för strategiska produkter |

¹ Vi har i tabellerna inte tagit ställning till vad den harmoniserande verkan av vissa EU-regler medför för utrymmet att tillämpa nationella regler om t.ex. produktinformation.

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|---|---|----------------------------------|---|
| med dubbla användningsområden (civila och militära) | resp. förordn. (2000:1217) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd | | |
| 6. Tillstånd för vissa varor som kan användas som berusningsmedel | Lag (1999:42) resp. förordn. (1999:58) o förbud mot vissa hälsofarliga varor | N | Statens folkhälsoinstitut |
| Andra krav vid utsläppande på marknaden och användning (inklusive om leverantör) | | | |
| 1. Information i distributionskedjan, bl.a. säkerhetsdatablad (SDB) + exponeringsscenarioer och överensstämmelse mellan kemikaliesäkerhetsrapport (KSR) och SDB | Avdelning IV | N J om info i KSR ifrågasätts | Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt MB |
| 2. Tillstånd enligt Reach | Avdelning VII i Reach | J | Se A ovan |
| 3. Anmälan till klassificerings- och märkningsregistret (om inte informationen lämnats vid registrering) | Avdelning XI i Reach | J | Se A ovan |
| 4. Klassificering och märkning (+ barnskyddande förslutningar och kännbar varningsmärkning) | Miljöbalken, förordn. (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer och Kemikalieinspektionens föreskrifter | N | A. Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt MB B. Kommunal nämnd (hantering) |
| 5. Tillstånd särskilt farliga ämnen och beredningar | Se 4 ovan | N | Se A och B ovan |
| 6. Bekämpningsmedel – godkännande | Miljöbalken, bl.a. förordn. (2000:338 och 2006:1010) om biocider respektive växtskyddsmedel, KemI:s föreskrifter | N | Se A och B ovan |
| 7. Kosmetiska produkter – produktinformation, begränsningar m.m. | Miljöbalken, förordn. (1998:941), förordn. (1993:1283) om kosmetiska och hygieniska produkter och Läkemedelsverkets föreskrifter | N | Läkemedelsverket och kommunal nämnd |
| 8. Färger och lacker med organiska lösningsmedel – begränsningar | Se 5 ovan | N | Se A och B ovan |
| 9. Tvätt- och rengöringsmedel | EG-förordning 648/2004, miljöbalken | N | Kemikalieinspektionen |
| 10. Ozonnedbrytande ämnen och flourerade växthusgaser – bl.a. förbud och begränsningar | EG-förordning 2037/2000 respektive 842/2006, miljöbalken och förordn. (2007:846) om flourerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen | N | F-gaser i utrustning i fartyg: Sjöfartsverket |
| 11. Svavelhaltigt bränsle – gränsvärde | Miljöbalken, förordning (1998:946) om svavelhaltigt bränsle | N | Naturvårdsverket och Sjöfartsverket |

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|---|--|-------------------------|---|
| 12. Produktsäkerhet konsumentprodukter – säkra produkter, information | Produktsäkerhetslag (2004:451) och produktsäkerhetsförordn. (2004:469) | N | Konsumentverket och statliga myndigheter som har tillsyn över särskilda bestämmelser om produktsäkerhet |
| 13. Produktsäkerhet leksaker – CE-märkning m.m. | Lag och förordn. (1992:1327, resp. 1993:971) om leksakers säkerhet | N | Konsumentverket |
| 14. Läkemedel – godkännandekrav m.m. | EG-förordning 726/2004 m.fl., läkemedelslag (1992:859), läkemedelsförordn. (2006:272) och Läkemedelsverkets föreskrifter | N | Läkemedelsverket |
| 15. Medicintekniska produkter – CE-märkning m.m. | Lag (1993:584) och förordn. (1993:876) om medicintekniska produkter och Läkemedelsverkets föreskrifter | N | Läkemedelsverket |
| 16. Livsmedelstillsatser – begränsningar | EG-förordning 178/2002 m.fl., livsmedelslag (2006:804) och –förordn. (2006:813) | N | Livsmedelsverket, länsstyrelsen och kommunal nämnd |
| 17. Motorbränslen – gränsvärden | Lag (2001:1080) om avgasrening och motorbränslen, förordn. (1985:838) om motorbränslen | N | Vägverket |
| 18. Transport av farligt gods | Lag (2006:263) resp. förordn. (2006:311) om transport av farligt gods och tillsynsmyndigheternas föreskrifter | N | Räddningsverket för säkerhetsrådgivare samt beroende på transportslag Sjöfartsverket, Luftfartsstyrelsen, polismyndigheterna, Järnvägsstyrelsen eller Kustbevakningen. Strålskydds-institutet och Kärnkraftsinspektionen: transporter av radioaktiva ämnen. |
| 19. Allmänna hänsynsreglerna – kunskap, försiktighetsmått, produktval, produkt-information | Miljöbalken | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| Arbetsmiljökrav | | | |
| 1. Arbetsgivare: Riskbedömning, riskhanteringsåtgärder, restriktioner för vissa arbetstagare, tillstånd- och anmälningsplikt, förbud med dispensmöjlighet | Arbetsmiljölagen (1977:1160) arbetsmiljöförordn. (1977:1166) och Arbetsmiljöverkets föreskrifter | N | Arbetsmiljöverket |
| 2. Tillverkare, importör och överlåtare av ämnen: produktinformation och krav på åtgärder för att hindra och motverka risker | Se 1 ovan | N | Arbetsmiljöverket |
| 3. Information till arbetstagare och | Avdelning IV i Reach (art. 35) | N | Arbetsmiljöverket |

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|---|--|-------------------------|---|
| arbetstagarorg. | | | |
| Platsrelaterade miljöbalkskrav | | | |
| 1. Tillstånds- och anmälningsplikt för tillverkning av kemiska ämnen | Miljöbalken, förordn. (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd | N | Länsstyreslen eller kommunal nämnd |
| 2. Egenkontroll: riskbedömning och kemikalieförteckning | Miljöbalken, förordn. (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| 3. Flyktiga organiska föreningar, utsläpp | Miljöbalken, förordn. (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, Naturvårdsverkets föreskrifter | N | Länsstyrelsen eller kommunal nämnd |
| 4. Utsläpp från stora förbränningsanläggningar | Miljöbalken, förordn. (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, Naturvårdsverkets föreskrifter | N | Länsstyrelsen eller kommunal nämnd |
| 5. Svavelhaltigt bränsle – gränsvärde utsläpp | Miljöbalken, förordning (1998:946) om svavelhaltigt bränsle | N | Naturvårdsverket och Sjöfartsverket |
| 6. Cisterner – krav på konstruktion och kontroll | Miljöbalken, förordn. (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer, Naturvårdsverkets föreskrifter | N | A. Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt MB B. Kommunal nämnd (hantering) |
| 7. Spridning och annan användning av bekämpningsmedel, bl.a. utbildningskrav | Miljöbalken, bl.a. förordn. 1998:941 om kemiska produkter och biotekniska organismer och Kemikalieinspektionens och Naturvårdsverkets föreskrifter | N | A. Uppdelning enligt B och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt MB B. Kommunal nämnd (hantering) |
| 8. Allmänna hänsynreglerna i övrigt – kunskap, riskbedömning, bästa möjliga teknik och riskhanteringsåtgärder | Miljöbalken | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| Övriga platsrelaterade krav | | | |
| 1. Skydd mot olyckor – riskanalys och skyddsåtgärder m.m. | Lag (2003:778) och förordn. (2003:789) om skydd mot olyckor, Räddningsverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, länsstyrelsen och kommunen |
| 2. Seveso – handlingsprogram, säkerhetsrapport, tillstånd, skyddsåtgärder m.m. | Lag (1999:381) och förordn. (1999:382) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, Räddningsverkets och Arbetsmiljöverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, Arbetsmiljöverket, länsstyrelsen och kommunen |
| 3. Brandfarliga och explosiva varor – | Lag (1988:868) och förordn. (1988:1145) om | N | Räddningsverket, kommunala nämnden |

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|--|---|-------------------------|---|
| skyddsåtgärder (t.ex. cisterner), kompetens och tillstånd m.m. | brandfarliga och explosiva varor och Räddningsverkets föreskrifter | | (brandfarliga varor) och polismyndigheten (explosiva varor) |
| 4. Ozonnedbrytande ämnen och flourerade växthusgaser – bl.a. kontroll av anläggningar och utrustning | EG-förordn. 2037/2000 resp.842/2006, förordn. (2007:846) om flourerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen | N | F-gaser i utrustning i fartyg: Sjöfartsverket |

2. IMPORTÖR AV ÄMNE/BEREDNING

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|--|--|-------------------------|---|
| REACH-krav, importör | | | |
| 1. Registrering av ämnen | Avdelning II i Reach | J | A. Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken |
| 2. Kemikaliesäkerhetsbedömning, -rapport | Avdelning II i Reach | J | |
| 3. Gemensamt utnyttjande av data och onödig testning | Avdelning III i Reach | J | Kommunen eller efter överflyttning länsstyrelsen (artikel 26.3 och 30); i övrigt se A ovan |
| 4. Spara information | Avdelning IV i Reach (art. 36) | J, delvis | Se A ovan |
| 5. Utvärdering av registreringsunderlag och ämnen | Avdelning VI i Reach | J | |
| 6. Begränsningar | Avdelning VIII i Reach | N | |
| Andra krav vid import | | | |
| 1. Anmälan till Kemikalieinspektionens produktregister | Miljöbalken, förordn. (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer och Kemikalieinspektionens föreskrifter | N | Kemikalieinspektionen och kommunal nämnd |
| 2. Kosmetiska produkter – anmälan till Läkemedelsverkets produktregister | Miljöbalken, förordn. (1998:941), förordn. (1993:1283) om kosmetiska och hygieniska produkter och Läkemedelsverkets föreskrifter | N | Läkemedelsverket och kommunal nämnd |
| 3. Godkännande av explosiva varor och tillstånd | Lag (1988:868) och förordn. (1988:1145) om | N | Räddningsverket, kommunala nämnden |

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|---|--|----------------------------------|--|
| för explosiva och brandfarliga varor | brandfarliga och explosiva varor och Räddningsverkets föreskrifter | | (brandfarliga varor) och polismyndigheten (explosiva varor) |
| 5. Deklaration vid produktion av vissa produkter med dubbla användningsområden (civila och militära) | EG-förordning 1334/2000, lag (2000:1064) resp. förordn. (2000:1217) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd | N | Inspektionen för strategiska produkter |
| 6. Tillstånd för vissa varor som kan användas som berusningsmedel | Lag (1999:42) resp. förordn. (1999:58) o förbud mot vissa hälsofarliga varor | N | Statens folkhälsoinstitut |
| Andra krav vid utsläppande på marknaden och användning (inklusive om leverantör) | | | |
| 1. Information i distributionskedjan, bl.a. säkerhetsdatablad (SDB) + exponerings-scenarier och överensstämmelse mellan kemikaliesäkerhetsrapport (KSR) och SDB | Avdelning IV | N J om info i KSR ifrågasätts | A. Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken |
| 2. Tillstånd enligt Reach | Avdelning VII i Reach | J | Se A ovan |
| 3. Anmälan till klassificerings- och märkningsregistret (om inte informationen lämnats vid registrering) | Avdelning XI i Reach | J | Se A ovan |
| 4. Klassificering och märkning (+ barnskyddande förslutningar och kännbar varningsmärkning) | Miljöbalken, förordn. (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer och Kemikalieinspektionens föreskrifter | N | A. Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken B. Kommunal nämnd (hantering) |
| 5. Begränsningar för klorerade lösningsmedel och dekabromdifenyleter | Miljöbalken, förordn. (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter | N | Kemikalieinspektionen och kommunal nämnd |
| 6. Tillstånd särskilt farliga ämnen och beredningar | Se 4 ovan | N | Se A och B ovan |
| 7. Bekämpningsmedel – godkännande | Miljöbalken, bl.a. förordn. (2000:338 och 2006:1010) om biocider respektive växtskyddsmedel, Kemikalieinspektionens föreskrifter | N | Se A och B ovan |
| 8 Kosmetiska produkter – produktinformation, begränsningar m.m. | Miljöbalken, förordn. (1998:941), förordn. (1993:1283) om kosmetiska och hygieniska produkter och Läkemedelsverkets föreskrifter | N | Läkemedelsverket och kommunal nämnd |
| 9. Färger och lacker med organiska lösningsmedel – begränsningar | Se 4 ovan | N | Se A och B ovan |

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|---|--|-------------------------|---|
| 10. Tvätt- och rengöringsmedel | EG-förordning 648/2004, miljöbalken | N | Kemikalieinspektionen |
| 11. Ozonnedbrytande ämnen och flouerade växthusgaser – bl.a. förbud och begränsningar | EG-förordning 2037/2000 respektive 842/2006, miljöbalken och förordn. (2007:846) om flouerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen | N | F-gaser i utrustning i fartyg: Sjöfartsverket |
| 12. Svavelhaltigt bränsle – gränsvärde | Miljöbalken, förordning (1998:946) om svavelhaltigt bränsle | N | Naturvårdsverket och Sjöfartsverket |
| 13. Produktsäkerhet konsumentprodukter – säkra produkter, information | Produktsäkerhetslag (2004:451) och produktsäkerhetsförordn. (2004:469) | N | Konsumentverket och statliga myndigheter som har tillsyn över särskilda bestämmelser om produktsäkerhet |
| 14. Produktsäkerhet leksaker – CE-märkning m.m. | Lag och förordn. (1992:1327, resp. 1993:971) om leksakers säkerhet | N | Konsumentverket |
| 15. Läkemedel – godkännandekrav m.m. | EG-förordning 726/2004 m.fl., läkemedelslag (1992:859), läkemedelsförordn. (2006:272) och Läkemedelsverkets föreskrifter | N | Läkemedelsverket |
| 16. Medicintekniska produkter – CE-märkning m.m. | Lag (1993:584) och förordn. (1993:876) om medicintekniska produkter och Läkemedelsverkets föreskrifter | N | Läkemedelsverket |
| 17. Livsmedelstillsatser – begränsningar | EG-förordning 178/2002 m.fl., livsmedelslag (2006:804) och –förordn. (2006:813) | N | Livsmedelsverket, länsstyrelsen och kommunal nämnd |
| 18. Motorbränslen – gränsvärden | Lag (2001:1080) om avgasrening och motorbränslen, förordn. (1985:838) om motorbränslen | N | Vägverket |
| 19. Transport av farligt gods | Lag (2006:263) resp. förordn. (2006:311) om transport av farligt gods och tillsynsmyndigheternas föreskrifter | N | Räddningsverket för säkerhetsrådgivare samt beroende på transportslag Sjöfartsverket, Luftfartsstyrelsen, polismyndigheterna, Järnvägsstyrelsen eller Kustbevakningen. Strålskydds-institutet och Kärnkraftsinspektionen: transporter av radioaktiva ämnen. |
| 20. Allmänna hänsynsreglerna – kunskap, försiktighetsmått, produktval, produktinformation | Miljöbalken | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|---|---|-------------------------|---|
| Arbetsmiljökrav | | | |
| 1. Tillverkare, importör och överlåtare av ämnen: produktinformation och krav på åtgärder för att hindra och motverka risker | Arbetsmiljölagen (1977:1160) arbetsmiljöförordn. (1977:1166) och Arbetsmiljöverkets föreskrifter | N | Arbetsmiljöverket |
| 2. Om importören är arbetsgivare som tar fysisk befattning med de kemiska produkterna: Riskbedömning, riskhanteringsåtgärder, restriktioner för vissa arbetstagare, tillstånd- och anmälningsplikt, förbud med dispensmöjlighet | Se 1 ovan | N | Arbetsmiljöverket |
| 3. Om importören är arbetsgivare som tar fysisk befattning med de kemiska produkterna: Information till arbetstagare och arbetstagarorg. (art. 35 i Reach) | Avdelning IV i Reach | N | Arbetsmiljöverket |
| Platsrelaterade miljöbalkskrav vid fysisk befattning med de kemiska produkterna | | | |
| 1. Tillstånds- och anmälningsplikt för hantering av kemiska produkter | Miljöbalken, förordn. (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd | N | Länsstyrelsen eller kommunal nämnd |
| 2. Egenkontroll: riskbedömning och kemikalieförteckning | Miljöbalken, förordn. (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| 3. Flyktiga organiska föreningar, utsläpp | Miljöbalken, förordn. (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, Naturvårdsverkets föreskrifter | N | Länsstyrelsen eller kommunal nämnd |
| 4. Utsläpp från stora förbränningsanläggningar | Miljöbalken, förordn. (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, Naturvårdsverkets föreskrifter | N | Länsstyrelsen eller kommunal nämnd |
| 5. Svavelhaltigt bränsle – gränsvärde utsläpp | Miljöbalken, förordning (1998:946) om svavelhaltigt bränsle | N | Naturvårdsverket och Sjöfartsverket |
| 6. Cisterner – krav på konstruktion och kontroll | Miljöbalken, förordn. (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer, Naturvårdsverkets föreskrifter | N | A. Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt MB B. Kommunal nämnd (hantering) |
| 7. Spridning och annan användning av bekämpningsmedel, bl.a. utbildningskrav | Miljöbalken, bl.a. förordn. 1998:941 om kemiska produkter och biotekniska organismer, Kemikalieinspektionens och andra myndighetsföreskrifter | N | A. Uppdelning enligt B och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt MB B. Kommunal nämnd (hantering) |

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|---|--|-------------------------|--|
| 8. Allmänna hänsynreglerna i övrigt – kunskap, riskbedömning, bästa möjliga teknik och riskhanteringsåtgärder | Miljöbalken | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| Övriga platsrelaterade krav vid fysisk befattning med de kemiska produkterna | | | |
| 1. Skydd mot olyckor – riskanalys och skyddsåtgärder m.m. | Lag (2003:778) och förordn. (2003:789) om skydd mot olyckor, Räddningsverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, länsstyrelsen och kommunen |
| 2. Seveso – handlingsprogram, säkerhetsrapport, tillstånd, skyddsåtgärder m.m. | Lag (1999:381) och förordn. (1999:382) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, Räddningsverkets och Arbetsmiljöverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, Arbetsmiljöverket, länsstyrelsen och kommunen |
| 3. Brandfarliga och explosiva varor – skyddsåtgärder (t.ex. cisterner), kompetens och tillstånd m.m. | Lag (1988:868) och förordn. (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor och Räddningsverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, kommunala nämnden (brandfarliga varor) och polismyndigheten (explosiva varor) |
| 4. Ozonedbrytande ämnen och flourerade växthusgaser – bl.a. kontroll av anläggningar och utrustning | EG-förordn. 2037/2000 resp.842/2006, förordn. (2007:846) om flourerade växthusgaser och ozonedbrytande ämnen | N | F-gaser i utrustning i fartyg: Sjöfartsverket |

3. INFÖRSEL AV ÄMNE/BEREDNING FRÅN ANNAT EU-LAND

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|--|--|-------------------------|--|
| Krav vid införsel | | | |
| 1. Anmälan till Kemikalieinspektionens produktregister | Miljöbalken, förordn. (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer och Kemikalieinspektionens föreskrifter | N | Kemikalieinspektionen och kommunal nämnd |
| 2. Kosmetiska produkter – anmälan till Läkemedelsverkets produktregister | Miljöbalken, förordn. (1998:941), förordn. (1993:1283) om kosmetiska och hygieniska produkter och Läkemedelsverkets föreskrifter | N | Läkemedelsverket och kommunal nämnd |
| 3. Deklaration vid produktion av vissa produkter med dubbla användningsområden (civila och militära) | EG-förordning 1334/2000, lag (2000:1064) resp. förordn. (2000:1217) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd | N | Inspektionen för strategiska produkter |

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|---|---|----------------------------------|--|
| 4. Tillstånd för vissa varor som kan användas som berusningsmedel | Lag (1999:42) resp. förordn. (1999:58) o förbud mot vissa hälsofarliga varor | N | Statens folkhälsoinstitut |
| Andra krav vid utsläppande på marknaden och användning (inklusive om leverantör) | | | |
| 1. Information i distributionskedjan, bl.a. säkerhetsdatablad (SDB) + exponerings-scenarier och överensstämmelse mellan kemikaliesäkerhetsrapport (KSR) och SDB | Avdelning IV | N J om info i KSR ifrågasätts | A. Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken |
| 2. Begränsningar | Avdelning VIII i Reach | N | Se A ovan |
| 3. Begränsningar för klorerade lösningsmedel och dekabromdifenyleter | Miljöbalken, förordn. (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter | N | A. Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken B. Kommunal nämnd (hantering) |
| 4. Klassificering och märkning (+ barnskyddande förslutningar och kännbar varningsmärkning) | Miljöbalken, förordn. (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer och Kemikalieinspektionens föreskrifter | N | Se A och B ovan |
| 5. Tillstånd särskilt farliga ämnen och beredningar | Se 4 ovan | N | Se A och B ovan |
| 6. Bekämpningsmedel – godkännande | Miljöbalken, bl.a. förordn. (2000:338 och 2006:1010) om biocider respektive växtskyddsmedel, Kemikalieinspektionens föreskrifter | N | Se A och B ovan |
| 7. Kosmetiska produkter – produktinformation, begränsningar m.m. | Miljöbalken, förordn. (1998:941), förordn. (1993:1283) om kosmetiska och hygieniska produkter och Läkemedelsverkets föreskrifter | N | Läkemedelsverket och kommunal nämnd |
| 8. Färger och lacker med organiska lösningsmedel – begränsningar | Se 4 ovan | N | Se A och B ovan |
| 9. Tvätt- och rengöringsmedel | EG-förordning 648/2004, miljöbalken | N | Kemikalieinspektionen |
| 10. Ozonnedbrytande ämnen och flourerade växthusgaser – bl.a. förbud och begränsningar | EG-förordning 2037/2000 respektive 842/2006, miljöbalken och förordn. (2007:846) om flourerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen | N | F-gaser i utrustning i fartyg: Sjöfartsverket |
| 11. Svavelhaltigt bränsle – gränsvärde | Miljöbalken, förordning (1998:946) om svavelhaltigt bränsle | N | Naturvårdsverket och Sjöfartsverket |
| 12. Godkännande av explosiva varor och | Lag (1988:868) och förordn. (1988:1145) om | N | Räddningsverket, kommunala nämnden |

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|---|--|----------------------|--|
| tillstånd för explosiva och brandfarliga varor | brandfarliga och explosiva varor och Räddningsverkets föreskrifter | | (brandfarliga varor) och polismyndigheten (explosiva varor) |
| 13. Produktsäkerhet konsumentprodukter – säkra produkter, information | Produktsäkerhetslag (2004:451) och produktsäkerhetsförordn. (2004:469) | N | Konsumentverket och statliga myndigheter som har tillsyn över särskilda bestämmelser om produktsäkerhet |
| 14. Produktsäkerhet leksaker – CE-märkning m.m. | Lag och förordn. (1992:1327, resp. 1993:971) om leksakers säkerhet | N | Konsumentverket |
| 15. Läkemedel – godkännandekrav m.m. | EG-förordning 726/2004 m.fl., läkemedelslag (1992:859), läkemedelsförordn. (2006:272) och Läkemedelsverkets föreskrifter | N | Läkemedelsverket |
| 16. Medicintekniska produkter – CE-märkning m.m. | Lag (1993:584) och förordn. (1993:876) om medicintekniska produkter och Läkemedelsverkets föreskrifter | N | Läkemedelsverket |
| 17. Livsmedelstillsatser – begränsningar | EG-förordning 178/2002 m.fl., livsmedelslag (2006:804) och –förordn. (2006:813) | N | Livsmedelsverket, länsstyrelsen och kommunal nämnd |
| 18. Motorbränslen – gränsvärden | Lag (2001:1080) om avgasrening och motorbränslen, förordn. (1985:838) om motorbränslen | N | Vägverket |
| 19. Transport av farligt gods | Lag (2006:263) resp. förordn. (2006:311) om transport av farligt gods och tillsynsmyndigheternas föreskrifter | N | Räddningsverket för säkerhetsrådgivare samt beroende på transportslag Sjöfartsverket, Luftfartsstyrelsen, polismyndigheterna, Järnvägsstyrelsen eller Kustbevakningen. Strålskyddsinstitutet och Kärnkraftsinspektionen: transporter av radioaktiva ämnen. |
| 20. Allmänna hänsynsreglerna – kunskap, försiktighetsmått, produktval, produktinformation | Miljöbalken | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| Arbetsmiljökrav | | | |
| 1. Tillverkare, importör och överlåtare av ämnen: produktinformation och krav på åtgärder för att hindra och motverka risker | Arbetsmiljölag (1977:1160) arbetsmiljöförordn. (1977:1166) och Arbetsmiljöverkets föreskrifter | N | Arbetsmiljöverket |
| 2. Om arbetsgivare som tar fysisk befattning med de kemiska produkterna: Riskbedömning, riskhanteringsåtgärder, restriktioner för vissa | Se 1 ovan | N | Arbetsmiljöverket |

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|--|--|-------------------------|---|
| arbetstagare, tillstånd- och anmälningsplikt, förbud med dispensmöjlighet | | | |
| 3. Om arbetsgivare som tar fysisk befattning med de kemiska produkterna: Information till arbetstagare och arbetstagarorg. (art. 35 i Reach) | Avdelning IV i Reach | N | Arbetsmiljöverket |
| Platsrelaterade miljöbalkskrav vid fysisk befattning med de kemiska produkterna | | | |
| 1. Tillstånds- och anmälningsplikt för hantering av kemiska produkter | Miljöbalken, förordn. (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd | N | Länsstyreslen eller kommunal nämnd |
| 2. Egenkontroll: riskbedömning och kemikalieförteckning | Miljöbalken, förordn. (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| 3. Flyktiga organiska föreningar, utsläpp | Miljöbalken, förordn. (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, Naturvårdsverkets föreskrifter | N | Länsstyrelsen eller kommunal nämnd |
| 4. Utsläpp från stora förbränningsanläggningar | Miljöbalken, förordn. (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, Naturvårdsverkets föreskrifter | N | Länsstyrelsen eller kommunal nämnd |
| 5. Svavelhaltigt bränsle – gränsvärde utsläpp | Miljöbalken, förordning (1998:946) om svavelhaltigt bränsle | N | Naturvårdsverket och Sjöfartsverket |
| 6. Cisterner – krav på konstruktion och kontroll | Miljöbalken, förordn. (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer, Naturvårdsverkets föreskrifter | N | A. Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt MB B. Kommunal nämnd (hantering) |
| 7. Spridning och annan användning av bekämpningsmedel, bl.a. utbildningskrav | Miljöbalken, bl.a. förordn. 1998:941 om kemiska produkter och biotekniska organismer, Kemikalieinspektionens och andra myndigheters föreskrifter | N | A. Uppdelning enligt B och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt MB B. Kommunal nämnd (hantering) |
| 8. Allmänna hänsynreglerna i övrigt – kunskap, riskbedömning, bästa möjliga teknik och riskhanteringsåtgärder | Miljöbalken | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| Övriga platsrelaterade krav vid fysisk befattning med de kemiska produkterna | | | |
| 1. Skydd mot olyckor – riskanalys och skyddsåtgärder m.m. | Lag (2003:778) och förordn. (2003:789) om skydd mot olyckor, Räddningsverkets | N | Räddningsverket, länsstyrelsen och kommunen |

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|--|--|-------------------------|--|
| | föreskrifter | | |
| 2. Seveso – handlingsprogram, säkerhetsrapport, tillstånd, skyddsåtgärder m.m. | Lag (1999:381) och förordn. (1999:382) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, Räddningsverkets och Arbetsmiljöverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, Arbetsmiljöverket, länsstyrelsen och kommunen |
| 3. Brandfarliga och explosiva varor – skyddsåtgärder (t.ex. cisterner), kompetens och tillstånd m.m. | Lag (1988:868) och förordn. (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor och Räddningsverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, kommunala nämnden (brandfarliga varor) och polismyndigheten (explosiva varor) |
| 4. Ozonedbrytande ämnen och flourerade växthusgaser – bl.a. kontroll av anläggningar och utrustning | EG-förordn. 2037/2000 resp.842/2006, förordn. (2007:846) om flourerade växthusgaser och ozonedbrytande ämnen | N | F-gaser i utrustning i fartyg: Sjöfartsverket |

4. DISTRIBUTÖR AV ÄMNE/BEREDNING

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|---|--|--------------------------------------|--|
| REACH-krav | | | |
| 1. Information i distributionskedjan, bl.a. säkerhetsdatablad (SDB) + exponerings-scenarier och överensstämmelse mellan kemikaliesäkerhetsrapport (KSR) och SDB | Avdelning IV | N J om info i KSR ifrågasätts | A. Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken |
| 2. Spara information (art. 36) | Avdelning IV | N | |
| 3. Begränsningar | Avdelning VIII i Reach | N | |
| 4. Anmälan till klassificerings- och märkningsregistret (om inte informationen lämnats vid registrering) | Avdelning XI i Reach | J | |
| Andra krav vid distribution ² | | | |
| 1. Klassificering och märkning (+ barnskyddande förslutningar och kännbar varningsmärkning) | Miljöbalken, förordn. (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer och Kemikalieinspektionens föreskrifter | N | A . Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt MB B. Kommunal nämnd (hantering) |

² Distribution här innefattar utsläppande på marknaden, jfr definitionen av distributör i Reach.

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|---|---|-------------------------|---|
| 2. Tillstånd särskilt farliga ämnen och beredningar | Se 1 ovan | N | Se A och B ovan |
| 3. Begränsningar för klorerade lösningsmedel och dekabromdifenyleter | Miljöbalken, förordn. (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter | N | Se A och B ovan |
| 4. Bekämpningsmedel – godkännande | Miljöbalken, bl.a. förordn. (2000:338 och 2006:1010) om biocider respektive växtskyddsmedel, Kemikalieinspektionens föreskrifter | N | Se A och B ovan |
| 5. Kosmetiska produkter – produktinformation, begränsningar m.m. | Miljöbalken, förordn. (1998:941), förordn. (1993:1283) om kosmetiska och hygieniska produkter och Läkemedelsverkets föreskrifter | N | Läkemedelsverket och kommunal nämnd |
| 6. Färger och lacker med organiska lösningsmedel – begränsningar | Se 1 ovan | N | Se A och B ovan |
| 7. Tvätt- och rengöringsmedel | EG-förordning 648/2004, miljöbalken | N | Kemikalieinspektionen |
| 8. Ozonnedbrytande ämnen och flourerade växthusgaser – bl.a. förbud och begränsningar | EG-förordning 2037/2000 respektive 842/2006, miljöbalken och förordn. (2007:846) om flourerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen | N | F-gaser i utrustning i fartyg: Sjöfartsverket |
| 9. Svavelhaltigt bränsle – gränsvärde | Miljöbalken, förordning (1998:946) om svavelhaltigt bränsle | N | Naturvårdsverket och Sjöfartsverket |
| 10. Godkännande av explosiva varor och tillstånd för explosiva och brandfarliga varor | Lag (1988:868) och förordn. (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor och Räddningsverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, kommunala nämnden (brandfarliga varor) och polismyndigheten (explosiva varor) |
| 11. Produktsäkerhet konsumentprodukter – säkra produkter, information | Produktsäkerhetslag (2004:451) och produktsäkerhetsförordn. (2004:469) | N | Konsumentverket och statliga myndigheter som har tillsyn över särskilda bestämmelser om produktsäkerhet |
| 12. Produktsäkerhet leksaker – CE-märkning m.m. | Lag och förordn. (1992:1327, resp. 1993:971) om leksakers säkerhet | N | Konsumentverket |
| 13. Läkemedel – godkännandekrav m.m. | EG-förordning 726/2004 m.fl., läkemedelslag (1992:859), läkemedelsförordn. (2006:272) och Läkemedelsverkets föreskrifter | N | Läkemedelsverket |
| 14. Medicintekniska produkter – CE-märkning m.m. | Lag (1993:584) och förordn. (1993:876) om medicintekniska produkter och Läkemedelsverkets föreskrifter | N | Läkemedelsverket |

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|--|---|-------------------------|--|
| 15. Livsmedelstillsatser – begränsningar | EG-förordning 178/2002 m.fl., livsmedelslag (2006:804) och –förordn. (2006:813) | N | Livsmedelsverket, länsstyrelsen och kommunal nämnd |
| 16. Motorbränslen – gränsvärden | Lag (2001:1080) om avgasrening och motorbränslen, förordn. (1985:838) om motorbränslen | N | Vägverket |
| 17. Transport av farligt gods | Lag (2006:263) resp. förordn. (2006:311) om transport av farligt gods och tillsynsmyndigheternas föreskrifter | N | Räddningsverket för säkerhetsrådgivare samt beroende på transportslag Sjöfartsverket, Luftfartsstyrelsen, polismyndigheterna, Järnvägsstyrelsen eller Kustbevakningen. Strålskydds-institutet och Kärnkraftinspektionen: transporter av radioaktiva ämnen. |
| 18. Tillstånd för vissa varor som kan användas som berusningsmedel | Lag (1999:42) resp. förordn. (1999:58) o förbud mot vissa hälsofarliga varor | N | Statens folkhälsoinstitut |
| 19. Allmänna hänsynsreglerna – kunskap, försiktighetsmått, produktval, produktinformation | Miljöbalken | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| Arbetsmiljökrav | | | |
| 1. Tillverkare, importör och överlåtare av ämnen: produktinformation och krav på åtgärder för att hindra och motverka risker | Arbetsmiljölagen (1977:1160) arbetsmiljöförordn. (1977:1166) och Arbetsmiljöverkets föreskrifter | N | Arbetsmiljöverket |
| 2. Om distributören är arbetsgivare som tar fysisk befattning med de kemiska produkterna: Riskbedömning, riskhanteringsåtgärder, restriktioner för vissa arbetstagare, tillstånd- och anmälningsplikt, förbud med dispensmöjlighet | Se 1 ovan | N | Arbetsmiljöverket |
| 3. Om distributören är arbetsgivare som tar fysisk befattning med de kemiska produkterna: Information till arbetstagare och arbetstagarorg. (art. 35 i Reach) | Avdelning IV i Reach | N | Arbetsmiljöverket |
| Platsrelaterade miljöbalkskrav vid fysisk befattning med de kemiska produkterna | | | |
| 1. Tillstånds- och anmälningsplikt för hantering av kemiska produkter, t.ex. lagring | Miljöbalken, förordn. (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd | N | Länsstyrelsen eller kommunal nämnd |
| 2. Egenkontroll: riskbedömning och | Miljöbalken, förordn. (1998:901) om | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. |

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|---|--|-------------------------|---|
| kemikalieförteckning | verksamhetsutövares egenkontroll | | 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| 3. Cisterner – krav på konstruktion och kontroll | Miljöbalken, förordn. (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer, Naturvårdsverkets föreskrifter | N | A. Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt MB B. Kommunal nämnd (hantering) |
| 4. Allmänna hänsynreglerna i övrigt – kunskap, riskbedömning, bästa möjliga teknik och riskhanteringsåtgärder | Miljöbalken | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| Övriga platsrelaterade krav | | | |
| 1. Skydd mot olyckor – riskanalys och skyddsåtgärder m.m. | Lag (2003:778) och förordn. (2003:789) om skydd mot olyckor, Räddningsverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, länsstyrelsen och kommunen |
| 2. Seveso – handlingsprogram, säkerhetsrapport, tillstånd, skyddsåtgärder m.m. | Lag (1999:381) och förordn. (1999:382) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, Räddningsverkets och Arbetsmiljöverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, Arbetsmiljöverket, länsstyrelsen och kommunen |
| 3. Brandfarliga och explosiva varor – skyddsåtgärder (t.ex. cisterner), kompetens och tillstånd m.m. | Lag (1988:868) och förordn. (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor och Räddningsverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, kommunala nämnden (brandfarliga varor) och polismyndigheten (explosiva varor) |
| 4. Ozonnedbrytande ämnen och flourerade växthusgaser – bl.a. kontroll av anläggningar och utrustning | EG-förordn. 2037/2000 resp.842/2006, förordn. (2007:846) om flourerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen | N | F-gaser i utrustning i fartyg: Sjöfartsverket |

5. PRODUCENT AV VARA³

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|---|---|-------------------------|--|
| REACH-krav, producent av vara | | | |
| 1. Skyldighet att – registrera ämne (art.7.1 och 7.5) – göra en kemikaliesäkerhets- bedömning, -rapport – anmäla ämne i vara (art. 7.2 – 7.4) | Avdelning II i Reach | J | A. Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken |
| 2. Gemensamt utnyttjande av data och onödig testning | Avdelning III i Reach | J | Kommunen eller efter överflyttning länsstyrelsen (artikel 26.3 och 30); i övrigt se A ovan |
| 3. Spara information | Avdelning IV i Reach (art. 36) | J, delvis | Se A ovan |
| 4. Utvärdering av registreringsunderlag och ämnen | Avdelning VI i Reach | J | Se A ovan |
| 5. Tillstånd enligt Reach | Avdelning VII i Reach | J | |
| 6. Begränsningar enligt Reach | Avdelning VIII i Reach | N | |
| Andra krav vid användning av ämne i vara | | | |
| 1. Begränsningar för följande ämnen i vissa varor: – kadmiumämnen – klorerade lösningsmedel – kvicksilver – tungmetaller i förpackningar | Miljöbalken, förordn. (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, Kemikalieinspektionens föreskrifter | N | A. Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken B. Kommunal nämnd (hantering) |
| 2. Godkännande av explosiva varor och tillstånd för explosiva och brandfarliga varor | Lag (1988:868) och förordn. (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor och Räddningsverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, kommunala nämnden (brandfarliga varor) och polismyndigheten (explosiva varor) |
| 3. Deklaration vid produktion av vissa produkter med dubbla användningsområden (civila och militära) | EG-förordning 1334/2000, lag (2000:1064) resp. förordn. (2000:1217) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden | N | Inspektionen för strategiska produkter |

³ Här ingår både företag som använder ämnen och beredningar i tillverkningen och företag som endast använder komponenter och andra varor. De sistnämnda omfattas bara av vissa av de angivna kraven.

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning och av tekniskt bistånd | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|--|---|-------------------------|---|
| 4. Tillstånd för vissa varor som kan användas som berusningsmedel | Lag (1999:42) resp. förordn. (1999:58) o förbud mot vissa hälsofarliga varor | N | Statens folkhälsoinstitut |
| Krav vid utsläppande på marknaden av vara (inkl. om leverantör) | | | |
| 1. Information om ämne i vara (art. 33 i Reach) | Avdelning IV i Reach | N | A. Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt MB |
| 2. Begränsningar för följande ämnen i vissa varor: – dekabromdifenyleter – kadmium, kvicksilver, bly, sexvärt krom och vissa andra kemiska produkter i elektriska och elektroniska produkter – fosfor i tändstickor Förbud mot hälsofarliga sjukvårds- och sanitetsartiklar, klädesplagg och material till sådana och hushållsgods | Miljöbalken, förordn. (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, Kemikalieinspektionens föreskrifter | N | Se A ovan |
| 3. Ozonnedbrytande ämnen och flourerade växthusgaser – bl.a. förbud och begränsningar i vissa varor | EG-förordning 2037/2000 respektive 842/2006, miljöbalken och förordn. (2007:846) om flourerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen | N | F-gaser i utrustning i fartyg: Sjöfartsverket |
| 4. Produktsäkerhet konsumentprodukter – säkra produkter, information | Produktsäkerhetslag (2004:451) och produktsäkerhetsförordn. (2004:469) | N | Konsumentverket och statliga myndigheter som har tillsyn över särskilda bestämmelser om produktsäkerhet |
| 5. Produktsäkerhet leksaker – CE-märkning m.m. | Lag och förordn. (1992:1327, resp. 1993:971) om leksakers säkerhet | N | Konsumentverket |
| 6. Medicintekniska produkter – CE-märkning m.m. | Lag (1993:584) och förordn. (1993:876) om medicintekniska produkter och Läkemedelsverkets föreskrifter(?) | N | Läkemedelsverket |
| 7. Förbud mot bly, kvicksilver, kadmium och sexvärt krom i material och komponenter i lätta lastbilar och i andra än EG-typgodkända personbilar | Fordonslag (2002:574), förordn. (2003:208) om förbud mot vissa metaller i bilar | N | Vägverket |

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|---|---|----------------------|--|
| 8. Transport av farligt gods | Lag (2006:263) resp. förordn. (2006:311) om transport av farligt gods och tillsynsmyndigheternas föreskrifter | N | Räddningsverket för säkerhetsrådgivare samt beroende på transportslag Sjöfartsverket, Luftfartsstyrelsen, polismyndigheterna, Järnvägsstyrelsen eller Kustbevakningen. Strålskyddsinstitutet och Kärnkraftsinspektionen: transporter av radioaktiva ämnen. |
| 9. Allmänna hänsynsreglerna – kunskap, försiktighetsmått, produktval, produktinformation | Miljöbalken | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| Arbetsmiljökrav | | | |
| 1. Arbetsgivare: Riskbedömning, riskhanteringsåtgärder, restriktioner för vissa arbetstagare, tillstånd- och anmälningsplikt, förbud med dispensmöjlighet | Arbetsmiljölagen (1977:1160) arbetsmiljöförordn. (1977:1166) och Arbetsmiljöverkets föreskrifter | N | Arbetsmiljöverket |
| 2. Tillverkare, importör och överlåtare av ämnen: produktinformation och krav på åtgärder för att hindra och motverka risker | Se 1 ovan | N | Arbetsmiljöverket |
| 3. Information till arbetstagare och arbetstagarorg. | Avdelning IV i Reach (art. 35) | N | Arbetsmiljöverket |
| Platsrelaterade miljöbalkskrav | | | |
| 1. Tillstånds- och anmälningsplikt för vissa verksamheter | Miljöbalken, förordn. (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd | N | Länsstyrelsen eller kommunal nämnd |
| 2. Egenkontroll: riskbedömning och kemikalieförteckning | Miljöbalken, förordn. (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| 3. Flyktiga organiska föreningar, utsläpp | Miljöbalken, förordn. (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, Naturvårdsverkets föreskrifter | N | Länsstyrelsen eller kommunal nämnd |
| 4. Utsläpp från stora förbränningsanläggningar | Miljöbalken, förordn. (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, Naturvårdsverkets föreskrifter | N | Länsstyrelsen eller kommunal nämnd |
| 5. Svavelhaltigt bränsle – gränsvärde utsläpp | Miljöbalken, förordning (1998:946) om svavelhaltigt bränsle | N | Naturvårdsverket och Sjöfartsverket |
| 6. Cisterner – krav på konstruktion och kontroll | Miljöbalken, förordn. (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer, | N | A. Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt |

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|---|--|-------------------------|---|
| | Naturvårdsverkets föreskrifter | | MB B. Kommunal nämnd (hantering) |
| 7. Spridning och annan användning av bekämpningsmedel, bl.a. utblidningskrav | Miljöbalken, bl.a. förordn. 1998:941 om kemiska produkter och biotekniska organismer, Kemikalieinspektionens och andra myndigheters föreskrifter | N | A. Uppdelning enligt B och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt MB B. Kommunal nämnd (hantering) |
| 8. Allmänna hänsynreglerna i övrigt – kunskap, riskbedömning, bästa möjliga teknik och riskhanteringsåtgärder | Miljöbalken | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| Övriga platsrelaterade krav | | | |
| 1. Skydd mot olyckor – riskanalys och skyddsåtgärder m.m. | Lag (2003:778) och förordn. (2003:789) om skydd mot olyckor, Räddningsverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, länsstyrelsen och kommunen |
| 2. Seveso – handlingsprogram, säkerhetsrapport, tillstånd, skyddsåtgärder m.m. | Lag (1999:381) och förordn. (1999:382) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, Räddningsverkets och Arbetsmiljöverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, Arbetsmiljöverket, länsstyrelsen och kommunen |
| 3. Brandfarliga och explosiva varor – skyddsåtgärder (t.ex. cisterner), kompetens och tillstånd m.m. | Lag (1988:868) och förordn. (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor och Räddningsverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, kommunala nämnden (brandfarliga varor) och polismyndigheten (explosiva varor) |
| 4. Ozonedbrytande ämnen och flourerade växthusgaser – bl.a. kontroll av anläggningar och utrustning | EG-förordn. 2037/2000 resp.842/2006, förordn. (2007:846) om flourerade växthusgaser och ozonedbrytande ämnen | N | F-gaser i utrustning i fartyg: Sjöfartsverket |

6. NEDSTRÖMSANVÄNDARE, inklusive ”formulerare/blandare”

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|---|--|-------------------------|--|
| REACH-krav, nedströmsanvändare | | | |
| 1. Skyldighet att – lämna information uppströms (art. 34) – spara information (art. 36) | Avdelning IV i Reach | J, delvis | A. Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt MB |

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|---|---|-------------------------|---|
| 2. Krav på nedströmsanvändare att: – lämna information vid registrering (art. 37.1) – i vissa fall utarbeta en kemikalie-säkerhetsrapport (KSR, art. 37.4) – beakta viss information, bl.a. säkerhetsdatablad (SDB) och vidta åtgärder för adekvat kontroll (art. 37.5) – vidta nödvändiga riskhanteringsåtgärder för adekvat kontroll (art. 37.6) – hålla KSR tillgänglig och uppdaterad, – lämna information till Kemikaliemyndigheten (Echa) | Avdelning V i Reach | J, delvis | Se A ovan |
| 3. Tillstånd enligt Reach – eget tillstånd eller anmälan enligt art. 66 | Avdelning VII i Reach | J | Se A ovan |
| 4. Begränsningar enligt Reach | Avdelning VIII i Reach | N | Se A ovan |
| Andra krav vid användning av ämnen⁴ | | | |
| 1. Begränsningar för klorerade lösningsmedel och dekabromdifenyleter | Miljöbalken, förordn. (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter | N | Kemikalieinspektionen och kommunal nämnd |
| 2. Godkännande av explosiva varor och tillstånd för explosiva och brandfarliga varor | Lag (1988:868) och förordn. (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor och Räddningsverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, kommunala nämnden (brandfarliga varor) och polismyndigheten (explosiva varor) |
| 3. Ozonnedbrytande ämnen och flourerade växthusgaser – bl.a. förbud och begränsningar | EG-förordning 2037/2000 respektive 842/2006, miljöbalken och förordn. (2007:846) om flourerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen | N | F-gaser i utrustning i fartyg: Sjöfartsverket |
| 4. Användning av bekämpningsmedel – bl.a. krav på godkännande | Miljöbalken, bl.a. förordn. (2000:338 och 2006:1010) om biocider respektive växtskyddsmedel, Kemikalieinspektionens och andra myndigheters föreskrifter | N | A. Uppdelning enligt B och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt MB B. Kommunal nämnd (hantering) |
| 5. Deklaration vid produktion av vissa produkter med dubbla användningsområden (civila och militära) | EG-förordning 1334/2000, lag (2000:1064) resp. förordn. (2000:1217) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden | N | Inspektionen för strategiska produkter |

⁴ För krav vid användning av ämnen i varor, se producent av varor

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning och av tekniskt bistånd | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|---|---|----------------------------------|---|
| 6. Tillstånd för vissa varor som kan användas som berusningsmedel | Lag (1999:42) resp. förordn. (1999:58) o förbud mot vissa hälsofarliga varor | N | Statens folkhälsoinstitut |
| Andra krav vid utsläppande på marknaden (inklusive om leverantör) | | | |
| 1. Information i distributionskedjan, bl.a. säkerhetsdatablad (SDB) + exponerings-scenarier och överensstämmelse mellan kemikaliesäkerhetsrapport (KSR) och SDB | Avdelning IV | N J om info i KSR ifrågasätts | A. Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt MB |
| 2. Anmälan till klassificerings- och märkningsregistret | Avdelning XI i Reach | J | Se A ovan |
| 3. Klassificering och märkning (+ barnskyddande förslutningar och kännbar varningsmärkning) | Miljöbalken, förordn. (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer och Kemikalieinspektionens föreskrifter | N | Se A och B ovan |
| 4. Tillstånd särskilt farliga ämnen och beredningar | Se 3 ovan | N | Se A och B ovan |
| 5. Kosmetiska produkter – produktinformation, begränsningar m.m. | Miljöbalken, förordn. (1998:941), förordn. (1993:1283) om kosmetiska och hygieniska produkter och Läkemedelsverkets föreskrifter | N | Läkemedelsverket och kommunal nämnd |
| 6. Vissa begränsningar för – motorkylarvätska, spolarvätska eller andra bilvårdsmedel med metanol – “varor” för rensning av avlopp med syra eller bas (lut) | Miljöbalken, förordn. (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, Kemikalieinspektionens föreskrifter | N | Se A och B ovan |
| 7. Färger och lacker med organiska lösningsmedel – begränsningar | Se 3 ovan | N | Se A och B ovan |
| 8. Tvätt- och rengöringsmedel, inkl. gränsvärde för fosfor | EG-förordning 648/2004, miljöbalken, förordn. 1998:944 | N | Kemikalieinspektionen |
| 9. Svavelhaltigt bränsle – gränsvärde | Miljöbalken, förordning (1998:946) om svavelhaltigt bränsle | N | Naturvårdsverket och Sjöfartsverket |
| 10. Produktsäkerhet konsumentprodukter – säkra produkter, information | Produktsäkerhetslag (2004:451) och produktsäkerhetsförordn. (2004:469) | N | Konsumentverket och statliga myndigheter som har tillsyn över särskilda bestämmelser om produktsäkerhet |
| 11. Produktsäkerhet leksaker – CE-märkning m.m. | Lag och förordn. (1992:1327, resp. 1993:971) om leksakers säkerhet | N | Konsumentverket |

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|---|--|-------------------------|--|
| 12. Läkemedel – godkännandekrav m.m. | EG-förordning 726/2004 m.fl., läkemedelslag (1992:859), läkemedelsförordn. (2006:272) och Läkemedelsverkets föreskrifter | N | Läkemedelsverket |
| 13. Medicintekniska produkter – CE-märkning m.m. | Lag (1993:584) och förordn. (1993:876) om medicintekniska produkter och Läkemedelsverkets föreskrifter | N | Läkemedelsverket |
| 14. Livsmedelstillsatser – begränsningar | EG-förordning 178/2002 m.fl., livsmedelslag (2006:804) och –förordn. (2006:813) | N | Livsmedelsverket, länsstyrelsen och kommunal nämnd |
| 15. Motorbränslen – gränsvärden | Lag (2001:1080) om avgasrening och motorbränslen, förordn. (1985:838) om motorbränslen | N | Vägverket |
| 16. Transport av farligt gods | Lag (2006:263) resp. förordn. (2006:311) om transport av farligt gods och tillsynsmyndigheternas föreskrifter | N | Räddningsverket för säkerhetsrådgivare samt beroende på transportslag Sjöfartsverket, Luftfartsstyrelsen, polismyndigheterna, Järnvägsstyrelsen eller Kustbevakningen. Strålskyddsinstitutet och Kärnkraftsinspektionen: transporter av radioaktiva ämnen. |
| 17. Allmänna hänsynsreglerna – kunskap, försiktighetsmått, produktval, produktinformation | Miljöbalken | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap.3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| Särskilda krav för ”formulerare/blandare” | | | |
| 1. Anmälan till Kemikalieinspektionens produktregister | Miljöbalken, förordn. (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer och Kemikalieinspektionens föreskrifter | N | Kemikalieinspektionen och kommunal nämnd |
| 2. Kosmetiska produkter – anmälan till Läkemedelsverkets produktregister | Miljöbalken, förordn. (1998:941), förordn. (1993:1283) om kosmetiska och hygieniska produkter och Läkemedelsverkets föreskrifter | N | Läkemedelsverket och kommunal nämnd |
| Arbetsmiljökrav | | | |
| 1. Arbetsgivare: Riskbedömning, riskhanteringsåtgärder, restriktioner för vissa arbetstagare, tillstånd- och anmälningsplikt, förbud med dispensmöjlighet | Arbetsmiljölagen (1977:1160) arbetsmiljöförordn. (1977:1166) och Arbetsmiljöverkets föreskrifter | N | Arbetsmiljöverket |
| 2. Tillverkare, importör och överlåtare av | Se 1 ovan | N | Arbetsmiljöverket |

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|---|---|-------------------------|---|
| ämnen: produktinformation och krav på åtgärder för att hindra och motverka risker | | | |
| 3. Information till arbetstagare och arbetstagarorg. | Avdelning IV i Reach (art. 35) | N | Arbetsmiljöverket |
| Platsrelaterade miljöbalkskrav | | | |
| 1. Tillstånds- och anmälningsplikt för tillverkning av kemiska ämnen | Miljöbalken, förordn. (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd | N | Länsstyreslen eller kommunal nämnd |
| 2. Egenkontroll: riskbedömning och kemikalieförteckning | Miljöbalken, förordn. (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| 3. Flyktiga organiska föreningar, utsläpp | Miljöbalken, förordn. (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, Naturvårdsverkets föreskrifter | N | Länsstyrelsen eller kommunal nämnd |
| 4. Utsläpp från stora förbränningsanläggningar | Miljöbalken, förordn. (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, Naturvårdsverkets föreskrifter | N | Länsstyrelsen eller kommunal nämnd |
| 5. Svavelhaltigt bränsle – gränsvärde utsläpp | Miljöbalken, förordning (1998:946) om svavelhaltigt bränsle | N | Naturvårdsverket och Sjöfartsverket |
| 6. Cisterner – krav på konstruktion och kontroll | Miljöbalken, förordn. (1998:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer, Naturvårdsverkets föreskrifter | N | A. Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt MB B. Kommunal nämnd (hantering) |
| 7. Spridning och annan användning av bekämpningsmedel | Miljöbalken, bl.a. förordn. 1998:941 om kemiska produkter och biotekniska organismer och Naturvårdsverkets föreskrifter | N | Se A och B ovan |
| 8. Allmänna hänsynreglerna i övrigt – kunskap, riskbedömning, bästa möjliga teknik och riskhanteringsåtgärder | Miljöbalken | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bil. till förordn. (1998:900) |
| Övriga platsrelaterade krav | | | |
| 1. Skydd mot olyckor – riskanalys och skyddsåtgärder m.m. | Lag (2003:778) och förordn. (2003:789) om skydd mot olyckor, Räddningsverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, länsstyrelsen och kommunen |
| 2. Seveso – handlingsprogram, säkerhetsrapport, tillstånd, skyddsåtgärder m.m. | Lag (1999:381) och förordn. (1999:382) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, Räddningsverkets och Arbetsmiljöverkets | N | Räddningsverket, Arbetsmiljöverket, länsstyrelsen och kommunen |

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|--|---|-------------------------|--|
| | föreskrifter | | |
| 3. Brandfarliga och explosiva varor – skyddsåtgärder (t.ex. cisterner), kompetens och tillstånd m.m. | Lag (1988:868) och förordn. (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor och Räddningsverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, kommunala nämnden (brandfarliga varor) och polismyndigheten (explosiva varor) |
| 4. Ozonnedbrytande ämnen och flouerade växthusgaser – bl.a. kontroll av anläggningar och utrustning | EG-förordn. 2037/2000 resp. 842/2006, förordn. (2007:846) om flouerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen | N | F-gaser i utrustning i fartyg: Sjöfartsverket |

7. IMPORTÖR AV VARA

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|--|---|-------------------------|---|
| REACH-krav, importör av vara | | | |
| 1. Skyldighet att – registrera ämne (art.7.1 och 7.5) – göra en kemikaliesäkerhetsbedömning, -rapport – anmäla ämne i vara (art. 7.2 – 7.4) | Avdelning II i Reach | J | A. Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken |
| 2. Gemensamt utnyttjande av data och onödig testning | Avdelning III i Reach | J | Kommunen eller efter överflyttning länsstyrelsen (artikel 26.3 och 30); i övrigt se A ovan |
| 3. Spara information (art. 36) | Avdelning IV i Reach | J, delvis | Se A ovan |
| 4. Utvärdering av registreringsunderlag och ämnen | Avdelning VI i Reach | J | |
| 5. Begränsningar enligt Reach | Avdelning VIII i Reach | N | |
| Andra krav vid import av varor | | | |
| 1. Begränsningar för följande ämnen i vissa varor: – kadmiumämnen – kvicksilver | Miljöbalken, förordn. (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, Kemikalieinspektionens föreskrifter | N | Kemikalieinspektionen |
| 2. Godkännande av explosiva varor och tillstånd | Lag (1988:868) och förordn. (1988:1145) om | N | Räddningsverket, kommunala nämnden |

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|---|---|-------------------------|---|
| för explosiva och brandfarliga varor | brandfarliga och explosiva varor och Rådningens föreskrifter | | (brandfarliga varor) och polismyndigheten (explosiva varor) |
| Krav vid utsläppande på marknaden av vara (inkl. om leverantör) | | | |
| 1. Information om ämne i vara (art. 33 i Reach) | Avdelning IV i Reach | N | Se A nedan |
| 2. Begränsningar för följande ämnen i vissa varor: – dekabromdifenyleter – klorerade lösningsmedel ⁵ – kadmium, kvicksilver, bly, sexvärt krom och vissa andra kemiska produkter i elektriska och elektroniska produkter – tungmetaller i förpackningar, – fosfor i tändstickor Förbud mot hälsofarliga sjukvårds- och sanitetsartiklar, klädesplagg och material till sådana och hushållsgods | Miljöbalken, förordn. (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, Kemikalieinspektionens föreskrifter | N | A. Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt MB B. Kommunal nämnd (hantering) |
| 3. Ozonnedbrytande ämnen och flourerade växthusgaser – bl.a. förbud och begränsningar i vissa varor | EG-förordning 2037/2000 respektive 842/2006, miljöbalken och förordn. (2007:846) om flourerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen | N | F-gaser i utrustning i fartyg: Sjöfartsverket |
| 4. Produktsäkerhet konsumentprodukter – säkra produkter, information | Produktsäkerhetslag (2004:451) och produktsäkerhetsförordn. (2004:469) | N | Konsumentverket och statliga myndigheter som har tillsyn över särskilda bestämmelser om produktsäkerhet |
| 5. Produktsäkerhet leksaker – CE-märkning m.m. | Lag och förordn. (1992:1327, resp. 1993:971) om leksakers säkerhet | N | Konsumentverket |
| 6. Medicintekniska produkter – | Lag (1993:584) och förordn. (1993:876) om | N | Läkemedelsverket |

⁵ Kemikalieinspektionen får meddela föreskrifter om sådana begränsningar.

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|---|---|-------------------------|--|
| CE-märkning m.m. | medicintekniska produkter och Läkemedelsverkets föreskrifter | | |
| 7. Förbud mot bly, kvicksilver, kadmium och sexvärt krom i material och komponenter i lätta lastbilar och i andra än EG-typgodkända personbilar | Fordonslag (2002:574), förordn. (2003:208) om förbud mot vissa metaller i bilar | N | Vägverket |
| 8. Transport av farligt gods | Lag (2006:263) resp. förordn. (2006:311) om transport av farligt gods och tillsynsmyndigheternas föreskrifter | N | Räddningsverket för säkerhetsrådgivare samt beroende på transportslag Sjöfartsverket, Luftfartsstyrelsen, polismyndigheterna, Järnvägsstyrelsen eller Kustbevakningen. Strålskydds-institutet och Kärnkraftinspektionen: transporter av radioaktiva ämnen. |
| 9. Allmänna hänsynsreglerna – kunskap, försiktighetsmått, produktval, produktinformation | Miljöbalken | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| Arbetsmiljökrav | | | |
| 1. Tillverkare, importör och överlåtare av teknisk anordning: produktinformation och krav på åtgärder för att hindra och motverka risker | Arbetsmiljölagen (1977:1160) arbetsmiljöförordn. (1977:1166) och Arbetsmiljöverkets föreskrifter | N | Arbetsmiljöverket |
| 2. Om importören är arbetsgivare som tar fysisk befattning med varorna: Riskbedömning, riskhanteringsåtgärder | Se 1 ovan | N | Arbetsmiljöverket |
| Platsrelaterade miljöbalkskrav om importören tar fysisk befattning med varorna | | | |
| 1. Tillstånds- och anmälningsplikt för vissa verksamheter, t.ex. lager | Miljöbalken, förordn. (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd | N | Länsstyrelsen eller kommunal nämnd |
| 2. Egenkontroll: riskbedömning | Miljöbalken, förordn. (1998:901) om verksamhetsutövers egenkontroll | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| 3. Allmänna hänsynsreglerna i övrigt – kunskap, riskbedömning, bästa möjliga teknik och riskhanteringsåtgärder | Miljöbalken | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| Övriga platsrelaterade krav om importören tar fysisk befattning med varorna | | | |
| 1. Skydd mot olyckor – riskanalys och | Lag (2003:778) och förordn. (2003:789) om | N | Räddningsverket, länsstyrelsen och |

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|--|---|-------------------------|--|
| skyddsåtgärder m.m. | skydd mot olyckor, Räddningsverkets föreskrifter | | kommunen |
| 2. Brandfarliga och explosiva varor – skyddsåtgärder, kompetens och tillstånd m.m. | Lag (1988:868) och förordn. (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor och Räddningsverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, kommunala nämnden (brandfarliga varor) och polismyndigheten (explosiva varor) |
| 3. Ozonnedbrytande ämnen och flourerade växthusgaser – bl.a. kontroll av anläggningar och utrustning | EG-förordn. 2037/2000 resp.842/2006, förordn. (2007:846) om flourerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen | N | F-gaser i utrustning i fartyg: Sjöfartsverket |

8. INFÖRSEL AV VARA FRÅN ANNAT EU-LAND

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|--|---|-------------------------|---|
| Krav vid utsläppande på marknaden av vara (inkl. om leverantör) ⁶ | | | |
| 1. Information om ämne i vara (art. 33 i Reach) | Avdelning IV i Reach | N | A. Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken |
| 2. Begränsningar enligt Reach | Avdelning VIII i Reach | N | Se A ovan |
| 3. Begränsningar för följande ämnen i vissa varor: – kadmiumämnen – kvicksilver – dekabromdifenyleter – klorerade lösningsmedel ⁷ – kadmium, kvicksilver, bly, sexvärt krom och vissa andra kemiska produkter i elektriska och elektroniska produkter – tungmetaller i förpackningar, – fosfor i tändstickor | Miljöbalken, förordn. (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, Kemikalieinspektionens föreskrifter | N | Se A ovan |
| Förbud mot hälsofarliga sjukvårds- och | | | |

⁶ Omfattas troligen inte av skyldigheten att spara information enligt art. 34 i Reach.

⁷ Kemikalieinspektionen får meddela föreskrifter om sådana begränsningar.

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|---|---|-------------------------|---|
| sanitetsartiklar, klädesplagg och material till sådana och hushållsgods | | | |
| 4. Ozonnedbrytande ämnen och flourerade växthusgaser – bl.a. förbud och begränsningar i vissa varor | EG-förordning 2037/2000 respektive 842/2006, miljöbalken och förordn. (2007:846) om flourerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen | N | F-gaser i utrustning i fartyg: Sjöfartsverket |
| 5. Godkännande av explosiva varor och tillstånd för explosiva och brandfarliga varor | Lag (1988:868) och förordn. (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor och Räddningsverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, kommunala nämnden (brandfarliga varor) och polismyndigheten (explosiva varor) |
| 6. Produktsäkerhet leksaker – CE-märkning m.m. | Lag och förordn. (1992:1327, resp. 1993:971) om leksakers säkerhet | N | Konsumentverket |
| 7. Medicintekniska produkter – CE-märkning m.m. | Lag (1993:584) och förordn. (1993:876) om medicintekniska produkter och Läkemiddelsverkets föreskrifter | N | Läkemiddelsverket |
| 8. Förbud mot bly, kvicksilver, kadmium och sexvärt krom i material och komponenter i lätta lastbilar och i andra än EG-typgodkända personbilar | Fordonslag (2002:574), förordn. (2003:208) om förbud mot vissa metaller i bilar | N | Vägverket |
| 9. Transport av farligt gods | Lag (2006:263) resp. förordn. (2006:311) om transport av farligt gods och tillsynsmyndigheternas föreskrifter | N | Räddningsverket för säkerhetsrådgivare samt beroende på transportslag Sjöfartsverket, Luftfartsstyrelsen, polismyndigheterna, Järnvägsstyrelsen eller Kustbevakningen. Strålskyddsinstitutet och Kärnkraftinspektionen: transporter av radioaktiva ämnen. |
| 10. Allmänna hänsynsreglerna – kunskap, försiktighetsmått, produktval, produktinformation | Miljöbalken | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| Arbetsmiljökrav | | | |
| 1. Tillverkare, importör och överlåtare av teknisk anordning: produktinformation och krav på åtgärder för att hindra och motverka risker | Arbetsmiljölagen (1977:1160) arbetsmiljöförordn. (1977:1166) och Arbetsmiljöverkets föreskrifter | N | Arbetsmiljöverket |
| 2. Om importören är arbetsgivare som tar fysisk befattning med varorna: Riskbedömning, riskhanteringsåtgärder | Se 1 ovan | N | Arbetsmiljöverket |

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|--|---|-------------------------|--|
| Platsrelaterade miljöbalkskrav vid fysisk befattning med varorna | | | |
| 1. Tillstånds- och anmälningsplikt för vissa verksamheter, t.ex. lager | Miljöbalken, förordn. (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd | N | Länsstyrelsen eller kommunal nämnd |
| 2. Egenkontroll: riskbedömning | Miljöbalken, förordn. (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| 3. Allmänna hänsynsreglerna i övrigt – kunskap, riskbedömning, bästa möjliga teknik och riskhanteringsåtgärder | Miljöbalken | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| Övriga platsrelaterade krav vid fysisk befattning med varorna | | | |
| 1. Skydd mot olyckor – riskanalys och skyddsåtgärder m.m. | Lag (2003:778) och förordn. (2003:789) om skydd mot olyckor, Räddningsverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, länsstyrelsen och kommunen |
| 2. Brandfarliga och explosiva varor – skyddsåtgärder, kompetens och tillstånd m.m. | Lag (1988:868) och förordn. (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor och Räddningsverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, kommunala nämnden (brandfarliga varor) och polismyndigheten (explosiva varor) |
| 3. Ozonedbrytande ämnen och flouerade växthusgaser – bl.a. kontroll av anläggningar och utrustning | EG-förordn. 2037/2000 resp.842/2006, förordn. (2007:846) om flouerade växthusgaser och ozonedbrytande ämnen | N | F-gaser i utrustning i fartyg: Sjöfartsverket |

9. DISTRIBUTÖR AV VARA

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|--|--|-------------------------|--|
| Krav vid utsläppande på marknaden av vara (inkl. om leverantör)⁸ | | | |
| 1. Information om ämne i vara (art. 33 i Reach) | Avdelning IV i Reach | N | A.Uppdelning enligt C och D i bilagan till förordn. (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken |
| 2. Begränsningar enligt Reach | Avdelning VIII i Reach | N | Se A ovan |

⁸ Omfattas troligen inte av skyldigheten att spara information enligt art. 34 i Reach.

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|--|---|-------------------------|--|
| 3. Begränsningar för följande ämnen i vissa varor: – kadmiumämnen – kvicksilver – dekabromdifenyleter – klorerade lösningsmedel ⁹ – kadmium, kvicksilver, bly, sexvärt krom och vissa andra kemiska produkter i elektriska och elektroniska produkter – tungmetaller i förpackningar, – fosfor i tändstickor Förbud mot hälsofarliga sjukvårds- och sanitetsartiklar, klädesplagg och material till sådana och hushållsgods | Miljöbalken, förordn. (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter, Kemikalieinspektionens föreskrifter | N | Se A ovan |
| 4. Ozonnedbrytande ämnen och flourerade växthusgaser – bl.a. förbud och begränsningar i vissa varor | EG-förordning 2037/2000 respektive 842/2006, miljöbalken och förordn. (2007:846) om flourerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen | N | F-gaser i utrustning i fartyg: Sjöfartsverket |
| 5. Godkännande av explosiva varor och tillstånd för explosiva och brandfarliga varor | Lag (1988:868) och förordn. (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor och Räddningsverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, kommunala nämnden (brandfarliga varor) och polismyndigheten (explosiva varor) |
| 6. Produktsäkerhet leksaker – CE-märkning m.m. | Lag och förordn. (1992:1327, resp. 1993:971) om leksakers säkerhet | N | Konsumentverket |
| 7. Medicintekniska produkter – CE-märkning m.m. | Lag (1993:584) och förordn. (1993:876) om medicintekniska produkter och Läkemiddelsverkets föreskrifter | N | Läkemiddelsverket |
| 8. Förbud mot bly, kvicksilver, kadmium och sexvärt krom i material och komponenter i lätta lastbilar och i andra än EG-typgodkända personbilar | Fordonslag (2002:574), förordn. (2003:208) om förbud mot vissa metaller i bilar | N | Vägverket |
| 9. Allmänna hänsynsreglerna – kunskap, försiktighetsmått, produktval, produktinformation | Miljöbalken | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till för. (1998:900) |
| Arbetsmiljökrav | | | |

⁹ Kemikalieinspektionen får meddela föreskrifter om sådana begränsningar.

BILAGA 2

| | Avdelning i Reach, annan EG-förordning eller svensk författning | Samverkan Echa (J/N) | Nuvarande operativ tillsynsmyndighet |
|--|---|-------------------------|---|
| 1. Tillverkare, importör och överlåtare av teknisk anordning: produktinformation och krav på åtgärder för att hindra och motverka risker | Arbetsmiljölagen (1977:1160) arbetsmiljölförordn. (1977:1166) och Arbetsmiljöverkets föreskrifter | N | Arbetsmiljöverket |
| 2. Om distributören är arbetsgivare som tar fysisk befattning med varorna: Riskbedömning, riskhanteringsåtgärder | Se 1 ovan | N | Arbetsmiljöverket |
| Platsrelaterade miljöbalkskrav vid fysisk befattning med varorna | | | |
| 1. Tillstånds- och anmälningsplikt för vissa verksamheter, t.ex. lager | Miljöbalken, förordn. (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd | N | Länsstyrelsen eller kommunal nämnd |
| 2. Egenkontroll: riskbedömning | Miljöbalken, förordn. (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| 3. Allmänna hänsynsreglerna i övrigt – kunskap, riskbedömning, bästa möjliga teknik och riskhanteringsåtgärder | Miljöbalken | N | Följer tillsynsorg. enligt 26 kap. 3 § miljöbalken och bilagan till förordn. (1998:900) |
| Övriga platsrelaterade krav vid fysisk befattning med varorna och transportkrav | | | |
| 1. Skydd mot olyckor – riskanalys och skyddsåtgärder m.m. | Lag (2003:778) och förordn. (2003:789) om skydd mot olyckor, Räddningsverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, länsstyrelsen och kommunen |
| 2. Brandfarliga och explosiva varor – skyddsåtgärder, kompetens och tillstånd m.m. | Lag (1988:868) och förordn. (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor och Räddningsverkets föreskrifter | N | Räddningsverket, kommunala nämnden (brandfarliga varor) och polismyndigheten (explosiva varor) |
| 3. Ozonnedbrytande ämnen och flouerade växthusgaser – bl.a. kontroll av anläggningar och utrustning | EG-förordn. 2037/2000 resp.842/2006, förordn. (2007:846) om flouerade växthusgaser och ozonnedbrytande ämnen | N | F-gaser i utrustning i fartyg: Sjöfartsverket |
| 4. Transport av farligt gods | Lag (2006:263) resp. förordn. (2006:311) om transport av farligt gods och tillsynsmyndigheternas föreskrifter | N | Räddningsverket samt beroende på transportslag : Sjöfartsverket, Luftfartsstyrelsen, polismyndigheterna, Järnvägsstyrelsen eller Kustbevakningen. Strålskyddsinstitut och Kärnkraftsinspektionen: transporter av radioaktiva ämnen. |

Tillsyn och avgifter i några EU-länder

Nederländerna

Nederländerna var tidigt klara med utformningen av landets tillsynsorganisation för Reach.

Organisation

De tre centrala inspektoraten för arbetsmiljö, konsumentfrågor respektive miljö kommer att bedriva tillsynen över Reach. Ministry of Housing, Spatial Planning and the Environment (VROM) är behörig myndighet enligt Reach.

Inspektoraten ingår i sina respektive politiska ministerier, som styr prioriteringar, resurser, uppföljning och samordning. Inspektoraten är fristående från ministerierna i sin myndighetsutövning mot enskilda.

Reach har inte påverkat tillsynsorganisationen, vare sig beträffande roller, ansvar eller mer resurser. Den enda förändringen är tillkomsten av den centrala Reach-byrån inom VROM. Denna har tillkommit för att skilja det politiska genomförandet från förvaltningsuppgifterna. På byrån arbetar ca 14 personer. Byrån har tillgång till ett femtiotal experter på ministerierna. Byrån ansvarar bl.a. för Nederländernas helpdesk och kommer att ha tillgång till Echas databaser. Myndigheterna får vända sig till Reach-byrån för att få information om Reach, ta del av uppgifter i Echas databaser och för kontakterna med Echa.

Utöver inspektoraten finns ca 400 kommunala tillsynsmyndigheter i 12 provinser eller län. Länens respektive kommunernas myndigheter har inget ansvar för tillsynen över Reach, men är skyldiga att kontakta de centrala inspektoraten om de vid annan tillsyn upptäcker överträdelser mot Reach.

Staten bedriver alltid sådan tillsyn som inte är platsspecifik, exempelvis över ämnen i produkter. Exempelvis är det enbart inspektoraten som granskar säkerhetsdatablad. Länen och kommunerna bedriver tillsyn över verksamheter och anläggningar. Undantaget från den principen är IPPC-anläggningar, som VROM:s Miljöinspektorat ansvarar för att bedriva tillsyn över. Samma myndighet som meddelar tillstånd utövar också tillsynen.

Tillsyn över bestämmelser som bygger på EG-rätt är sällan kommunal. Förutom problem med kompetens blir det problem med att få tag på data för statistik och återrapportering och med att få övrigt nödvändigt informationsutbyte och samverka att fungera.

Tillsyn

De tre inspektoraten samordnar sin tillsyn genom att koordinera sina tillsynsplaner och utbyta information inom "regeringskansliet". De kan begära att få medverka i varandras tillsynsinsatser och kan lätt lösa frågan om vilket inspektorat som lämpligast ingriper i ett visst ärende. Inspektoraten kan fritt avropa experthjälp från varandra. De är skyldiga att var för sig avsätta minst 30 % av sin tid för att hantera externa initiativ såsom klagomål och anmälningar.

Inspektoraten kan besluta om administrativa sanktioner såsom förelägganden och förbud. De kan även tvinga fram återexport på importörens bekostnad eller ta ämnet/varan/produkten i beslag.

Nederländernas rättsliga system gör inte samma skillnad på vad som i Sverige utgör en administrativ myndighetsåtgärd respektive en straffrättslig åtgärd. Att förelägga om förebyggande försiktighetsmått utgör i Sverige en administrativ åtgärd, men kan i Nederländerna även vara ett beslut inom straffrätten. Om tillsynsmyndigheten anmäler ett företag till åtal för brott mot en straffsanktionerad bestämmelse kan inte myndigheten parallellt med detta förelägga om försiktighetsmått för att förebygga samma problem. Begränsningen gäller i båda riktningarna, så att ett föreläggande om förebyggande åtgärder utgör hinder för åtal.

Tillsynsmyndigheterna saknar skyldighet att åtalsanmäla straffsanktionerade överträdelse.

Nederländerna menar att Reach medför stora behov av samverkan mellan Echa och de nationella tillsynsmyndigheterna. De

anser exempelvis att om en tillsynsmyndighet upptäcker brister i kemikaliesäkerhetsrapporten bör den delge Echa detta och inte ingripa mot bristande kvalitet utan samordning med Echa. Myndigheten bör däremot ingripa mot brister i säkerhetsdatabladet. Tillsynsmyndighetens roll är därmed något starkare i granskningen av säkerhetsdatablad än av den kemikaliesäkerhetsrapport som bilagts registreringen, även om uppgifterna i bladet ska överensstämma med uppgifterna i rapporten.

Nederländerna anser också att skyldigheter enligt Reach att tillämpa riskhanteringsåtgärder (artikel 14.6 och 37.5–6) inte utesluter att tillsynsmyndigheter enligt annan lagstiftning (t.ex. arbetsmiljölagstiftningen eller lagstiftning baserad på IPPC-direktivet) ställer andra nödvändiga krav på åtgärder. Åtgärderna som fastställs i kemikaliesäkerhetsrapporten och säkerhetsdatabladet är inte platsrelaterade.

Tillsynen enligt Reach i frågor som direkt kan påverka människors hälsa är upphängd på konsumentlagstiftningens bestämmelser. Konsumenter som har problem med att få information enligt artikel 33 kan vända sig till inspektoratet, byrån eller VROM.

Tillsynsmyndigheterna har rätt att ta varuprover kostnadsfritt.

Resurser och finansiering

Ministerierna har skurit ner kraftigt de senaste åren och har f.n. krav på att skära ner med ytterligare 25 %. Om detta kommer att påverka tillsynen är oklart. Företagens administrativa bördor ska också minska med 25 %.

All tillsyn oavsett sakområde är helt skattefinansierad.

Generella begränsningar

Den principiella inställningen är att kraft ska läggas på EU-arbetet med begränsningar i stället för på nationella begränsningsregler. Nederländerna anser att direktivets bestämmelser om arsenik och kreosot inte går att tillämpa och har därför anmält artikel 95-undantag från de bestämmelserna. Landet har också undantag enligt artikel 95 för kvicksilver, eftersom man anser att direktivets regler inte uppnår en hög skyddsnivå.

Nederländerna anser att tillämpningsområdet för direktiv 76/769/EEG inte täcker andra applikationer av ett ämne (och dess föreningar) än de som regleras i direktivet. Exempelvis ingår kadmium som används på andra sätt än för ytbehandling eller som färgämne eller stabilisator inte det harmoniserade området. Landet driver ett mål i EU:s förstainstansrätt om direktivets tillämpningsområde för andra användningar än de reglerade. Målet gäller deras nationella bestämmelser om användning av klorparaffiner men det är i första hand formella frågor som är uppe till prövning. Det är därför inte säkert att domstolen kommer att uttala sig i sakfrågan.¹

NL anser att Reach inte innebär några förändringar av begränsningarnas harmoniserande verkan, men att den bedömningen inte är helt självklar.

Övrigt

Ett generellt problem med bestämmelserna om varor i Reach är att definitionen av varor kan omfatta sådant som enligt det globala systemet för klassificering och märkning (Globally Harmonized System, GHS) är ett ämne eller en beredning i en förpackning.

Finland

Finland har genomfört de delar av Reach som trädde i kraft den 1 juni 2007. Arbete pågår med att genomföra resterande delar.

I förberedelserna ingår att se över hur andra åtgärder än straff, t.ex. inspektioner, vägledning och rekommendationer ska utformas och tillämpas.

Organisation

Den finska myndighetsstrukturen är komplex och tillsyns-uppgifterna är inte alltid så tydliga, men Finlands nya grundlag kräver tydliga mandat till myndigheter. Finland strävar efter att undvika överlappande tillsynsansvar. Den organisation vi redogör för nedan är tillfällig och bygger på befintliga myndigheter och

¹ Se förstainstansrättens mål T-234/04; dom meddelades den 8 november 2007.

tillsynsansvar. Senare i år börjar arbetet med en omorganisation. Finland utreder bl.a. om en nationell kemikaliemyndighet ska etableras i syfte att föra samman ansvaret för Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral (STTV) och Finlands miljöcentral (SYKE). En större myndighetsreform inom staten planeras.

Tillsynen är i dag både statlig och kommunal. På den centrala nivån är ansvaret fördelat på flera myndigheter.

STTV och SYKE ansvarar för den riksomfattande styrningen och verkställigheten av länsstyrelsernas och kommunernas tillsyn. STTV:s ansvar omfattar brand- och explosionsrisker medan SYKE:s ansvar avser förebyggande av miljöskador. Båda myndigheterna ska bedriva central tillsyn över registrerings- och anmälningssplikterna i avd II i Reach, information i avd IV, begränsningar enligt artikel 67 och anmälningssplikten enligt artikel 113. De ska samordna genomförande av tillsynsprojekt.

STTV ansvarar också för produktregistret dit säkerhetsdatablad ska lämnas för registrering och granskning av myndigheten. Därmed är de tillgängliga för tillsynsmyndigheterna, tillståndsgivande myndigheter och för polis eller åklagare. Myndigheten kontrollerar innehållet i säkerhetsdatabladen.

Medan SYKE ansvarar för tillsynen av exporten av kemikalier, har Tullverket ansvar för både import och export. I samband med import ska Tullverket även ha tillsyn över att registreringar och anmälningar enligt avd II i Reach har gjorts, tillstånd enligt avd VII och förbud och begränsningar enligt artikel 67.

Konsumentmyndigheten har vissa uppgifter på bl.a. produkt-säkerhetsområdet. De ska bedriva tillsyn enligt artikel 67 i Reach när det gäller varor som marknadsförs till konsument.

På regional nivå finns Arbetarskyddsbyråerna och regionala miljöcentraler.

Arbetarskyddsbyrån tillsynsansvar enligt kemikalielagen rör skador på hälsan och brand- och explosionsrisker. De kommer att bedriva tillsyn över registrerings- och anmälningssplikterna i avd II i Reach, information i avd IV samt begränsningar i artikel 67 parallellt med STTV och SYKE. Därtill ingår tillsyn över nedströmsanvändare enligt avd V och användning av tillståndspliktiga ämnen enligt avd VII i tillsynsansvaret. Deras ansvar omfattar dessutom tillsyn över klassificering och märkning.

De regionala miljöcentralernas ansvar avser tillsyn över regler om förebyggande och avvärjande av miljöskador. Reach-tillsynen omfattar artikel 37 om information om användning och säkerhets-

åtgärder i avd VII. De får ett dubblerat tillsynsansvar med de centrala myndigheterna avseende artikel 67.

Länsstyrelsen ska styra och övervaka den kommunala kemikalietillsynen och bedöma och utvärdera deras tillsynsplaner för detta. Även den regionala miljöcentralen ska styra och övervaka kommunernas kemikalietillsyn i fråga om att förebygga och avvärja skador.

Kommunernas tillsynsansvar avser hela kemikalielagen och att bedriva Reach-tillsyn i samband med tillsynen enligt miljöskyddslagen. De ska utarbeta kommunala tillsynsplaner minst vart tredje år. Dessa ska beakta det riksomfattande tillsynsprogrammet (se nedan).

Kommunernas tillsynsansvar avser särskilt att kemikalier som släpps på marknaden har klassificerats och märkts rätt och beträffande Reach att information vidarebefordras enligt artiklarna 31-33 samt tillsyn över begränsningar i artikel 67.

Kommunerna är skyldiga att lämna över ärenden till STTV och SYKE om någon annan än deras tillsynsobjekt ska vidta åtgärden.

Diskussioner pågår om införande av kommunalförbund för att få större kommunala myndigheter.

För att säkra tillsynsresurser i kommunerna är dessa tvingade att ta ut en minsta tillsynsavgift som ska avse faktiskt utförd tillsyn (timavgift). Det finns även en fastlagd maxnivå för tillsynsavgifter.

Samtliga tillsynsmyndigheter bedriver inom sina ansvarsområden tillsyn över EG-förordningarna 648/2004 om tvätt- och rengöringsmedel och 850/2004 om långlivade organiska föreningar.

Tillsyn

Finland betraktar tillsynen som den viktigaste sanktionen för att genomdriva Reach. Det finns möjlighet för tillsynsmyndigheten att meddela föreläggande med eller utan vite, men det är sällan myndigheterna behöver tillgripa sådana verktyg. Oftast rättar sig företagen efter tillsynsmyndighetens påpekanden.

STTV och SYKE ska utarbeta nationella program för kemikalietillsynen. Det ska ingå som en del av det riksomfattande tillsynsprogrammet för miljö- och hälsoskyddet. Programmet ska definiera innehållet i kontrollerna, grunderna för riskvärdering av tillsynsobjekten, metoder för att utvärdera de kommunala tillsyns-

planerna och för att även utvärdera det riskomfattande tillsynsprogrammet. Programmet ska ses över minst vart tredje år.

Samtliga tillsynsmyndigheter är skyldiga att delta i harmoniserade tillsynsprojekt som Echa eventuellt initierar. I så fall ingår ett sådant projekt i det riksomfattande tillsynsprogrammet.

Myndigheterna är inte tvungna att anmäla straffbelagda överträdelser till polis eller åklagare utan avgör detta själv.

Säkerhetsdatablad och exponeringsscenarier

Finlands hållning är att tillsyns- och prövningsmyndigheterna på miljöområdet ska vara skyldiga att beakta Reach-informationen (bl.a. säkerhetsdatablad och kemikaliesäkerhetsrapporter). Innehållet kan inte vara bindande. Reach saknar platsspecifika hänsyn och tar inte hänsyn till synergieffekter från flera ämnen.

Ett problem som uppmärksammats är hur tillsynsmyndigheterna på arbetsmiljöområdet ska agera när åtgärderna i säkerhetsdatabladen inte överensstämmer med de krav myndigheten anser bör ställas. Det kan bli konflikter bl.a. mellan hygieniska gränsvärden och DNEL-värden enligt Reach. De sistnämnda kommer ofta vara lägre. Därför bör en myndighet (arbetsmiljöinspektionen) finnas som hantera konflikterna. Hur detta ska gå till räknar man med kommer att framgå av kommande allmänna råd.

Resurser

Den statliga administrationen ska minska med 20 %. De närmaste åren är kantade av många pensionsavgångar och tjänsterna efter dem som slutar återbesätts ofta inte.

Begränsningsregler

Finlands regler om begränsningar av utsläppande på marknaden och användning av kemikalier innebär endast mindre avvikelser från bestämmelserna i direktiv 76/769/EEG. Det medför därför inga problem att de bestämmelserna nu finns i Reach. Möjligheten i den finska lagstiftningen att förbjuda utsläppande på marknaden och användning av kemikalier kommer dock finnas kvar. Reach är inget hinder mot det.

Övrigt

Finland förutser att många företag kommer att sluta importera kemikalier och i stället föra in dem från andra EU-länder för att undgå registreringsplikten. En risk som diskuterats är att distributörer utnyttjar nedströmsanvändares okunskap och gör så få exponeringsscenarioer som möjligt för att tvinga nedströmsanvändare att själva bekosta och göra kemikaliesäkerhetsrapporter.

Antalet importörer och tillverkare av ämnen är okänt, troligen färre än 100 st.

Danmark

Det finns inga planer på att ändra tillsynsorganisationen med anledning av Reach. Tillsynsbestämmelserna för Reach regleras genom redan förekommande lagstiftningar. Fördelningen av ansvaren för tillsynen är beslutad av miljöministern och är reglerade i ett s.k. tillkännagivande², som trädde i kraft den 1 september 2007.

Organisation

Miljöstyrelsen är den centrala miljömyndigheten i Danmark. Myndigheten finns organisatoriskt under Miljödepartementet och ansvarar för miljöskyddsfrågor.

Kemikalieinspektionen är en enhet inom Miljöstyrelsen och ansvarar för tillsynen enligt kemikalielagen (produkttillsyn). Medan all sådan tillsyn är centraliserad är den platsspecifika tillsynen enligt miljölagen decentraliserad.

Under Miljödepartementet finns även den centrala myndigheten By- och landskapsstyrelsen med s.k. miljöcenter i varje län. Dessa meddelar tillstånd enligt miljöloven. De bedriver även tillsyn över bl.a. stora IPPC-verksamheter, medan tillsynen över andra IPPC-verksamheter och övrig platsspecifik miljötillsyn är kommunal. Miljöstyrelsen vägleder om tillämpningen av miljölagstiftningen.

Arbetsmiljötilsynet är en central myndighet och finns organisatoriskt under Arbetsmiljödepartementet. Den ansvarar för

² Bekendtgørelse nr. 1012 af 16. august 2007.

tillsynen över avdelning IV i Reach om bl.a. säkerhetsdatablad³ och utför den operativa tillsynen på fyra regionala tillsynscentraler. Bakgrunden till ansvarsfördelningen är att Arbetsmiljötillsynets tillsynscentraler bedriver mer tillsyn och gör fler inspektioner än vad Miljöstyrelsen förmår och upptäcker därmed fler problem. Det blir dessutom en automatisk återkoppling hos myndigheten mellan bladens platsspecifika tillämpning och deras innehåll och kvalitet.

Sikkerhetsstyrelsen (motsvarar Räddningsverket) saknar ansvar för tillsynen.

Tillsynen

Myndigheterna prioriterar tillsyn mot sådant som är farligt eller är förknippat med hög risk. Exempelvis lämnas bagatellartade brister i säkerhetsdatabladerna utan åtgärd.

Myndigheterna har rätt att få all information de behöver från företaget de bedriver tillsyn över, men Danmark anser att tillsynsmyndigheterna ska ha full tillgång till informationen i Reach-IT.

Miljöstyrelsens tillsyn omfattar hela landet och är inriktad på främst varor, mycket giftiga och giftiga kemikalier inkl. bekämpningsmedel, kosmetiska och hygieniska produkter och marknadskontroll av bekämpningsmedel. Tillsynen över varor sker oftast i Köpenhamn av praktiska skäl. Tillsynen utförs både löpande och som kampanjer för en sakfråga, ett geografiskt område eller inom en bransch åt gången. År 2006 genomförde Miljöstyrelsen 12 kampanjer och utförde 99 inspektioner på plats.

Miljöstyrelsen har rätt att ta ut varuprover utan att betala för dem, men måste betala analyserna. I vissa fall kan de kräva att importören eller tillverkaren betalar analysen. Danmark ser en principiell skillnad mellan Reach och miljö- respektive arbetsmiljölagarna i det att den förra är en lagstiftning om tillgång till kemikaliemarknaden och de senare är skyddslag. Detta måste påverka tillämpningen.

Artikel 37.5 påverkar vare sig tillståndsprovning som bygger på nationell lagstiftning eller på IPPC-direktivet. Exponeringsscenarierna är ett underlag och inget tvång om platsspecifika åtgärder. Danmark ser ingen skillnad mellan den svenska och danska lydelsen och innebörden av artikel 37.5.

³ Tillsynen över varor enligt artikel 33.2 faller dock på Miljöstyrelsen.

Kommunerna och länsstyrelserna kommer att i stor utsträckning bedriva tillsynen över riskhanteringsåtgärder enligt artikel 37.5 i Reach (yttre miljön) tillsammans med Arbetsmiljötillsynet (arbetsmiljön).

Små företag som inte själva förstår informationen i säkerhetsdatablad kan föreläggas att anlita konsult för detta.

Resurser och finansiering

Kemikalieinspektionen på Miljöstyrelsen förfogar över 9 tjänster totalt varav en chef och en jurist. Av övriga kommer 3–4 att arbeta med Reach samt med tillsyn över klassificering och märkning. Miljöstyrelsen har i sin inlämnade kemikalieaktionsplan som löper ett år till begärt utökade resurser med ca 15 tjänster. Riksdagen har emellertid beslutat om oförändrad budgetram. År 2009 kan i stället 2–3 tjänster omfördelas inom Miljöstyrelsen för ändamålet.

Vid tillsynen enligt Reach kommer Miljöstyrelsen vid behov att köpa processteknisk kompetens på den öppna marknaden. Sådan finns inte alltid hos Miljöstyrelsen eftersom den platsspecifika tillsynen är decentraliserad. Miljöstyrelsen har mellan 0,5 och 1 miljon Dkr för ändamålet i sin budget. Arbetsmiljötillsynet har i större utsträckning tillgång till egen processteknisk kompetens.

Det finns två slags säkerhetsdatablad; blad enligt Reach och platsspecifika blad enligt arbetsmiljölagen. Arbetsmiljötillsynet anser sig behöva fler tjänster för tillsynen över säkerhetsdatablad enligt Reach. Denna bedrivs enbart på central nivå inom Arbetsmiljötillsynet där det finns 1,5 tjänst för kemikalietillsynen. Få blad kontrolleras. Tillsynen över de platsspecifika bladen bedrivs på regional nivå av inspektörer med främst yrkeshygienisk kompetens.

Samverkan mellan de regionala tillsynscentralerna och Miljöstyrelsen är liten, men centralerna söker ibland stöd från Miljöstyrelsen i klassificerings- och märkningsfrågor.

Näringslivet har påpekat ett behov av ökade resurser för att motverka risken för konkurrens från företag som undslipper kraven i Reach.

Tillsyn är i huvudsak skattefinansierad. Avgifter finns för att delfinansiera Miljöstyrelsens handläggning av godkännande om att få sälja bekämpningsmedel och tillsynen över det kravet. Avgiften uppgår till 500 eller 1 000 Dkr beroende på medlets farlighet och betalas vartannat år.

Straff

Alla bestämmelser i Reach är straffsanktionerade genom att straffbestämmelserna i kemikalielagen hänvisar till Reach-förordningen.⁴ Straffsystemet medför för Arbetsmiljötillsynet att myndigheten måste åtalsanmäla enligt en annan lag än den de normalt tillämpar.

Miljöstyrelsen avgör själv om de ska överlämna överträdelse till polis eller åklagare eller avstå. Det finns inget krav på att så ska ske. De åtalsanmäler om det inte går att få stopp på ett företags överträdelse och när en sådan är grov. De anmälningar som görs är välgrundade och väl dokumenterade för att inte bli avvisade av polisen. Normalt anmäls drygt 20 överträdelse varje år.

Många åtalsanmälningar har lett till straff, men aldrig till fängelse. Vanliga bötesbelopp är 3 000 till 100 000 Dkr.

Begränsningar

Danmark anser det finns två alternativa synsätt på möjligheterna till nationella begränsningar. Det ena är att Reach harmoniserar och då är sådana möjliga att behålla sex år framåt varefter de möjligen måste försvinna. Det andra alternativet är att vidhålla sin uppfattning att begränsningarna som nu förs över till Reach från direktiv 76/769/EEG endast harmoniserar de användningar av ett ämne som regleras. EG-domstolens dom om klorparaffiner skulle emellertid kunna tolkas som att direktiv 76/769/EEG harmoniserar alla användningar av ett ämne som omfattas av begränsningar.

Inga beslut är fattade ännu. Totalt har Danmark nationella begränsningar för ca 10 ämnen.

Övrigt

En principiell skillnad mellan tillsyn enligt produktsäkerhetslagen och enligt kemikalielagen är, enkelt uttryckt, att den senare syftar till att få företagen att åtgärda "olagliga" varor för att de ska bli lagliga, medan den förra syftar till att definiera lagliga varor som olagliga.

Produktvalsprincipen förekommer i arbetsmiljöloven men inte i miljöskydds- eller kemikalielagstiftningen.

⁴ 59 § punkt 1.

Polen

Polens tillsynsorganisation är komplex. Den har inte ändrats med anledning av Reach. Tillsynen enligt Reach ingår i varje tillsynsmyndighets övriga tillsynsuppdrag. Tillsynsansvaren är uppdelade artikelvis och överlappande.

Organisation

State Sanitary Inspection (Statens Hälsoskyddsinspektion) består av flera myndigheter under Hälsoministeriet och en gemensam central ledning. Myndighetens chef "Chief Sanitary Inspector" (CSI) genomför sitt uppdrag via inspektoratet med samma namn. Ansvarsområdena rör hälsoskyddsfrågor i arbetsmiljön och i övrigt, särskilt dricksvatten och luftföroreningar, samt tillsyn över företag som sätter kemikalier inklusive biocider på marknaden (dock inte växtskyddsmedel).

Övriga myndigheter är Regional Sanitary Inspectors vid 16 regionala hälso- och smittskyddsstationer i lika många län (voivodship). Under de regionala myndigheterna finns dels Local Sanitary Inspectors vid 350 lokala hälso- och smittskyddsstationer i varje kommun (poivat), dels 16 Border Sanitary Inspectors.

Varje regional och några lokala stationer förfogar över egna laboratorier för kontroll av föroreningar i luft och vatten, livsmedel, hälsopåverkan från varor, mikrobiologiska tester samt kontroll av fysiska störningar och kemiska ämnen i arbetsmiljön.

CSI får utföra tillsyn inom alla de ansvarsområden som även regionala och lokala myndigheter ansvarar för. Ansvaret är dubblerade i teorin för att göra det möjligt för CSI att kunna ingripa på alla myndighetsnivåer.

Dessutom finns under Miljöministeriet och Arbetsmarknadsministeriet ett Miljöinspektorat respektive ett Arbetsmiljöinspektorat. Miljöinspektoratets ansvar på olika myndighetsnivåer rör bland annat prövning och tillsyn över platspåverkande verksamheter. Arbetsmiljöinspektoratets ansvar rör i huvudsak fysiska arbetsmiljörisker medan CSI:s rör kemiska. Härtill kommer Handelsinspektoratet, motsvarigheten till räddningstjänsten samt Tullmyndigheten som alla lyder under egna departement, men har tillsynsuppgifter på kemikalieområdet och enligt Reach och i dessa

frågor är underordnat CSI. Myndigheternas ansvar är överlappande.

Alla centrala myndigheter samverkar i ett kemikalienätverk som hålls samman av Kemikaliebyrån (Bureau for Chemical Substances and Preparations). Byrån utgör Polens behöriga myndighet enligt Reach och utgör länken mellan myndigheterna och Echa. Myndigheterna kommer att ingå ett skriftligt samverkansavtal.

Staten har på senare år tagit över ansvaret för den lokala tillsynen för att förhindra otillbörlig inblandning i myndighetsutövningen.

Tillsynen över artikel 33 i Reach delas mellan CSI och Handelsinspektoratet, som också ansvarar för frågor som rör konsumentprodukter. CSI bedömer att omfattningen på tillsynen enligt artikel 33 kommer att bli liten.

Tillsyn

CSI prioriterar tidigt på hösten när myndigheten tar fram en central plan för tillsyn enligt kemikalielagstiftningen det kommande året. Prioriteringarna diskuteras fram i nätverket för myndigheterna. Planen kan bygga på behov som centrala, regionala och lokala myndigheter har identifierat. Exempelvis avser prioriteringarna för år 2008 varor som avsiktligt avger kemiska ämnen, säkerhetsdatablad, kemiska ämnen inom byggsektorn, biocider (CLEEN:s⁵ projekt) samt nickel.

Med undantag för Miljöinspektoratet, som har sin egen plan, måste varje myndighet oavsett administrativ nivå prioritera det som står i den centrala planen. I mån av resurser kan de därutöver planera även för annan tillsyn.

Mellan myndighetsnivåerna och inom varje geografiskt område tar berörda myndigheter del av varandras tillsynsplanering. Syftet är att kunna samordna inspektioner och samnyttja kompetens och resurser. Betydelsen av samordnade inspektioner beror delvis även på en lagreglerad spärr. Denna begränsar antalet dagar per år som ett företag får utsättas för inspektioner från myndigheter på alla lagområden till 30 dagar.

⁵ Chemical Legislation European Enforcement Network – EU:s samarbetsorgan för tillsyn på kemikalieområdet.

Allt informationsutbyte mellan de lokala stationerna sker via deras voivodship för att dessa ska kunna samordna och styra den lokala tillsynen.

En tillsynsmyndighet behöver inte precisera vilka åtgärder ett företag måste vidta för att följa ett rättsligt krav. Det räcker med att förelägga företaget att följa den regel som inte efterlevs.

Det finns checklistor för myndigheternas tillsyn och centrala riktlinjer som är offentliga för företagen. Genom dessa framgår det mer konkret vad tillsynsmyndigheterna kommer att kontrollera är uppfyllt vid sina inspektioner. Riktlinjerna konkretiserar bestämmelsernas innebörd.

För närvarande pågår ett arbete med att ta finns riktlinjer för företagen om hur de ska gå till väga för att göra säkerhetsdatablad, för tillsynen enligt Reach och enligt det nya globala regelverket för klassificering och märkning, vars genomförande EU ännu inte beslutat om.

Tillsynsmyndigheterna ersätter inte kostnaden för varuprov om det visar sig att reglerna för varan inte följs. I sådana fall kan företagen också få stå för kostnaden för inspektion och analys.

Den befintliga kemikalielagstiftningen innehåller skyldigheter för CSI och myndigheterna under CSI mot ministern (exempelvis om vad som ska rapporteras dit och när) och mot enskilda (exempelvis hur snabbt myndigheten ska handlägga en anmälan och anmälarens rättigheter om så inte sker).

Resurser och finansiering

Myndigheterna kommer inte att tillföras nya resurser som en följd av Reach. Tillsynen enligt Reach ska utföras inom befintlig kostnadsram. All tillsyn är skattefinansierad. CSI har beräknat att ett ökat resursbehov för CSI och SSI till ca 434 000 Euro, främst avseende engångskostnader för utbildning och IT-utrustning. Myndigheterna har fått en extra tilldelning med det beloppet i budgeten för år 2008.

Antalet tillsynsobjekt är okänt, men det finns betydligt fler importörer än tillverkare i Polen. Kemiindustrin är inte så stor.

Centralt ingår två inspektörer i CSI:s inspektionsteam. På den regionala nivån finns ca 100 inspektörer och på den lokala ca 90 inspektörer. Dessa ska lösa myndigheternas alla tillsynsuppgifter enligt såväl Reach som annan miljölagstiftning. Myndigheterna har

svårt att behålla sina inspektörer eftersom näringslivet efterfrågar deras kompetens.

På myndigheterna kan finnas personer med olika slags specialistkompetens. Specialisterna liksom annan personal är disponibla även för övriga myndigheter och kan medverka i varandras inspektioner.

Begränsningar

Polen har i dag vissa begränsningar för försäljning till konsumenter av vissa kemikalier, bl.a. metanol. Polen räknar med att kunna ha kvar dem och anser sig också kunna införa nya nationella begränsningar även sedan Reach trätt i kraft.

Straff

För varje artikel i Reach och varje betydelsefull bestämmelse i lagstiftningen är utsatt en straffsanktion, men Polen har inte följt den Nederländska modellen beträffande Reach.

Alla slags böter riktas mot den juridiska personen. Denne ansvarar för att agera civilrättsligt gentemot anställda som brutit mot interna instruktioner. Tillsynsmyndigheterna dömer ut böter för upptäckta överträdelser (förenklat förfarande). Dessa är på lägst 15 Euro och får som högst vara 140 Euro. Det måste framgå av lagstiftningen att böterna får tas ut enligt ett förenklat förfarande, annars ska en domstol döma ut dem. Tillsynsmyndigheten kan döma ut böterna varje gång som ett företag upprepar förseelsen.

Förutom böter som myndigheterna eller domstolarna dömer ut, är vissa bestämmelser sanktionerade med en viss högsta eller lägsta bötessumma (exempelvis högst 14 000 Euro eller lägst 150 Euro), med begränsning av personlig frihet eller med upp till ett eller två års fängelse. När bötesbeloppet är direkt utskrivet i lagtexten går domstolsförfarandet snabbare.

Den som satte ett nytt ämne, eller ett nytt ämne i en produkt, på marknaden utan anmälan enligt den lagstiftning som gällde före Reach, skulle betala tillbaka 100 % av vinsten på försäljningen.

Övrigt

Många har svårt att förstå säkerhetsdatablad. Småföretagare som inte själva förstår dem blir tvungna att anlita konsulter för att kunna ge arbetstagarna information och instruktioner för hur de ska utföra sitt arbete och hantera kemikalier som de kommer i kontakt med.

Tyskland

Organisation

Miljödepartementet, Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit (BMU), är huvudansvarigt federalt departement för Reach. Den nationella arbetsmiljömyndigheten, Bundesanstalt für Arbeitsschutz und Arbeitsmedizin (BAuA), är behörig myndighet.

De 16 delstaterna (Länder) ansvarar för tillsynen över lagstiftning på många områden, däribland kemikalielagstiftning som rör utsläppande på marknaden och klassificering och märkning. Tillsynen över kemikalier är olika organiserad i delstaterna. I vissa delstater är den knuten till arbetsmiljötillsynen, i andra delstater till tillsynen över IPPC-anläggningar eller annan verksamhet eller på annat sätt.

Tillsyn

En expertgrupp arbetade åren 2006–2008 med att bl.a. analysera vad Reach kommer att innebära för administrationen. De tog även fram en tillsynsmanual för inspektörerna.

Flera Länder genomförde seminarier och annan utbildning. De har också tagit fram webbinformation och annat skriftligt material. Vissa länder har en egen Reach helpdesk, utöver den som finns hos BAuA.

Tyskland anser att det krävs att tillsynsmyndigheterna har tillgång till lättåtkomlig information i Reach-IT för att tillsynsorganisationen ska bli effektiv. Tyskland har därför lämnat ett förslag till utformning av ett IT-system till Reach-IT-gruppen. Systemet skulle vara en del av REACH-IT och ge tillsynsmyndigheterna tillgång till vissa standardrapporter som skulle täcka 80 %

av tillsynsmyndigheternas behov. För övrigt informationsbehov skulle tillsynsmyndigheterna få vända sig till den behöriga myndigheten som har direkt åtkomst till Reach-IT.

Resurser och finansiering

Tillsynen är skattefinansierad. Det är svårt att uppskatta tillkommande resursbehov till följd av Reach. Vissa Länder har gjort en uppskattning av personalbehovet på tillsynsmyndigheterna. Det varierar mellan 7 och 16 fler tjänster. På central nivå beräknas det utökade personalbehovet uppgå till 120 personer. Inga beslut har fattats om resursförstärkningar frågan är fortfarande under beredning.

Begränsningar

Tyskland har särskilda begränsningar för formaldehyd och dioxiner/ furaner. Vi har inte fått någon uppgift om att de kommer att Det verkar ta bort.

Straff

Utöver straff har Tyskland sanktionsavgifter som varierar mellan några euro upp till mer än 100 000 euro.

Övrigt

Tyskland arbetar med genomförandet av Reach i lagstiftningen. Det kommer ske i den befintliga kemikalielagen.

Alternativa kontrollsystem

Kontroll som bygger på s.k. öppna system innebär att oberoende och självständiga kontrollorgan bedömer om en produkt, anläggning, persons kompetens, process, tjänst, ett system etc. överensstämmer med ett normerande krav, exempelvis med en föreskrift eller ett EG-direktiv. Kontrollorganen konkurrerar med varandra. Sådan kontroll kan komplettera men inte ersätta myndighetsutövning. Kontrollorganet kan kontrollera överensstämmelsen med normen, men kan exempelvis inte sanktionera överträdelser eller förelägga om rättelse.

Det svenska öppna kontrollsystemet har nyligen blivit utvärderat, funnits fungera i stort sett väl och vara en rationell metod för att organisera kontrollverksamhet.¹ Den följande beskrivningen och erfarenheterna bygger på kunskap från utvärderingen och på kontakter med Swedac, som är den myndighet i Sverige som utför s.k. ackreditering.

Systemets grunder

Två förutsättningar bör vara uppfyllda för att tillämpa kontroll genom öppna system;

- den norm som kontrollen ska ske mot är så pass tydlig att av varandra oberoende bedömare kan använda den och rimligt säkert komma till samma resultat.
- det måste vara sannolikt att kunna etablera en rimligt väl fungerande marknad på kontrollområdet.

¹ Öppna system för provning och kontroll – en utvärdering, SOU 2006:113.

Det förekommer kontroll genom öppna system trots att normen inte är så tydlig som ovan. Exempel på en sådan norm är ett allmänt hållet funktionskrav i ett EG-direktiv.

Kontrollen kan ske innan någon släpper en produkt, anläggning, tjänst etc. på marknaden eller tar den i bruk. Den kan också ske efteråt. Det finns två former av kontroll, sådan som sker genom stickprov och sådan som sker med förutbestämda intervall.

För varor och produkter är det vanligt med *marknadskontroll* (i allmänhet stickprov tagna ute i handeln). *Återkommande kontroll* med förutbestämda intervall är vanligt för anläggningar, exempelvis hissar och kylaggregat.

Kompetens

För att kvaliteten på kontrollen ska bli tillräcklig och trovärdig behöver det kontrollerande organets kompetens vara säkerställd. Detta sker genom att efter ansökan och granskning utse det kontrollerande organet till ett s.k. anmält organ eller genom att ackreditera det. Ackreditering kan ske av laboratorier, certifieringsorgan och kontrollorgan.

Begrepp i korthet

I sammanhanget förekommer en rad begrepp som fordrar en kort förklaring för att göra systemet enklare att förstå.

Ackreditera betyder att intyga kompetens. Ackrediteringen innefattar även att bedöma ett organs oberoende av det eller den som organet ska kontrollera. Den statliga myndigheten Swedac ackrediterar i Sverige.

Certifiera betyder att intyga överensstämmelse med en norm eller ett krav. Ett ackrediterat certifieringsorgan certifierar.

Kontroll betyder att undersöka och bestämma överensstämmelse med specificerade krav. Kontrollen kan också ske på basis av professionellt omdöme och allmänna krav. Ett ackrediterat kontrollorgan kontrollerar.

Provning betyder att bestämma egenskaper hos ett föremål.

Kalibrering betyder att fastställa samband.

Medan ett ackrediterat certifieringsorgan är helt oberoende av det certifierade objektet (tredjepartsställning) kan ett ackrediterat

kontrollorgan kan ha ett av tre typer av oberoende. En bemyndigad föreskrivande myndighet föreskriver om vilken typ av oberoende som ska gälla. Typ C innebär att kontrollorganet är nära knutet till det kontrollerade objektets verksamhet. Typ B innebär att den som utför kontrollen visserligen är organisatoriskt tydligt separerad från det kontrollerade objektets verksamhet, men kan fortfarande vara en del av detta. Ackreditering av typ A medför en helt oberoende ställning för kontrollorganet utanför kontrollobjektet.

Ackreditering och certifiering

I Sverige ackrediterar den statliga myndigheten Swedac certifieringsorgan, laboratorier och kontrollorgan. Kompetenskraven på dessa bygger i huvudsak på internationella eller europeiska standarder, men en föreskrivande myndighet har rätt att föreskriva om särskilda kompetenskrav, om den anser att sådana är nödvändiga. Samma myndighet kan även föreskriva om ett kontrollorgan ska rapportera exempelvis avvikelser till tillsynsmyndigheten.

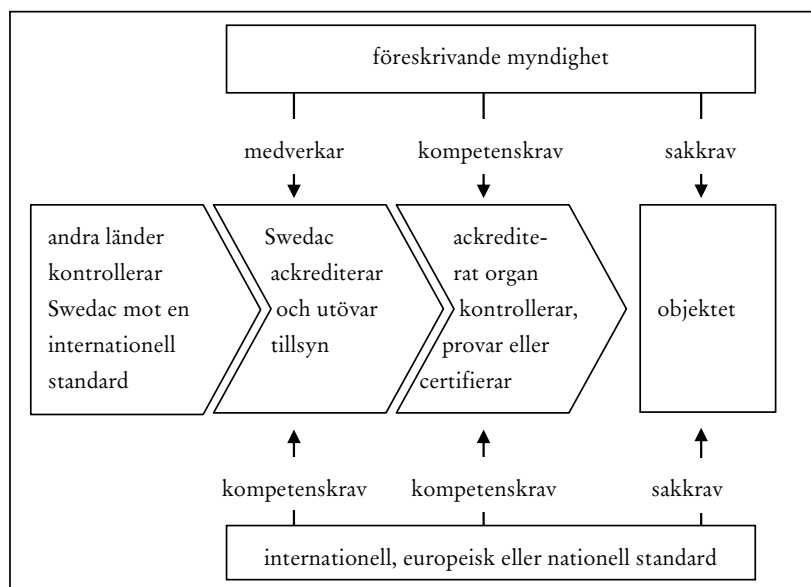
Inom European co-operation for Accreditation (EA) – det europeiska samarbetet för ackreditering – finns avtal ackrediteringsorganen emellan. Dessa innebär att flertalet europeiska organ erkänner varandras kompetens. EA träffar i sin tur avtal med ackrediteringsorgan eller sammanslutningar av sådana i övriga världsdelar.

När ett ackrediterat kontrollorgan eller ackrediterat certifieringsorgan har tillräcklig tilltro till att en produkt, tjänst eller det som normen gäller är i överensstämmelse med normen, utfärdar organet en kontrollrapport respektive ett certifikat om detta.

Ett certifieringsorgan kan vara ackrediterat för att certifiera produkter, processer, tjänster, system (exempelvis för arbetsmiljö, miljöledning och kvalitetssäkring) eller personer. Ett laboratorium kan vara ackrediterat för att prova eller kalibrera (exempelvis mätutrustning) medan ett kontrollorgan kan vara ackrediterat för att utföra kontroller (exempelvis av cisterner, värmepumpar, fordon, farligt gods, livsmedel, byggprodukter m.m.).

Det är frivilligt för ett organ att låta ackreditera sig, men det kan framgå av en föreskrift att ett kontrollorgan, laboratorium eller certifieringsorgan ska vara ackrediterat för att få rätt att utföra kontrollen/certifieringen.

Figur 1 Systematiska kontroller sker i alla led och varje led är reglerat. Standarder reglerar baskraven. Figuren bygger på att kompetensen säkrats genom ackreditering.



Kompetensprövning kan även ske genom certifiering. Då ackrediterar Swedac certifieringsorgan vars kontroll går ut på att kompetenspröva (certifiera) den som ska utföra en viss tjänst. Sakkra som ligger till grund för certifieringen handlar i så fall även de om kompetens. Swedacs tillsyn riktar sig i sådana fall mot det organ som är ackrediterat för att certifiera en annan aktörs kompetens.

Ackreditering av laboratorier och kontrollorgan ger således upphov till ett enda kontrollled mellan det offentliga och det kompetensprövade organet, medan certifiering av kompetens via ett ackrediterat certifieringsorgan medför två led. När det är viktigt för det offentliga att kunna ingripa direkt mot ett organ vars kompetens inte håller måttet är ackreditering av kompetens därför att föredra framför att certifiera kompetens via ett ackrediterat certifieringsorgan.

Anmälda organ

När EU har harmoniserat ett produktområde genom den s.k. *nya metoden*² kan producenten själv eller ett oberoende kontrollorgan bedöma om en produkt uppfyller EG-direktivets krav. I det sistnämnda fallet bedömer ett s.k. anmält organ detta istället för en tillsynsmyndighet. Kontrollen kan ske antingen mot en standard som europeisk standard som säkerställer EG-direktivets krav eller direkt mot EG-direktivet.

I Sverige bedömer Swedac i samråd med tillsynsmyndigheten om sökanden är kompetent att prova eller kontrollera den EG-rättsligt reglerade produkten. Om så är fallet anmäler Swedac organet till EU. Alla anmälda organ inom EU kan verka och konkurrera med varandra under ett visst produktdirektiv.

Tillsyn

Swedac bedriver tillsyn över att ackrediterade och anmälda organ (inte över certifierade organ) upprätthåller sin kompetens. Ackrediterade certifieringsorgan kontrollerar att certifierade organ eller personer upprätthåller sin kompetens.

Swedac kompletterar sin årliga tillsyn av ackrediterade organ med en genomgripande granskning vart fjärde år. Denna är ungefär lika omfattande som den som låg till grund för att utfärda ackrediteringen. Ett bedömarlag utför tillsynen. Detta består av Swedacs egna bedömningsledare och externa experter inom sakområdet, exempelvis från den föreskrivande myndigheten.

Tillsyn över anmälda organ påminner om den över ackrediterade organ. Eftersom anmälda organ utför kontroller på EG-harmoniserade områden ingår även att bedöma om organet uppfyller det harmoniserande regelverkets krav på organet.

Ackrediteringsorgan från andra länder granskar Swedacs tillsyn och verksamhet. Såväl andra länder som den svenska utvärderingen av öppna system har konstaterat att Swedacs tillsyn fungerar väl.

² Nya metoden innebär att ett EG-direktiv fastställer grundläggande krav medan detaljerna för att nå dessa krav finns i tekniska standarder. Att följa standarderna är frivilligt. Enskilda får uppfylla direktivets krav även på annat sätt, men ska då kunna visa kontrollorganet att det gör det.

Kvalitet och konkurrens

Myndigheter och branschorgan inom bl.a. tillverkningsindustrin har framfört vissa kvalitetsproblem kopplade till anmälda och ackrediterade organ. Den vanligaste kritiken går ut på att kvaliteten på anmälda organ som verkar på produktharmoniserade områden varierar mellan de europeiska länderna. Medan Sverige har relativt hårda kvalificeringskrav anser svenska intressenter att vissa andra länders krav är lågt ställda.

Konkurrensen mellan kontrollorganen har lett till pressade priser, men Swedac har inte kunnat påvisa sänkt kvalitet som följd av detta. Däremot har den ökade konkurrensen i vissa fall medfört att ackrediterade kontrollorgan inte kunnat fortsätta att bedriva sin verksamhet och att sådana därför kommit att helt saknas. I de fallen har tillsynsmyndigheten själv fått upprätthålla kontrollen, med ökade egna kostnader som följd. De administrativa kostnaderna kan ibland öka för tillsynsmyndigheten under åtminstone de första åren av omläggningen till öppna kontrollsystem. Detta framkommer av Swedacs rapporter från 1996 och 2001 om införandet av öppna system³, även om Swedac bedömde slutsatserna som osäkra.

Genom att ett organ kan vara ackrediterat att utföra flera kontroller eller certifieringar kan de utföra arbete på ett kontrollområde samtidigt med arbete på ett annat. Detta medför en kostnadseffektiv kontroll och ökad service. Exempel på detta är att certifieringsorgan kan vara ackrediterade för EMAS, andra miljöledningssystem, arbetsmiljö och kvalitetssäkring samtidigt. Ett annat är bilverkstäder som är ackrediterade att utföra både bilavgaskontroll och återbesiktning av bilar.

Konkurrensen tycks vara något större på gemenskapsrättsligt än på nationellt reglerade områden, där konkurrenterna främst kommer från Sverige. Den svenska marknaden har få aktörer inom vissa kontrollområden. Vid utgången av 2006 fanns drygt 4 400 ackrediteringar vid 2 600 av Swedac ackrediterade organ. De tre vanligaste ackrediteringarna avser kontrollorgan för kyl- och värmepumpar (ca 2 600 st.), för fordon (ca 800 bilverkstäder) och för provningslaboratorier (ca 400 st.).

Grovt sett utför en liten grupp riktigt stora företag och en större grupp medelstora företag offentligt rättsligt reglerad kontroll.

³ Swedac DOC 96:16 och DOC 01:08.

Det stora antalet små-/fåmansföretag som utför sådan kontroll utför i allmänhet olika typer av återkommande besiktningar.

Organ från andra EU/EES-länder som är ackrediterade för att utföra samma kontroller som svenskt ackrediterade organ får verka i Sverige i kraft av att ackrediteringen är ömsesidigt godkänd. Det gäller även om det öppna kontrollsystemet bygger på nationell rätt. Swedac har samtidigt rätt att bedriva tillsyn över sådana organs verksamhet i Sverige. Den föreskrivande myndigheten får kräva att det utländska organet ska registrera sig om myndigheten bedömer att registrering är nödvändig för att säkerställa kontroller som leder till en likvärdig skyddsnivå.

Öppna kontrollsystem fordrar anpassning

Utredningen som utvärderat de öppna kontrollsystemen konstaterar att införandet av sådana system i Sverige tycks i hög grad handla om en anpassningsprocess. Berörda aktörer har successivt lärt sig hur sådana system fungerar och många myndigheter har vant sig. Graden av acceptans varierar, men den är grovt sett större bland föreskrivande myndigheter som kom i kontakt med öppna system redan i samband med EES-avtalet än bland övriga. Införandet har också gått smidigare inom områden där gemenskapsrätten påbjuder öppna system än där nationella regler ska föreskriva sådan kontroll.

Den gjord utredningen lyfter fram kontroll genom öppna system genom att förordna offentliga utredningar att utgå från sådan tillsyn om det inte går att visa varför denna inte bör sker på det viset. Samtidigt framhåller utredaren att det är nödvändigt med en djupgående och situationsanpassad analys för att bedöma om ett sådant system är lämpligt att införa. Ett införande innebär att sjösätta en i hög grad irreversibel process. Denna förutsätter betydande förändringar av regelverk, rollfördelning mellan aktörer etc. och det är i praktiken svårt att återgå till ett ”icke-öppet system”. Förväntningen på det öppna systemet måste även vara att detta ger fördelar som överstiger omställningskostnaderna.

Statens offentliga utredningar 2008

Kronologisk förteckning

1. Barlastvattenkonventionen – om Sveriges anslutning. N.
2. Immunitet för stater och deras egendom. UD.
3. Skyddet för den personliga integriteten. Bedömningar och förslag. Ju.
4. Omreglering av apoteksmarknaden. S.
5. Könsdiskriminerande reklam. Kränkande utformning av kommersiella meddelanden. IJ.
6. Fastighetsmäklaren och konsumenten. Ju.
7. Världsklass! Åtgärdsplan för den kliniska forskningen. U.
8. Bidrag på lika villkor. U.
9. Transportinspektionen. En myndighet för all trafik. + Bilagor. N.
10. 21+1→2. En ny myndighet för tillsyn och effektivitetsgranskning av socialförsäkringen. S.
11. Frihet för studenter – om hur kår- och nationsobligatoriet kan avskaffas. U.
12. Finansiella sektorn bär frukt. Analys av finansiella sektorn ur ett svenskt perspektiv. Fi.
13. Bättre kontakt via nätet – om anslutning av förnybar elproduktion. + Annex: Grid issues for electricity production based on renewable energy sources in Spain, Portugal, Germany, and United Kingdom. N.
14. Timmar, kapital och teknologi – vad betyder mest? En analys av produktivitetsutvecklingen med hjälp av tillväxtbokföring. Fi.
15. LOV att välja – Lag Om Valfrihetssystem. S.
16. Förtursförklaring i domstol. Ju.
17. Frivux – valfrihet i vuxenutbildningen. U.
18. Evidensbaserad praktik inom social tjänsten – till nytta för brukaren. S.
19. Att slutförvara långlivat farligt avfall i undermarksdeponi i berg. M.
20. Patentskydd för biotekniska uppfinningar. Ju.
21. Permanent förändring. Globalisering, strukturomvandling och sysselsättningsdynamik. Fi.
22. Ett stabsstöd i tiden. Fi.
23. Konsulär katastrofinsats. UD.
24. Svensk klimatpolitik. M.
25. Ett energieffektivare Sverige + Bilaga. N.
26. Värna språken – förslag till språklag. Ku.
27. Framtidsvägen – en reformerad gymnasieskola + Bilagedel. U.
28. Apoteksdatalagen. S.
29. Yrkehögskolan. För yrkeskunnande i förändring. U.
30. Forskningsfinansiering – kvalitet och relevans. U.
31. Miljödomstolarna – domkretsar – lokalisering – handläggningsregler. M.
32. Avskaffande av revisionsplikten för små företag. Ju.
33. Detaljhandel med vissa receptfria läkemedel. S.
34. Lättare att samverka – förslag om förändringar i samtjänstlagen. Fi.
35. Digital-TV-övergången. + Engelsk översättning. Ku.
36. Svenska Spels nätpoker. En utvärdering. Fi.
37. Vårdval i Sverige. S.
38. EU, allmännyttan och hyrorna. + Bilagor. Fi.
39. Framtidens polisutbildning. Ju.
40. Bredband till hela landet. N.
41. Människohandel och barnåktenskap – ett förstärkt straffrättsligt skydd + bilaga. Ju.
42. Normgivningsmakten. Expertgruppsrapport. Ju.

43. Tre rapporter till Grundlagsutredningen.
Ju.
44. Transportinspektionen.
Ansvarslag för vägtrafiken m.m. N.
45. Rapporter från en mr-verkstad. IJ.
46. Handel med läkemedel för djur. S.
47. Frågor om hyra och bostadsrätt. Ju.
48. En utvecklad havsmiljöförvaltning. M.
49. Aktiekapital i privata aktiebolag. Ju.
50. Skyddet för samhällsviktig verksamhet.
Fö.
51. Värddigt liv i äldreomsorgen. S.
52. Legitimation och skärpta behörighetsregler. U.
53. Styra rätt! Förslag om Sjöfartsverkets organisation. N.
54. Obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. A.
55. Kustbevakningens rättsliga befogenheter. Fö.
56. Mångfald som möjlighet. Åtgärder för ökad integration på landsbygden. Jo.
57. Skattelättnader för hushållstjänster. Fi.
58. Egenansvar – med professionellt stöd. IJ.
59. Föreningsfostran och tävlingsfostran.
En utvärdering av statens stöd till idrotten. Ku.
60. Personnummer och samordningsnummer.
Fi.
61. Krisberedskapen i grundlagen.
Översyn och internationell utblick.
Expertgruppsrapport Ju.
62. Myndighet för miljön
– en granskning av Naturvårdsverket. M.
63. Förstärkt skydd för företagshemligheter.
Ju.
64. Kontinuitet och förändring. + Lättläst + Daisy. Ku.
65. Sekretess och offentliga biträden i utlänningsärenden. Ju.
66. Arbetsförmåga?
En översikt av bedömningsmetoder i Sverige och andra länder. S.
67. Enklare redovisning. Ju.
68. Bygg – helt enkelt! M.
69. Välja fritt och välja rätt. Drivkrafter för rationella utbildningsval. Fi.
70. Slutförvaring av kärnavfall. Kärnavfallsrådets yttrande över SKB:s Fud-program 2007. M.
71. Uppföljning av kriminalvårdens effektiviseringsarbete. Ju.
72. Effektivare signaler. N.
73. Kemikalietillsyn
– organisation och finansiering. M.

Statens offentliga utredningar 2008

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

- Skyddet för den personliga integriteten.
Bedömningar och förslag. [3]
- Fastighetsmäklaren och konsumenten. [6]
- Förtursförklaring i domstol. [16]
- Patentskydd för biotekniska uppfinningar.
[20]
- Avskaffande av revisionsplikten för små
företag. [32]
- Framtidens polisutbildning. [39]
- Människohandel och barnåktenskap – ett för-
stärkt straffrättsligt skydd+ bilaga. [41]
- Normgivningsmakten.
Expertgruppsrapport XI. [42]
- Tre rapporter till Grundlagsutredningen. [43]
- Frågor om hyra och bostadsrätt. [47]
- Aktiekapital i privata aktiebolag. [49]
- Krisberedskapen i grundlagen.
Översyn och internationell utblick.
Expertgruppsrapport. [61]
- Förstärkt skydd för företagshemligheter. [63]
- Sekretess och offentliga biträden i utlännings-
ärenden. [65]
- Enklare redovisning. [67]
- Uppföljning av kriminalvårdens effektiviser-
ingsarbete. [71]

Utrikesdepartementet

- Immunitet för stater och deras egendom. [2]
- Konsulär katastrofinsats. [23]

Försvarsdepartementet

- Skyddet för samhällsviktig verksamhet. [50]
- Kustbevakningens rättsliga befogenheter. [55]

Socialdepartementet

- Omreglering av apoteksmarknaden. [4]
- 21+1→2. En ny myndighet för tillsyn
och effektivitetsgranskning av social-
försäkringen. [10].
- LOV att välja – Lag Om Valfrihetssystem. [15]

- Evidensbaserad praktik inom socialtjänsten
– till nytta för brukaren. [18]
- Apoteksdatalagen. [28]
- Detaljhandel med vissa receptfria läkemedel.
[33]
- Vårdval i Sverige. [37]
- Handel med läkemedel för djur. [46]
- Värdigt liv i äldreomsorgen. [51]
- Arbetsförmåga?
En översikt av bedömningsmetoder i
Sverige och andra länder. [66]

Finansdepartementet

- Finansiella sektorn bär frukt.
Analys av finansiella sektorn ur ett svenskt
perspektiv. [12]
- Timmar, kapital och teknologi
– vad betyder mest?
En analys av produktivitetsutvecklingen
med hjälp av tillväxtbokföring. [14]
- Permanent förändring.
Globalisering, strukturomvandling
och sysselsättningsdynamik. [21]
- Ett stabsstöd i tiden. [22]
- Lättare att samverka
– förslag om förändringar i samtjänstlagen.
[34]
- Svenska Spels nätpoker. En utvärdering. [36]
- EU, allmännyttan och hyrorna.
+ Bilagor. [38]
- Skattelättnader för hushållstjänster. [57]
- Personnummer och samordningsnummer. [60]
- Välja fritt och välja rätt. Drivkrafter för
rationella utbildningsval. [69]
- ### Utbildningsdepartementet
-
- Världsklass! Åtgärdsplan för den kliniska
forskningen. [7]
- Bidrag på lika villkor. [8]
- Frihet för studenter – om hur kår- och
nationsobligatoriet kan avskaffas. [11]
- Frivux – valfrihet i vuxenutbildningen. [17]

Framtidsvägen – en reformerad gymnasieskola + Bilagedel. [27]
Yrkehögskolan. För yrkeskunnande i förändring. [29]
Forskningsfinansiering – kvalitet och relevans. [30]
Legitimation och skärpta behörighetsregler. [52]

Jordbruksdepartementet

Mångfald som möjlighet. Åtgärder för ökad integration på landsbygden. [56]

Miljödepartementet

Att slutförvara långlivat farligt avfall i undermarksdeponi i berg. [19]
Svensk klimatpolitik. [24]
Miljödomstolarna – domkretsar – lokalisering – handläggningsregler. [31]
En utvecklad havsmiljöförvaltning. [48]
Myndighet för miljö
– en granskning av Naturvårdsverket. [62]
Bygg – helt enkelt! [68]
Slutförvaring av kärnavfall. Kärnavfallsrådets yttrande över SKB:s Fud-program 2007. [70]
Kemikalietillsyn
– organisation och finansiering. [73]

Näringsdepartementet

Barlastvattenkonventionen – om Sveriges anslutning. [1]
Transportinspektionen. En myndighet för all trafik. + Bilagor. [9]
Bättre kontakt via nätet – om anslutning av förnybar elproduktion.
+ Annex: Grid issues for electricity production based on renewable energy sources in Spain, Portugal, Germany, and United Kingdom. [13]
Ett energieffektivare Sverige + Bilaga. [25]
Bredband till hela landet. [40]
Transportinspektionen. Ansvarslag för vägtrafiken m.m. [44]
Styra rätt! Förslag om Sjöfartsverkets organisation. [53]
Effektivare signaler. [72]

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Könsdiskriminerande reklam.
Kränkande utformning av kommersiella meddelanden. [5]

Rapporter från en mr-verkstad. [45]
Egenansvar – med professionellt stöd. [58]

Kulturdepartementet

Värna språken – förslag till språklag. [26]
Digital-TV-övergången.
+ Engelsk översättning. [35]
Föreningsfostran och tävlingsfostran.
En utvärdering av statens stöd till idrotten. [59]
Kontinuitet och förändring. + Lättläst + Daisy. [64]

Arbetsmarknadsdepartementet

Obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. [54]